

Česká zemědělská univerzita v Praze

Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů

Katedra botaniky a fyziologie rostlin

**Fakulta agrobiologie,
potravinových a přírodních zdrojů**

**Potenciál rozvoje venkovské turistiky a agroturistiky v
benáteckém a milovickém regionu**

Diplomová práce

Bc. Zuzana Krýsová

Program: Rozvoj venkovského prostoru

Vedoucí práce: prof. Ing. Václav Hejnák, Ph.D.

© 2023 ČZU v Praze

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Potenciál rozvoje venkovské turistiky a agroturistiky v benáteckém a milovickém regionu" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 14. 4. 2023

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala prof. Ing. Václavu Hejníkovi, Ph.D. za odborné vedení práce, vstřícný přístup a poskytnutí cenných rad při vzájemných konzultacích. Také bych ráda poděkovala starostce obce Jiřice, paní Miroslavě Mičkové, a místostarostovi, panu Ing. Milošovi Dvořákovi, za poskytnutí řízeného rozhovoru. Dále bych chtěla poděkovat paní Zuzaně Kodrlové, zaměstnankyni MAS Dolní Pojizeří z.ú., za odbornou konzultaci a poskytnutí důležitých informací. Poděkování patří také zaměstnancům informačního centra, paní Dědinové, v Benátkách nad Jizerou, a paní Bc. Syrové, v Milovicích za spolupráci při poskytování statistických dat.

Potenciál rozvoje venkovské turistiky a agroturistiky v benáteckém a milovickém regionu

Souhrn

Diplomová práce na uvedené téma se zabývá hodnocením historie, současného stavu a vývoje venkovské turistiky a agroturistiky v regionu Benátky nad Jizerou a v regionu Milovice. Cílem bylo zjistit potenciál v dané problematice a nalézt a navrhnout opatření pro zlepšení rozvoje venkovské turistiky a agroturistiky v těchto regionech.

Pro dosažení cílů bylo využito techniky sociologického výzkumu a to formou dotazníkového šetření, ve kterém byli osloveni respondenti z řad turistů a respondenti z řad provozovatelů služeb v oblasti turistiky a agroturistiky ve vybraných regionech. Dále bylo využito řízeného rozhovoru se zaměstnanci obecního úřadu Jiřice a zaměstnankyní Místní akční skupiny Dolní Pojizeří z. ú. Výsledky byly vyhodnoceny statistickou (deskriptivní) metodou a na základě zjištěných dat s pomocí vlastního průzkumu byla následně sestavena SWOT analýza.

Z výsledků je patrné, že benátecký i milovický region mají potenciál rozvoje venkovské turistiky a agroturistiky vysoký, jelikož se nacházejí v blízkosti několika turisticky zajímavých cílů, jako je CHKO Český ráj nebo NPP Rečkov. Dominantou Milovicka je Park Mirakulum, Přírodní rezervace s pratury a divokými koňmi a military turismus. Na Benátecku se jedná o hipoturistiku a pěší turismus. Z výsledku bylo rovněž zjištěno, že oba směry této formy cestování se zde rozvíjí, veřejnost má zájem o rozšiřování služeb venkovské turistiky i agroturistiky a podpora od místních společenství je na přijatelné úrovni. Navíc pozitivně ovlivňují ekonomickou situaci v obou regionech.

Na druhou stranu bylo z provedeného dotazníkového šetření zjištěno, že ve zmíněných regionech značně zaostává propagace těchto služeb, chybí optimální počet ubytovacích kapacit a poskytovatelé venkovské formy cestování postrádají dostatečnou podporu od vyšších institucí. Turisté by také uvítali rozvinutější infrastrukturu v oblasti cykloturistiky. Uvedené problémy jsou příčinou neúplného využívání služeb agroturismu a venkovské turistiky návštěvníky v obou lokalitách a následně tak brání dalšímu rozšiřování služeb či zvýšení počtů nových podnikatelů v této oblasti podnikání

Aby se zde maximalizoval potenciál venkovské turistiky a agroturistiky, je nezbytné zkvalitnit propagaci a marketing moderními aplikacemi a zapojit i veřejný sektor. Dále lze doporučit vyšší využití potenciálu vojenského historického dědictví na Milovicku včetně rozsáhlých brownfields, oslovit majitele chat a chalup k možnosti využití venkovského turismu na Benátecku, v obou regionech vylepšit a vybudovat nové cyklostezky a naučné stezky, rozšířit nabídku služeb hipoturismu i agroturismu a s pomocí místních společenství využívat možnosti čerpání finančních podpor.

Milovický i benátecký region mají velké předpoklady k rozvoji venkovské turistiky a agroturistiky díky zájmu místních obyvatel, návštěvníků i veřejného sektoru. Důležitá je jejich vzájemná spolupráce a touha udržet a pozdvihnout tento směr cestovního ruchu.

Klíčová slova: venkov, turistika, region, dotazníkové šetření, SWOT analýza

The potential for the development of rural tourism and agrotourism in the region Benátky nad Jizerou and Milovice

Summary

The diploma thesis on this topic deals with the evaluation of the history, current state and development of rural tourism and agro-tourism in the region of Venice nad Jizerou and in the region of Milovice. The aim was to identify the potential in the given issue and to find and propose measures for improving the development of rural tourism and agro-tourism in these regions.

In order to achieve the objectives, a sociological research technique was used in the form of a questionnaire survey, in which respondents from among tourists and respondents from among operators of tourism and agro-tourism services in the selected regions were approached. In addition, a guided interview was used with employees of the Jířice municipal authority and an employee of the Local Action Group Dolní Pojizeří z. ú. The results were evaluated by statistical (descriptive) method and on the basis of the found data with the help of own survey a SWOT analysis was subsequently compiled.

The results show that both region of Benátky nad Jizerou and Milovice have a high potential for the development of rural tourism and agro-tourism, as they are located near several tourist destinations such as the Bohemian Paradise Protected Landscape Area or the Rečkov National Park. The dominant features of the region of Milovice are the Mirakulum Park, the Nature Reserve with prairies and wild horses and military tourism. In the region of Benátky nad Jizerou it is hipotourism and hiking tourism. The result also showed that both directions of this form of travel are developing here, the public is interested in expanding rural tourism and agro-tourism services and the support from local communities is at an acceptable level. Moreover, they have a positive impact on the economic situation in both regions.

On the other hand, the questionnaire survey found that the promotion of these services is lagging far behind in these regions, there is a lack of optimal accommodation and rural tourism providers lack sufficient support from higher institutions. Tourists would also welcome a more developed infrastructure for cycling. The above problems are the reason for the lack of use of agro-tourism and rural tourism services by visitors in both localities and consequently hinder further expansion of services or increase in the number of new entrepreneurs in this area of business

In order to maximise the potential of rural tourism and agro-tourism here, it is necessary to improve promotion and marketing with modern applications and to involve the public sector. In addition, it can be recommended to make greater use of the potential of the military historical heritage in region of Milovice, including the extensive brownfields, to approach owners of cottages and chalets about the possibility of using rural tourism in region of Benátky nad Jizerou to improve and build new cycle paths and nature trails in both regions, to expand the range of services for hipotourism and agrotourism, and to use the possibility of drawing financial support with the help of local communities.

Both the regions have great potential for the development of rural tourism and agro-tourism thanks to the interest of local residents, visitors and the public sector. It is important that they cooperate with each other and that they want to maintain and raise the profile of tourism.

Keywords: rural, tourism, region, questionnaire survey, SWOT analysis

Obsah

1 Úvod	8
2 Vědecká hypotéza a cíl práce.....	9
3 Literární rešerše.....	10
3.1 Cestovní ruch.....	10
3.1.1 Charakteristika cestovního ruchu	10
3.1.2 Historie cestovního ruchu	10
3.1.3 Udržitelný rozvoj cestovního ruchu.....	11
3.1.4 Druhy a formy cestovního ruchu	11
3.1.5 Potenciál cestovního ruchu a jeho hodnocení.....	12
3.1.6 Cestovní ruch v České republice	13
3.2 Venkovský prostor	14
3.2.1 Charakteristika venkova	14
3.2.2 Venkovská turistika a agroturistika	15
3.2.3 Vývoj a rozvoj venkovské turistiky a agroturistiky v České republice	15
3.2.4 Význam venkovské turistiky a agroturistiky a jejich vliv na rozvoj venkova.....	16
3.2.5 Podnikání ve venkovské turistice a agroturistice.....	17
3.2.6 Ekoturistika.....	18
3.2.7 Ekoagroturistika.....	19
3.2.8 Hipoturistika	19
3.2.9 Cykloturistika	19
3.2.10 Zelené stezky (greenways)	20
3.2.11 Naučné stezky.....	20
3.2.12 Chataření a chalupaření	21
3.2.13 Organizace a orgány v oblasti venkovské turistiky a agroturistiky	21
3.2.14 Propagace venkovské turistiky a agroturistiky	22
3.3 Veřejná podpora venkovské turistiky a agroturistiky.....	23
3.3.1 Charakteristika veřejných podpor	23
3.3.2 Program rozvoje venkova	23
3.3.3 Místní akční skupiny.....	25
3.3.4 LEADER.....	25
3.4 Region.....	26
3.4.1 Charakteristika regionu.....	26
3.4.2 Turistický region.....	26
3.4.3 Regionální struktura v České republice	28
3.4.4 Regionální rozvoj a regionální politika	28
3.4.5 Nástroje regionální politiky	28
3.4.6 Středočeský region – Středočeský kraj.....	29
3.4.7 Podpora rozvoje venkovské turistiky a agroturistiky ve Středočeském kraji.....	30
3.5 Venkovská turistika a agroturistika v Evropě	31
3.5.1 Rakousko	32
3.5.2 Německo	33
3.5.3 Švýcarsko	33
3.5.4 Polsko	34
3.5.5 Slovensko.....	35
3.5.6 Francie	36
3.5.7 Řecko.....	37
3.5.8 Turecko	37
3.5.9 Chorvatsko	38

3.5.10	Itálie	38
3.6	Resumé řešeršní části	39
4	Metodika	41
4.1	Použité výzkumné metody	41
4.2	Dotazníková šetření.....	42
4.2.1	Dotazník pro turisty	42
4.2.2	Dotazník pro poskytovatele služeb venkovské turistiky a agroturistiky	46
4.3	Benátecký region	49
4.3.1	Charakteristika	49
4.3.2	Město Benátky nad Jizerou	49
4.3.3	MAS	51
4.3.4	Potenciál venkovské turistiky a agroturistiky	52
4.3.5	Hodnocení potenciálu venkovské turistiky a agroturistiky v benáteckém regionu	54
4.4	Milovický region.....	56
4.4.1	Charakteristika	56
4.4.2	Město Milovice	56
4.4.3	MAS	58
4.4.4	Potenciál venkovské turistiky a agroturistiky	59
4.4.5	Hodnocení potenciálu venkovské turistiky a agroturistiky v milovickém regionu	63
5	Výsledky	64
5.1	Dotazníkové šetření.....	64
5.1.1	Vyhodnocení dotazníků pro turisty.....	64
5.1.2	Vyhodnocení dotazníků pro poskytovatele služeb venkovské turistiky a agroturistiky	74
5.2	Řízený rozhovor	82
5.2.1	Vyhodnocení řízeného rozhovoru se starostkou a místostarostou obce Jiřice.....	82
5.2.2	Vyhodnocení řízeného rozhovoru se zaměstnankyní MAS.....	84
5.3	SWOT analýza.....	87
5.3.1	Vyhodnocení SWOT analýzy v benáteckém regionu.....	87
5.3.2	Vyhodnocení SWOT analýzy v milovickém regionu.....	88
6	Diskuse	91
7	Závěr.....	98
8	Literatura	101
9	Samostatné přílohy	I

1 Úvod

Venkovská turistika a agroturistika jsou formy šetrného cestovního ruchu, které se objevily již v 17. století a staly se tak jedny z nejdůležitějších odvětví turismu. Novodobý ekologický životní styl, ohleduplné chování turistů a jejich neustále se měnící preference spojené se značným znepokojením nad stavem životního prostředí a snahou o zachování přírodního dědictví a udržitelného rozvoje cestovního ruchu, vedou k rozšíření venkovské turistiky a agroturistiky nejenom v České republice. Agroturistika a venkovská turistika se stále rozvíjí a inovuje. Mezi nové venkovské turistické a agroturistické nabídky patří např. zážitková agroturistika, kulinářská agroturistika nebo skupinové tematické pěší túry. Inovativní služby se budou dále rozvíjet, jelikož poskytovatelé stále hledají nové způsoby, jak nabídnout nové zážitky a tím uspokojit požadavky turistů.

Podpora venkovské turistiky a agroturistiky přispívá k významným socioekonomickým změnám venkovských lokalit za účelem využití zdrojů venkova a také poskytnutí dodatečného příjmu pro obyvatelstvo venkovských oblastí, jelikož začleňuje místní obyvatele mezi ty městské, vytváří nová pracovní místa, propaguje a podporuje lidové umění a místní řemesla, přičemž respektuje venkovské prostředí a chrání přírodu. Venkov v dnešní době čelí řadě problémů, jako je stárnutí místních obyvatel a migrace mladých lidí do měst, omezená infrastruktura, nízká občanská vybavenost či křehké ekonomické prostředí. Hlavními faktory k udržitelnému rozvoji venkova je vhodné sociální prostředí, konkurenceschopná venkovská ekonomika a podpora ze strany veřejnosti. Na místě je také podpora místní iniciativy a podpora poskytovatelů venkovské turistiky a agroturistiky.

Venkovská turistika není náročná na lokalitu, lze ji prakticky provozovat kdekoliv, kde se nachází venkovské prostředí. Důležitá je nabídka atraktivit, podle kterých lze úspěšně realizovat podnikatelské aktivity. Proto je žádoucí provést analýzu potenciálu cestovního ruchu dané oblasti a vytyčit tak nejlepší možnosti potřebné k rozvoji venkovské turistiky a agroturistiky, včetně stanovení příležitostí nových směrů či identifikace rizik spojených s podnikáním v dané oblasti cestovního ruchu.

Tato diplomová práce byla zpracována se záměrem poukázat na pozitivní vliv venkovské turistiky a agroturistiky na benátecký a milovický region. Na základě vyhodnocení potenciálu těchto forem cestovního ruchu a analýze daných lokalit je nezbytné navrhnout a strategicky naplánovat opatření pro zlepšení rozvoje obou regionů nejenom v oblasti tohoto druhu turismu, a to ve spolupráci místních obyvatel, zainteresovaných subjektů a pomocí vstřícného přístupu samospráv a pověřených orgánů.

2 Vědecká hypotéza a cíl práce

Cílem diplomové práce na uvedené téma bude vyhodnotit historii, současný stav a vývoj venkovské turistiky a agroturistiky v regionu Benátky nad Jizerou a v regionu Milovice. Práce se dále bude zabývat analýzou zjištěných informací, na jejímž základě se stanovily další cíle, a to zjistit potenciál v dané problematice a nalézt a navrhnout opatření pro zlepšení rozvoje těchto oblastí cestovního ruchu v obou regionech.

Při zpracování diplomové práce byly v souladu s cíli stanoveny následující vědecké hypotézy:

1, Oba regiony mají z pohledu geografického umístění a přírodních podmínek dobré předpoklady pro rozvoj venkovské turistiky a agroturistiky.

2, Venkovská turistika a agroturistika se v daných regionech rozvíjí a je o ně zájem.

3, Venkovská turistika a agroturistika v daných regionech má pozitivní vliv na ekonomickou stabilitu subjektů, které ji poskytují.

3 Literární rešerše

Ke zpracování literární rešerše byla využita odborná literatura, vědecké články a odborné publikace.

3.1 Cestovní ruch

3.1.1 Charakteristika cestovního ruchu

Walton (2014) charakterizuje cestovní ruch jako proces trávení času mimo domov, při využívání komerčního poskytování služeb za účelem rekreace a potěšení.

Mathur (2011) považuje cestovní ruch za sociální sílu, která ovlivňuje životy lidí, přičemž je někdy spojen s průmyslem.

Podle Hall & Page (2009) je nazýván všelékem proti sociálním a ekonomickým problémům a rozvíjí přírodní a kulturní bohatství, tvoří nová pracovní místa a napomáhá místním službám.

Cestovní ruch se aktivně podílí na zvyšování ekonomické situace země, vytváří pracovní místa, podporuje podnikatelský záměr a pomáhá ho uskutečnit. V neposlední řadě působí jako kladný článek ve spojování lidí a navazování kontaktů, ať pracovních, tak soukromých, napomáhá poznávat svět a okolí, přispívá k uzdravení duševního a tělesného zdraví a slouží jako nástroj relaxace (Wall & Mathieson 2006).

Cestovní ruch disponuje i negativními dopady jako je změna klimatu. Diskutovaným tématem v celosvětovém měřítku jsou emise skleníkových plynů z nadměrného využívání dopravních prostředků a jejich negativnímu vlivu na čistotu ovzduší. Klimatické změny tak mohou mít významné nepříznivé důsledky pro cestovní ruch a na hospodářský růst zemí. Je tedy pravděpodobné, že cestování poklesne. Řešením je změna přístupu k cestování prostřednictvím využívání šetrnějších forem turismu. Dalšími negativy je poškozování kulturních a přírodních památek, hromadění odpadu či přetížení dopravy (Dumitrescu et al. 2021; Seetanah et al. 2019).

3.1.2 Historie cestovního ruchu

První zmínky o cestovním ruchu byly zaznamenány již ve starém Římě v Pompejích, kam jezdily bohaté kultury Římanů za krásami místních pobřeží. Po objevení Ameriky se stalo turisticky zajímavým západní pobřeží Evropy. Angličané si oblíbili pobyt na venkově, kde mohli v klidu odpočívat od rušných velkoměst. Těmi se později inspirovalo větší množství národů a tak vznikly počátky venkovské turistiky a agroturistiky. Na evropských šlechtických dvorech se lidé věnovali jízdě na koni, v lesích tíhli k honům nebo se zakládaly první zooparky. Chudší vrstva lidí cestovat nemohla, a to nejenom z důvodu finančních, ale i časových, jelikož se musela starat o svá hospodářství. V období první světové války byl cestovní ruch potlačen a lidé po jejím skončení navštěvovali Podkarpatskou Rus a Slovensko. V roce 1888 byl založen „Klub českých turistů“ a zakládaly se sokolské a skautské organizace na podporu turismu. Po příchodu druhé světové války se v padesátých letech znárodnily nemovitosti, tedy i objekty sloužící k cestovnímu ruchu a tím se omezilo cestování. Lidé

nemohli provozovat turistiku tak, jak byli zvyklí. Začali tedy více cestovat po vlasti a ubytovávat se v opuštěných chatách a chalupách. Od počátků první republiky se dařilo trampingu včetně osad a v období socialismu pořádaly firemní svazy pro své zaměstnance rekreační zájezdy, mnohdy i do zahraničí. V průběhu dalších let se turismus zkvalitnil, zvýšila se nabídka i poptávka, zřídily se organizace podporující turismus a vyvíjely se nové druhy cestování (Dömeová et al. 2012).

3.1.3 Udržitelný rozvoj cestovního ruchu

Udržitelný rozvoj cestovního ruchu znamená šetrný rozvoj oblasti pro současné i budoucí generace, přičemž udržuje druhovou bohatost přírody a zachovává ekosystém. Je však zapotřebí stanovit základní cíle pro udržitelný cestovní ruch a snížit globální nerovnosti v oblasti cestování. V lednu roku 2015 mělo 80 nejbohatších lidí světa tolik bohatství, jako nejchudších 50 % světové populace (Mowforth & Munt 2015).

V říjnu roku 1999 Organizace spojených národů (OSN) a Světová organizace cestovního ruchu (UNWTO) schválily „Globální etický kodex cestovního ruchu“, a v prosinci roku 2001 byl oficiálně přijat. Dokument je složen z deseti článků, které se týkají veškerých činností podporujících udržitelný rozvoj cestovního ruchu (UNWTO 2022 [online]).

3.1.4 Druhy a formy cestovního ruchu

Většina autorů nahlíží na dělení cestovního ruchu obdobně. Většinou ho člení na druhy cestovního ruchu a formy. Formy se odvíjí od motivu účasti turistů a druhy od způsobu realizace cestovního ruchu.

Druhy cestovního ruchu	Formy cestovního ruchu	Typy cestovního ruchu
- Dle místa realizace	- Rekreační cestovní ruch	- Aktivní cestovní ruch
- Dle původu účastníků	- Kulturní cestovní ruch	- Incentivní cestovní ruch
- Dle vlivu na platební bilanci	- Společensky orientovaný cestovní ruch	- Poznávací cestovní ruch
- Dle počtu účastníků	- Sportovní cestovní ruch	- Venkovský cestovní ruch
- Dle délky trvání	- Ekonomicky orientovaný cestovní ruch	- Veletržní a kongresový cestovní ruch
- Dle způsobu zabezpečení	- Specificky orientovaný cestovní ruch	- Lázeňský a rekreační cestovní ruch
- Dle způsobu financování		-
- Dle převahy místa pobytu		
- Dle věku účastníků		

Obr. č. 1 Typologie cestovního ruchu

Zdroj: (Galvasová et al. 2008)

Galvasová et al. (2008) rozčleňují cestovní ruch mezi druhy, formy a typy (obr. č. 1), přičemž druhy cestovního ruchu jsou odvislé od ekonomických, geografických či společenských podmínek. Formy cestovního ruchu popisují povahu trávení času ze strany účastníka a typy lze pojímat jako soubor aktivit s konkrétní vlastností a svébytným charakterem.

3.1.5 Potenciál cestovního ruchu a jeho hodnocení

Potenciál cestovního ruchu je popsán několika autory. Foret (2013) chápe potenciál cestovního ruchu jako komplexní hodnotu všech předpokladů cestovního ruchu, které jsou hodnoceny body ponižené o negativní faktory, jako je např. znečištění lesů nebo poškození památek.

Bína (2002) hodnotí potenciál cestovního ruchu na základě dvou okruhů: kulturního a přírodního subsystému. Přírodní zahrnuje aktivní poznávání přírody, aktivní turistiku a rekreaci; kulturní zahrnuje poznávání kulturních památek, kulturní a společenské akce, apod. Po vyhodnocení přírodního a kulturního subsystému dochází k hodnocení celkového (lokalizačního) potenciálu, který je rozdělen na homogenní aktivity cestovního ruchu a je obsažen ve třech formách: relativně fixní danost existující a zajímavá pro návštěvníky (např. skalní útvar); vhodnost krajiny pro danou aktivitu cestovního ruchu (např. cykloturismus) a sportovní a kulturní akce, které navštěvují turisté odjinud. K tomu, aby turisté měli o danou lokalitu zájem, je dle tohoto autora nutné stanovit určité podmínky. Jedná se o realizační dopravní a materiálně technické podmínky (realizují nároky turistů) a lokalizační podmínky vyjádřené atraktivitou lokality nebo přírodními pozoruhodnostmi (výskyt památek, národní parky apod.). Lokalizační podmínky se hodnotí třemi stupni od podle stupně výskytu. Po vyhodnocení se použije váhové hodnocení a vychází výsledný celkový potenciál.

V roce 2010 byla provedena aktualizace hodnocení potenciálu cestovního ruchu doplněná o rekreaci v území a rozhodující aspekty ovlivňující rozvoj cestovního ruchu spolu se závěrečnou zprávou obsahující prostorové jednotky - obce s rozšířenou působností (ORP) a obslužnost území veřejnou dopravou a individuální dopravou. Podle této zprávy se za součást cestovního ruchu považuje i rekreace včetně cest za rekreací. Čili pojem „potenciál cestovního ruchu“ obsahuje i nově rekreační potenciál. Bína (2010) po této aktualizaci zdůrazňuje chápání různé šíře záběru aktivit a daností. Např. do úzkého pojetí řadí rozhlednu, která přímo láká turisty. Jedná se tedy o součást potenciálu cestovního ruchu. Oproti tomu např. restaurace je považována za využití potenciálu cestovního ruchu z důvodu rekreační hodnoty příslušného území a je tak zařazena do širokého pojetí.

Podle Vystoupila a kol. (2007) lze hodnotit potenciál cestovního ruchu i metodou určení potenciální rekreační plochy (vychází z Návrhu nové rajonizace cestovního ruchu ČR). Principem je součet ploch, které se dají využít k rekreaci v katastrálních územích a výsledek součtu se vydělí celkovou rozlohou obce (uvádí se v procentech). Samotný ukazatel určené potenciální rekreační plochy však nezahrnuje veškerou problematiku hodnocení potenciálu cestovního ruchu, a proto se volí převážně předchozí varianta. Z praktického hlediska lze výsledky hodnocení potenciálu cestovního ruchu využít pro účely propagace nebo např. v dokumentech pro územní plánování (ve veřejné správě).

3.1.6 Cestovní ruch v České republice

Cestovní ruch je v této zemi na velmi dobré úrovni. Avšak od března roku 2020 přibližně do jara 2022 byla návštěvnost negativně ovlivněna pandemickou situací (Covid). Hromadná ubytovací zařízení vykázala v roce 2021 navýšení turistů oproti roku 2020. Celkem se jich ubytovalo 11,4 milionu (+5,2 %), kdy v ubytovacích zařízeních strávili turisté celkem 32 milionů nocí (+1,8 %). Českých hostů se ubytovalo 8,8 milionu (+9,6 %), z toho se počet přenocovaných zvýšil o 5,9 %. Naopak počet ubytovaných zahraničních turistů se snížil. Počet příjezdů klesl na 2,6 milionu (-7,6 %), z toho přenocování kleslo na 6,5 milionu nocí (-11,4 %). Ve srovnání s dobou před pandemií Covid v roce 2021 činil objem celkové návštěvnosti 52 % příjezdů a 56 % přenocování. Celkem se v ČR ubytovalo 79 % rezidentů. Zahraniční návštěvnost činila pouze 24 % objemu. Srovnání je ovlivněno malou návštěvností z konce roku 2020, jelikož platilo mimořádné opatření zákazu ubytovacích služeb. Zahraničních hostů se ve 4. čtvrtletí roku 2021 ubytovalo nejvíce z Německa. Druhou skupinou byli hosté ze Slovenska a třetí skupinou hosté z Polska. Z mimoevropských zemí se jednalo nejvíce o hosty ze Spojených států amerických a Izraele (ČSÚ 2021 [online]).

V roce 2022 dosáhly příjmy z cestovního ruchu přibližně 118 mld. Kč, přičemž před pandemií v roce 2019 činily zhruba 167 mld. Kč. Nejvíce utráceli Ukrajinci (skoro 42 mld. Kč), Němci (přibližně 18 mld. Kč) a Poláci (zhruba 12 mld. Kč). Průměrná útrata byla necelých 1900 Kč za osobu a den (CzechTourism 2023).

Při zaměření na počet hostů a jejich přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních v České republice za rok 2022 lze z tabulky č. 1 zjistit, že nejvíce se jich ubytovalo a přenocovalo v hlavním městě Praze, dále v Jihomoravském, Královohradeckém, Karlovarském, Jihomoravském a Jihočeském kraji. Nejmenší zájem byl o kraj Ústecký, kraj Vysočina a Pardubický (ČSÚ 2023 [online]).

Tabulka č. 1: Hosté a přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních v České republice za rok 2022

	Hosté celkem	v tom		Přenocování celkem	v tom		Průměrný počet přenocování (noc)	v tom	
		rezidenti	nerezidenti		rezidenti	nerezidenti		rezidenti	nerezidenti
Hlavní město Praha	5 984 803	1 493 192	4 491 611	13 398 104	2 588 861	10 809 243	2,2	1,7	2,4
Středočeský kraj	1 157 837	956 173	201 664	2 781 158	2 329 939	451 219	2,4	2,4	2,2
Jihočeský kraj	1 464 864	1 177 495	287 369	4 222 347	3 570 497	651 850	2,9	3	2,3
Plzeňský kraj	840 789	596 955	243 834	2 149 493	1 600 154	549 339	2,6	2,7	2,3
Karlovarský kraj	1 157 945	632 648	525 297	4 354 260	2 323 131	2 031 129	3,8	3,7	3,9
Ústecký kraj	580 023	407 742	172 281	1 525 125	1 105 927	419 198	2,6	2,7	2,4
Liberecký kraj	1 113 981	954 232	159 749	3 358 522	2 900 131	458 391	3	3	2,9
Královohradecký kraj	1 468 600	1 221 917	246 683	4 581 929	3 836 203	745 726	3,1	3,1	3
Pardubický kraj	503 879	447 033	56 846	1 355 950	1 217 272	138 678	2,7	2,7	2,4
Kraj Vysočina	642 986	573 020	69 966	1 550 443	1 398 761	151 682	2,4	2,4	2,2
Jihomoravský kraj	1 990 371	1 465 235	525 136	4 042 898	3 152 477	890 421	2	2,2	1,7
Olomoucký kraj	722 842	617 939	104 903	2 291 497	2 039 702	251 795	3,2	3,3	2,4
Zlínský kraj	802 061	706 209	95 852	2 263 338	2 052 377	210 961	2,8	2,9	2,2
Moravskoslezský kraj	993 183	830 974	162 209	2 724 248	2 344 213	380 035	2,7	2,8	2,3

Zdroj: Český statistický úřad 2023[online]

Cestovní ruch je v ČR na národní i regionální úrovni podstatnou ekonomickou oblastí. Jeho podíl se díky již zmiňované pandemii na tvorbě hrubého domácího produktu (HDP) propadl na 1,55 % (95 miliard korun) a zaměstnanost na 215 200 osob. Zaměstnanci tvořili 84 % a podnikající osoby v odvětví turismu 16 %. Celkové výdaje za cestovní ruch činily 155,2 miliard korun. V cestovním ruchu k roku 2022 pracoval každý 25. Čech (215 000 osob) a jeho produkce tvořila 207 mld. Kč. (ČSÚ 2022 [online]).

3.2 Venkovský prostor

3.2.1 Charakteristika venkova

Charakteristikou venkova se zabývá řada publikací. Venkov (venkovský prostor) je oblast ležící mimo městské osídlení s nižší hustotou zalidnění a tradičním zaměřením na zemědělství, zahrnující krajinu a venkovská sídla (Perlín et al 2010).

Bínek (2007) uvádí, že do venkovského prostoru zařazujeme vše, co nespadá do městského (urbánního) prostoru, např. i vojenské prostory. Venkov definuje pomocí několika nástrojů, jimiž jsou nástroje historické (sídlo s historickým udělením městského práva), ekonomické (sídlo dominující zemědělstvím a výrobou potravin zároveň a s obyvateli zaměstnanými mimo toto sídlo), urbanistické (sídlo typické nízkopodlažními domy a návsí, zelení a malou sítí ulic), sociální (sídlo s úzkými sociálními vztahy), administrativní (sídlo definované státem), architektonické (sídlo s nízkopodlažními domy obohacenými o hospodářské zázemí, dvorem a zahradou) a statické (sídlo s méně než konvenčně stanoveným počtem obyvatel).

Farrell (2017) rozděluje současné venkovské oblasti do čtyř kategorií. Do první kategorie patří vesnice a okolní oblasti, které se časem mění na hustě osídlená města. Druhou kategorií tvoří venkovské oblasti, které jsou součástí metropolitních regionů s venkovskými aktivitami a s využitím půdy. Do třetí kategorie zařazuje venkovské regiony, obepínající metropolitní regiony s potenciálem spojení s nimi a poslední kategorií jsou rozsáhlé venkovské oblasti ležící mimo vliv metropolitních regionů.

Venkov lze také vymezit podle hustoty osídlení (za venkovské obce lze považovat obce s méně než 2000 obyvateli, avšak podle § 3 zákona o obcích (zákon č. 128/2000 Sb.) je stále více užívána hranice 3000 obyvatel. OECD vymezuje obce s hustotou zalidnění nižší než 150 obyvatel na kilometr čtverečný (km²). Pělucha (2012) rozlišuje venkovský region s více než 50 % obyvatel, kteří žijí na venkově; přechodný region s 15-50 % obyvatel žijících na venkově a městský region s méně než 15 % obyvatel žijících na venkově.

Proti městu jsou venkovská sídla typická odlišným způsobem života a kulturou, méně rozsáhlou či úplně chybějící občanskou vybaveností a slabou infrastrukturou. Taktéž na venkově zaostává ekonomický růst a zaměstnanost obyvatel (rostoucí migrace).

V současné době venkov zažívá pozoruhodný rozmach. Je vnímám nejenom v turistických, ale i v politických, mediálních a volnočasových směrech. Transformace moderního zemědělství zapříčinila rostoucí ekonomické, sociální a kulturní odvětví, jejichž vývoj je reflexivním procesem (Trummer & Decker 2020).

Long et al. (2019) uvádí, že k rozvoji venkova slouží vzájemné propojení půdy, obyvatelstva, průmyslu a dalších prvků venkova s venkovskou kulturou, včetně venkovské hmotné, duchovní a sociální kultury. V posledních letech stimulací národní politiky a aktuální poptávky městských obyvatel rozvoj venkovského cestovního ruchu roste rychleji.

Avšak nedostatečný rozvoj venkovského turismu podle Liu (2006) vzniká z důvodu neochoty při budování nových ubytovacích kapacit, nezájmu propojit venkov s městem a neprofesionálnímu přístupu ze strany úřadů při řešení problému venkova.

Od počátku 90. let se objevil rozvoj venkova jako důležitá evropská politická priorita. Společná zemědělská politika (SZP) a politika soudržnosti působí jako základ původu

venkova EU a rozvoje zemí. Venkovskou politiku lze rozvíjet prostřednictvím zvyšování zájmů týkajících se všech venkovských oblastí. Navzdory někdy se vyskytujícímu nesouhlasu starousedlíků venkova, je třeba přijmout koncepční posuny ke zmodernizování venkovských oblastí. Rekrece ve venkovském prostoru zajišťuje pro danou oblast nejenom rozvoj služeb a nové pracovní příležitosti, ale je i důležitým ekonomickým činitelem a přispívá ke stabilizaci venkovského obyvatelstva (Copus & Dax 2010; Kull 2014).

3.2.2 Venkovská turistika a agroturistika

Pojmy venkovský cestovní ruch, venkovská turistika, vesnická turistika a agroturistika se zaměřují podle výkladů různých autorů. Někteří je odlišují, jiní spojují. Definic je mnoho. Všechny ale spojuje to, že venkovská nebo vesnická turistika je založena na venkovském prostředí.

Kaptan et al. (2020) vesnickou turistiku vysvětlují jako turistické aktivity provozované ve venkovských oblastech (agroturismus, ekoturismus, kulturní turismus apod.)

Li et al. 2020 popisují venkovský cestovní ruch jako způsob cestování, které je úzce spjato s jedinečným kouzlem ekologického, kulturního a zážitkového světa.

Nogueira & Pinho (2015) spojují venkovskou turistiku se zážitky podporujících opětovné spojení s minulostí, které ocení přírodu, uchovají místní tradice, oslavy a řemesla. To vše ve spojení s tím, co je vnímáno jako jednodušší způsob návratu do dětství.

Kaaristo et al. (2014) ji vnímají jako fenomén možnosti úniku z městského prostředí a potřeby znovu nalézt sám sebe v prostředí rostoucí urbanizace.

Pojem agroturistika (též farmářský cestovní ruch) vysvětlují Ammirato et al. (2020) jako služby cestovního ruchu, které nabízejí zemědělským podnikatelům v rámci vlastní farmy (pohostinství, ochutnávka vlastních pokrmů, prohlídka farmy apod.), kdy turisté mohou být zapojeni přímo či nepřímo do zemědělských aktivit (práce na polích, na sadech nebo práce s hospodářskými zvířaty) a zároveň se tak sblíží s rodinou farmáře.

Evgrafová et al. (2020) se domnívají, že účelem agroturistiky je tvorba nového integrovaného turistického produktu, který přispívá k udržitelnému rozvoji venkovských oblastí.

Fournier (2010) je názoru, že agroturismus je spojen s kulturním dědictvím, jelikož jeho studie s olivovníky ve Vallée des Baux prokázala přechod rozvoje dědictví k cestovnímu ruchu na symbolickou, smyslovou, prostorovou a sociální úroveň, díky ocenění tradiční činnosti venkova. Pro farmáře je tak spojení mezi cestovním ruchem a místním produktem to, co tvoří kulturní dědictví území a přidává turismu na hodnotě.

3.2.3 Vývoj a rozvoj venkovské turistiky a agroturistiky v České republice

Do venkovského prostředí se od 17. století počátky venkovské turistiky a agroturistiky zapsaly v podobě lovu lesní zvěře, ptactva či rybolovu. Takto trávit volný čas si však mohla dovolit pouze šlechta. Koncem 19. století, když se rozvinula železniční doprava, posílil i cestovní ruch, ale zároveň docházelo k poškozování životního prostředí a přírody. Proto začaly vznikat chráněné přírodní rezervace a parky (Lane 2000).

Ve druhé polovině 20. století byla téměř všechna rodinná hospodářství v zániku, jelikož zemědělství v České republice prošlo kolektivizací. Rozvoji venkovskému turismu se celkově nedařilo mimo chalupaření a chataření. Po roce 1989 došlo k restituci pozemků a majetku, kdy se někteří zemědělci rozhodli navrátit k zemědělství a hospodaření, jiní svůj majetek vložili do velkých podniků nebo ho využili k rozvoji venkovské turistiky. K největšímu rozmachu venkovské turistiky došlo s jezdeckými kluby, ve kterých mladí členové pracovali a platili poplatky, přičemž součástí prací byla i péče o koně a stáje, za kterou mohli na koních zdarma jezdit. Tomuto směru se začalo dařit a zhostili se ho rychle noví podnikatelé, kteří začali provozovat turistické jízdárny, o které zájem každým rokem výrazně rostl. Postupně se k poskytovatelům jízdáren připojili majitelé hotelů a provozovatelé cestovních kanceláří (Dömeová et al. 2012).

V 70. až 90. letech se prosadila moderní venkovská turistika, které se účastnilo čím dál více turistů, a jelikož se automobily staly mnohem dostupnější, mohlo se cestovat na mnohem větší vzdálenost i tam, kde nebylo vybudováno železniční či autobusové spojení. Postupem času se venkovská turistika rozrostla o specifické aktivity, jako jsou např. zabijačkové hody, vinobraní, sýrové slavnosti, dožínky či jízda bagrem (Strábrná 2005).

3.2.4 Význam venkovské turistiky a agroturistiky a jejich vliv na rozvoj venkova

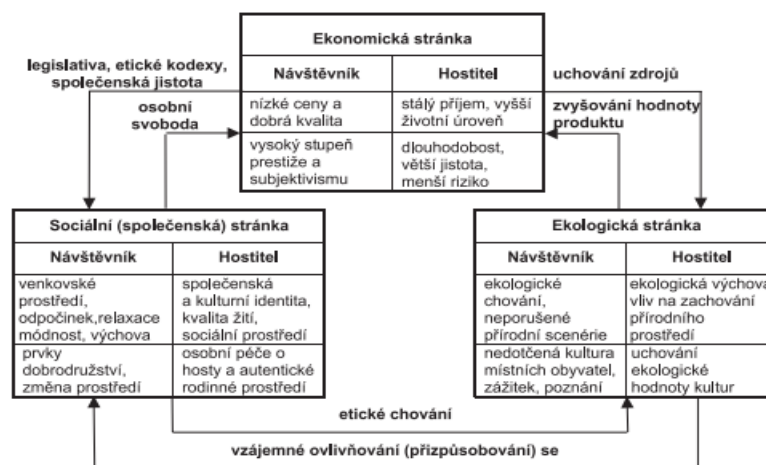
Venkovská turistika má za úkol rozvíjet podnikatelské aktivity na venkově, vyzdvihnout krásy a tradice venkova, přispívat k péči a ochraně přírody, omezit stěhování venkovanů do měst a navrátit člověka do přírody (Čertík et al. 2000).

Ne vždy, jako mnoho jiných podnikatelských záměrů, je totiž venkovská turistika zdrojem předpokládaného zisku. Venkovské komunity nemají často dovednosti a zkušenosti k přilákání pozornosti a uspokojení nároků mnoha turistů (Chalip & Costa 2005).

Agroturistika je významná pro zemědělce převážně z hlediska pracovní dostupnosti, jelikož jim umožňuje pracovat ve svém blízkém okolí. Vysoká konkurence, která ovlivňuje zemědělské podniky se svými výrobky, způsobila, že ceny klesly až na neziskovou úroveň. Pro zemědělské chudší rodiny je volba agroturistiky jedním z nejlepších způsobů jak zvládat svou ekonomickou a pracovní stránku (Sgroi et al. 2018).

Nejvýznamnějšími problémy v rozvoji venkovského cestovního ruchu je nedostatek informací, omezenost finančních zdrojů, nejistota kvality služeb, nevyužitý potenciál vhodných oblastí a nerozvinutá infrastruktura venkovského cestovního ruchu. Tyto problémy je třeba převést na příležitosti rozvoje venkovského cestovního ruchu, které se musí posílit, např. věnováním větší pozornosti sortimentu a kvalitě služeb či rozvíjením infrastruktury na venkově (Barkauskas et al. 2015).

Důležitá je trvalá udržitelnost rozvoje agroturistiky a venkovské turistiky, jelikož zachovává životní prostředí i pro budoucí generace a mezi její hlavní znaky lze zařadit ekonomické, sociální a ekologické stránky. Jejich vztah s venkovem a vzájemné prolínání je možno vidět na obrázku č. 2.

Obr. č. 2: Vztahy ve venkovské turistice z hlediska trvale udržitelného rozvoje
Zdroj: (Šimková 2008)

Liu et al. (2019) zdůrazňují posílení odolnosti a udržitelnosti venkovských komunit diverzifikací nezemědělských činností na venkově, podporou konkurenceschopnosti a nastavením efektivnějšího tržního mechanismu. K udržitelnému rozvoji venkova je potřeba podpořit stávající podniky, posílit sociální kapitál a inovovat ekonomické aktivity, které flexibilně reagují na změny trhu.

3.2.5 Podnikání ve venkovské turistice a agroturistice

Podnikat v této oblasti vyžaduje vztah k venkovu a určité sebezapření a vytrvalost. V konkurenci nabídek a dalších druhů cestovního ruchu nedokáže každý subjekt ve venkovské turistice a agroturistice efektivně podnikat, i když je realizace venkovské turistiky a agroturistiky podporována společnou zemědělskou politikou a rozvojem venkova dané země.

Giaccio et al. (2018) tvrdí, že tento směr podnikání je jeden z nejrychleji se rozvíjejících úseků, který v Evropě přeskočil i automobilový průmysl.

Streimikiene & Bilan (2015) jsou názoru, že podnikání ve venkovské turistice a agroturistice přináší mimo ekonomické přínosy výhody i v oblasti zaměstnanosti, ochraně životního prostředí a přírody, regionálního rozvoje a zachování kulturního dědictví.

Pourová (2002) se domnívá, že tato oblast podnikání je zajímavá především pro málo produktivní zemědělské oblasti, kde je důležité vykompenzovat ztráty dodatečnými příjmy. Výhodou je, že agroturistiku lze provozovat celoročně. Její zázemí se nachází v zemědělském hospodářství – farmě, kam jsou vnášeny příjmy z této formy podnikání. K tomu umožňuje zemědělskému podnikateli vytvořit vlastní zemědělskou produkci přímo na farmě (přímý prodej turistům). To se pro podnikatele také odrazí v levnějších vstupech a nižších nákladech na prodej vlastních produktů. Aby bylo podnikání v agroturistice v rozvoji, je dobré do něj zapojit i obyvatele venkova, kteří mohou pro turisty připravit různé zážitky spojené s tradicí dané oblasti.

Tabulka č. 2: Jiné výdělečné činnosti přímo související se zemědělským podnikem

Jiné výdělečné činnosti přímo související se zemědělským podnikem rok 2020	
Zemědělské subjekty celkem	28909
z toho:	
sledované subjekty	26648
v tom:	
bez jiných výdělečných činností	20838
zabývající se jinou výdělečnou činností	3810
jednou	3039
dvěma	590
třemi a více	181
Vybrané jiné výdělečné činnosti	
poskytování zdravotnických, sociálních a vzdělávacích služeb	36
cestovní ruch, ubytování a ostatní rekreační činnosti	357
rukodělná výroba	62
zpracování zemědělských produktů	663
výroba energie z obnovitelných zdrojů	115
zpracování dřeva	286
akvakultura	68
smluvní práce	
zemědělské práce pro jiný podnik	1536
jiné než zemědělské	537
lesnictví	720
ostatní	446
subjekty fyzických osob celkem	

Zdroj: Český statistický úřad 2021 [online] + (zpracování vlastní)

Statistická data podle tabulky č. 2 z roku 2020, kdy proběhlo integrované šetření v zemědělství, dokládají pouze 357 zemědělských subjektů, které poskytují služby cestovního ruchu (včetně ubytování a ostatní rekreační) činnosti z celkového počtu 28 909 zemědělských subjektů. (ČSÚ 2021 [online]). Bohužel nelze přesně posoudit, kolik podnikatelů agroturistiku provozuje, jelikož se nevede žádný úplný přehled.

3.2.6 Ekoturistika

Ekoturistika je založena na ekologickém zájmu o přírodu. Řadí se do tzv. „soft tourism“ – tedy „měkké turistiky“. Tento koncept byl přejat z literatury o ekologickém rozvoji a udržitelném rozvoji ze 70. a 80. let dvacátého století. Vyvolal značné množství zájmu, ale i kontroverzí. Představuje příjemnou alternativu masové turistiky. Mnozí lidé se ale domnívají, že ekoturistika stále ještě musí dostát své pozici odpovědnější a etičtější formy cestovního ruchu (Fennel 2009).

Podle Zeipelt et al. (2010) je ekoturistika formou šetrného cestování, kdy turisté objevují přírodu bez jejich negativního působení na okolí. Ekologie a trvale udržitelný rozvoj jsou s ekoturistikou úzce spjaty. Pouze dodržování pravidel, jako je chůze po vyznačených stezkách, respektování ekosystému, nerušení zvířat, apod., může ochránit přírodní skvosty (národní parky či přírodní rezervace).

Mtapuri & Giampiccoli (2018) jsou názoru, že ekoturistika zahrnuje environmentální a kulturně-sociální udržitelnost, zapojuje místní obyvatele do projektů k ochraně přírody a pomáhá udržovat souznění s přírodou. Tito autoři se domnívají, že by země měly více převzít kontrolu nad ekoturismem v podobě odpovědnosti při přijímání právních předpisů, které ho regulují.

3.2.7 Ekoagroturistika

Ekoagroturistika je další typ šetrného cestovního ruchu, který napomáhá udržitelné formě zemědělství v souladu s turismem. Spojením agroturistiky s ekoturistikou, díky čemuž ekoagroturistika vznikla, se podporuje ochrana přírody, šetrné chování turistů vedoucí k ohleduplnosti k životnímu prostředí a propojení místních farmářů s turisty. Tento směr turismu přivádí turisty na farmu, aby si nejenom rozšířili vědomosti o místní kultuře, ale je pro ně hlavně únikem ze stresem obklopeného života. Dává jim možnost se ponořit do čistoty přírody a vžít se do nové kultury. Navíc poskytuje pracovní místa v oblastech s obvykle vysokou mírou chudoby, posiluje tradiční zemědělské postupy, vylepšuje potravinový dodavatelský řetězec a propaguje místní dědictví prostřednictvím umění (Lodgify 2022 [online]).

3.2.8 Hipoturistika

Tento druh venkovské turistiky lze vysvětlit jako rekreaci spojenou s jízdou na koni, která je zároveň ohleduplná k přírodě. Spojení koní s lidmi v kombinaci s turistikou je ideální forma relaxace netradičního cestovního ruchu, který se stále rozvíjí. Přibývají jezdecké trasy i jízdárny. Hipoturistiku lze rozdělit na putování s koňmi, výlety a túry na koni a vycházky na koni. Putování trvá ze všech nejdéle, přibližně několik dnů a hlavní náplní je poznávání okolí. Z důvodů větší náročnosti je třeba při putování zajistit zázemí služeb a potřeb během cesty. Výlety a túry zabírají většinou celý den a cestuje se do vzdálenosti 30 až 70 km. Jejich účelem je pohyb společně s poznáváním okolí. Vycházky netrývají déle jak 4 hodiny a jsou dlouhé od 7 do 30 km. Jejich cílem je nenáročná vycházka zaměřená na pohybovou složku (Špičáková 2009).

Notzke (2017) tvrdí, že o tento druh turistiky jeví zájem převážně dámská klientela. Ta nachází u svých koňských přátel společnost a inspiraci, kterou oplácí tím, že pro ně požaduje vysoké standardy dobrých životních podmínek. Většina provozovatelů jezdeckých areálů staví svou vlastní vášeň pro koně a hodnoty životního stylu před obchodní důvtip a ekonomickou efektivitu.

Někteří provozovatelé nabízí k jízdám i výuku jízdy na koních, letní dětské tábory a programy pro školy, workshopy nebo možnost ustájení vlastních koní. Projížďky na koních mají ozdravný, uklidňující a harmonizující účinek.

3.2.9 Cykloturistika

Cykloturistika je definována jako výlet na kole, které je často speciálně upraveno (trekingové nebo horské). Tento druh turismu nabízí příjemný zážitek z cestování a lze ho také zařadit do šetrných forem cestovního ruchu z důvodu nízké spotřeby přírodních zdrojů. Představuje tak konkrétní model udržitelného cestovního ruchu. Cykloturistika pomáhá poznávat a objevovat málo známé a dostupné oblasti, které se často nacházejí v horách nebo v zeměpisných oblastech s různými charakteristikami. Rozvoj cykloturistiky v posledních letech výrazně stoupl, převážně v době pandemie Covid, kdy většina obchodů vyprodala

téměř všechny své zásoby. Rozvoji také velmi napomáhá stále větší počet cyklostezek a cyklotras vznikajících kolem obcí a měst (Gazzola et al. 2018).

3.2.10 Zelené stezky (greenways)

První zelenou stezkou se stala Bronx River Parkway v New Yorku (obr. č. 3), která byla vystavěna roku 1908 pro původní automobilovou dopravu, a jejím účelem bylo spojit městskou krajinu New Yorku s venkovskou krajinou Westchester. Bronx River Parkway se stala velmi úspěšnou, a tedy inspirací pro další realizace zelených stezek. V dnešní době slouží jako běžná silnice (Little 1995).

Obr. č. 3: Archivní fotografie Bronx River Parkway z roku 1920
Zdroj: Westchester Country Archives 2022 [online]

Greenways (zelené stezky) jsou přírodní či umělé koridory (nemotorizované trasy), které vznikly přeměnou nepoužívaných (převážně železničních) tratí pro cyklistiku a další volnočasové aktivity a bezmotorovou dopravu. Často se nachází podél vyhlídkových tras nebo říčních toků. Mohou vést parkem, nábřežím a někdy i skrz města. Plní ekologickou, turistickou a sportovní funkci. Některé stezky jsou přestavěné staré tratě a cesty (např. nepoužívané železniční tratě). Zelené stezky podporují vyváženější a zdravější způsob života, snižují motorizovanou dopravu a tím zlepšují ovzduší. Podporují cestovní ruch, rozvoj venkova, zlepšují vztahy mezi lidmi a spojují je (González Relaño et al. 2021).

I když je příroda velmi důležitou součástí zelených stezek, jejich hlavním cílem není výhradní ochrana životního prostředí, ale především se snaží udržet funkčnost a strukturu krajiny s jejími specifickými prvky a udržitelnou podobou.

3.2.11 Naučné stezky

Naučné stezky slouží k poznávání přírody pomocí informačních tabulí, které jsou po její trase různě rozmístěny. Jedná se většinou o pěší okružní kratší trasy seznamující turisty s kulturními a přírodními zajímavostmi včetně výskytu ohrožených či vzácných druhů rostlin a živočichů. V České republice je zřizují Lesy ČR a do map je zaznamenává Klub Českých turistů. (Drábek 2005).

3.2.12 Chataření a chalupaření

Chataření a chalupaření kombinuje koncept malého, venkovského a komunitního cestovního ruchu. Poskytuje činnosti související s kulturou a dědictvím, tradičními výrobky, řemeslem, ubytováním v rodinné chatě nebo chalupě. Tento druh turistiky se nabízí spíše v malém měřítku ve venkovských oblastech v soukromých nebo veřejných zařízeních. Chataření a chalupaření je možností, jak zlepšit životní styl na venkově a vyvolat pozitivní změny v distribuci příjmů znevýhodněných regionů. Oba směry mají potenciál být propagovány jako jedny z hlavních turistických aktivit a být součástí udržitelného konceptu rozvoje venkova. Úspěch chatové turistiky jako alternativního zdroje příjmů závisí na centrálním rozvoji oblasti, propagaci aktivit pro turisty, na aktivním řídicím orgánu a kontinuálnímu zapojení komunity (Mohd 2012).

3.2.13 Organizace a orgány v oblasti venkovské turistiky a agroturistiky

Venkovskou turistikou a agroturistikou podporuje několik organizací (mezinárodních a národních). Jedná se např. ECEAT (Evropské centrum pro ekologickou a zemědělskou turistiku), které je tvořeno sítí mnoha ubytovacích a turistických aktivit rozmístěných na území Evropy. Jeho cílem je zajistit udržitelnou kvalitu turismu, odpovědné cestování, ochranu životního prostředí a poskytnout profesionální poradenství (ECEAT 2022 [online]).

Eurogites je tvořena profesními a obchodními organizacemi v zemích Evropy. Představuje sektor cestovního ruchu s odhadem půl milionu mikro podniků a přibližně šest milionů lůžek, od venkovských v soukromých domech nebo na farmách, až po malé rodinné venkovské penziony či hotely se souvisejícími restauračními službami. Mezi aktivity sdružení patří školení, schůzky členů a hledání řešení nových výzev prostřednictvím digitalizace. Eurogites vyvinula hodnotící standardy kvality pro venkovské ubytování, které posuzují vybavení okolí, služby a programy, prostředí a bezpečnost (European Federation of Rural Tourism 2022 [online]).

A.T.I.C. ČR vzniklo v roce 1994 jako nezávislé, samostatné profesní sdružení zastupující zájmy turistických informačních center a uplatňující zájmy svých členů. Cílem je podporovat interní i externí partnerství v technologické, právní a rozvojové oblasti činnosti, produkovat a zlepšovat finanční situaci, být respektovanou organizací a garantem ve vzdělávání zaměstnanců. Dále představuje veřejnosti konání členských informačních center, postupuje institucím vlastní návrhy a požadavky na řešení úskalí při činnosti informačních center (Asociace turistických informačních středisek ČR 2022 [online]).

Česká centrála cestovního ruchu (CzechTourism) byla zřízena v roce 1993 s cílem propagace České republiky propagovat český cestovní ruch včetně rozvoje marketingových strategií. Centrála je členem Evropské komise cestovního ruchu a jejím zřizovatelem je Ministerstvo pro místní rozvoj ČR (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR 2022 [online]).

Dalšími subjekty jsou například Svaz venkovské turistiky a agroturistiky, Spolek pro obnovu venkova, Společnost mladých agrárníků ČR, Ministerstvo zemědělství ČR, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR apod.

3.2.14 Propagace venkovské turistiky a agroturistiky

Propagace venkovská turistiky a agroturistiky je velmi důležitá, bohužel často podceňovaná. Propagaci lze učinit pomocí medií, samotnými provozovateli nebo sdruženími či státním sektorem. Aby bylo venkovské ubytování atraktivní, je třeba jej spojit např. s nabídkou lokálních pokrmů, potravin nebo výrobků či s volnočasovými aktivitami a jejich zasvěcením do místní historie, zvyků a tradic, čímž je propojena vzájemná spolupráce se starousedlíky a přistěhovalci. Další možností k zatraktivnění venkovské turistiky a agroturistiky jsou soutěže s následným udělováním titulů a značek ve vybraných kategoriích, kde se veřejně prezentuje práce farmářů, jejich služby a produkty.

K propagaci se aktivně přidal Svaz venkovské turistiky a agroturistiky, který zahájil spolupráci s Českou centrálou cestovního ruchu propagující tuzemské individuální ubytovatele v zahraničí. Zájem o využití vesnických a venkovských lokalit v České republice a jejich propagaci projevilo již několik zahraničních sousedů, dokonce i vzdálené Japonsko a Spojené státy americké. V roce 2020 došlo k představení 50-70 subjektů venkovské turistiky a agroturistiky, včetně projektu s názvem „Prázdniny na venkově v ČR“. Svaz venkovské turistiky a agroturistiky přijal standard „Ubytování v soukromí“ a připravil standard pro udělení značek „Dovolená na venkově“, „Dovolená na statku“ a „Zážitky na venkově“.

Asociace soukromého zemědělství ČR od roku 2002 každoročně vyhlašuje soutěž pojmenovanou „Farma roku“. Pro rok 2020 získala první místo Farma Milošovice rodiny Cihlářových, která hospodář v regionu na pomezí Benešovska, Kutnohorska a Havlíčkobrodsko a její dominantou je chov dojeného skotu (Holakovský 2021 [online]).

Od roku 2002 probíhá soutěž o nejlepšího zemědělce roku, která má veřejnost hlouběji seznámit se zemědělstvím pro jednotlivá výrobní zaměření a regiony. Významnou výhodou pro účastníka soutěže je možnost komparace jeho skóre s ostatními účastníky a retrospekce jeho hospodaření v uplynulém roce. Vyhlašují se pouze absolutní vítězové, vítězové jednotlivých krajů a vítězové ve speciálních kategoriích. Soutěž vyhlašuje společnost Profi Press a spolupořádá ji Zemědělský svaz ČR, Agrární komora ČR, Českomoravský svaz zemědělských podnikatelů, Společnost mladých agrárníků ČR a Ministerstvo zemědělství ČR. Slavnostně byl vyhlášen 20. jubilejní ročník soutěže 12. října 2021 v aule České zemědělské univerzity.

Na projekt UNESCO navázalo roku 2001 Ministerstvo kultury ČR projektem s názvem „Nositel tradice lidových řemesel“, jehož hlavním cílem je ochránit a podpořit venkovská řemesla. Uděluje se titul na podporu výrobců ovládajících významnou lidovou výrobu.

Soutěží je mnoho a všechny mají společné: napomoci vnést do veřejného života větší zájem o venkov a venkovskou turistiku. Nejenom soutěže propagují venkov a jeho směry turismu. Od podzimu roku 2017 tak činí dlouhodobý vzdělávací cyklus pro podnikatele ve venkovské turistice a agroturistice, dále reklama v médiích, osvěta ve školách a také samotný zájem lidí.

3.3 Veřejná podpora venkovské turistiky a agroturistiky

3.3.1 Charakteristika veřejných podpor

Veřejnou podporu lze chápat jako pomoc poskytnutou v jakékoli formě státem nebo z jeho prostředků. Podpora venkovské turistiky je intuitivně vnímána ve vhodné formě ekonomického rozvoje venkovských oblastí již od 80. let minulého století a veřejná podpora pro tento typ turismu může přinést značné výhody. Finanční podpora může být regionální, národní či evropské úrovně. V EU se finanční podpora v oblasti venkovské turistiky a agroturistiky poskytuje v široké škále programů, přičemž se touto oblastí zabývá Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV). Oproti grantům, které udělují dotace přímo žadatelům, se jiné podpory vyplácí prostřednictvím programů v rámci kraje či státu (Sgroi et al. 2018).

Finanční podporu pro venkovskou turistiku a agroturistiku lze čerpat z prostředků z Evropských fondů České republiky, a to v rámci Programu rozvoje venkova (např. opatření M06 Rozvoj zemědělských podniků a podnikatelské činnosti - podopatření 6.4. Podpora agroturistiky), jejíž hlavní náplní je podpořit vznik nových pracovních míst, širší využití farem a založení nezemědělských činností. Subjekty mohou získat až 45 % způsobilých výdajů (modernizace nebo přestavba nebo výstavba malokapacitního ubytovacího zařízení – do 40 lůžek, úprava povrchů, nákup zařízení, atd.) do maximální výše výdajů 10 mil. Kč (Ministerstvo zemědělství 2022 [online]).

Podpory lze získat také v rámci národních programů, jako je např. Národní program podpory cestovního ruchu v regionech (2016 - 2020), který byl prodloužen do roku 2022. Podpora s názvem: Rozvoj základní a doprovodné infrastruktury cestovního ruchu slouží k výstavbě rekreační infrastruktury a zařízení. Dalším programem do roku 2021 byl program pojmenovaný: Marketingové aktivity v cestovním ruchu, který měl za úkol zvýšit nabídku aktivit cestovního ruchu, zkvalitnit komunikační kampaň a vylepšit koordinaci nabídky (Ministerstvo zemědělství 2022 [online]).

Finanční podpora je možná i od soukromě-právních institucí (zájmová sdružení), dobrovolně zájmových skupin (místní hoteliéři) či podnikatelských subjektů (podnik či podnikatel).

3.3.2 Program rozvoje venkova

Program byl přijat vládou České republiky v roce 2007 a je řízen Ministerstvem zemědělství ČR. Navazuje na dříve přijaté strategické plány a zajišťuje finanční prostředky z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova. Tento program byl zaveden pro plánovací období 2007 – 2013 a pro období 2014 – 2020. Program na období 2007 – 2013 vykázal celkem devatenáct výzev, díky kterým bylo schváleno 33 tisíc projektů v celkové částce 42 mild. Kč. Tento program se skládal ze 4 os (Ministerstvo zemědělství ČR 2014[online]).

Ohledně venkovské turistiky a agroturistiky se jedná převážně o oblast zemědělství a cestovního ruchu. Právě Program rozvoje venkova ČR na období 2014 – 2020 je nástrojem k získání dotace z II. Pilíře SZP a koncentruje se na potravinářství, lesnictví udržitelný rozvoj

3.3.3 Místní akční skupiny

Místní akční skupiny (MAS) jsou neziskové právnické osoby veřejného a soukromého sektoru na místní úrovni, které zpracovávají místní akční plány. Jedná se o souhrny cílů a akcí, jež klasifikují a rozvíjejí určené venkovské území. Zřizují se na pokyn občanského sdružení, místních samospráv nebo podnikatelů. Tyto skupiny představují evropský nástroj započtený do programu LEADER, jehož smyslem je podpora rozvoje venkovských oblastí konkrétního území pomocí finančních prostředků, definovat směrnice schválené krajem umožňující získat finanční podporu EU a vytvářet nové strategie územního rozvoje, jejichž hlavním cílem je poskytovat podporu příslušným venkovským oblastem prostřednictvím vytvoření projektů malého rozsahu, díky čemu se MAS mohou lépe zaměřit na specifické potřeby a přednosti svého území. Při rozhodování nesmí žádná ze zájmových skupin představovat více než 49 % hlasů (Menconi et al. 2018).

MAS spojují nositele aktivit do společných projektových plánů se snahou dosáhnout synergie a spoluvlastnictví. Díky kooperaci mezi zúčastněnými venkovskými stranami, které mají málo zkušeností, usnadňují snášet změny v zemědělském sektoru (LAGs 2018 [online]).

K říjnu 2018 bylo na našem území zjištěno 179 MAS, z nichž 167 byly členy „Národní sítě MAS“.

3.3.4 LEADER

LEADER má za cíl poskytovat vzdělání ve venkovských regionech a eliminovat negativní dopady na změny v cestovním ruchu prostřednictvím rozšířeného zapojení místních zúčastněných stran a institucí (Dax & Oedl-Wieser 2016).

Iniciativa LEADER je možností (v rámci politiky rozvoje venkova EU) k motivaci sjednocení všech zúčastněných stran v procesech tvorby rozhodování, politiky a činností souvisejících s rozvojem venkova. LEADER je zkratka pro „Liaison entre Actions de Developpment de l'Economie Rurale“, tedy propojení mezi akcemi pro rozvoj venkovského hospodářství. Jedná se o jakýsi nástroj pro stimulaci subjektů vyskytujících se ve venkovských oblastech k hledání nových způsobů, jak zlepšit své základní živobytí. Zrod iniciativy nastal v roce 1989 ve formě nástroje na podporu zájmů Evropského společenství a oficiálně byla zahájena v roce 1991 s cílem rozvinout potenciál venkovských oblastí oslovením místních iniciativ a znalostí, které poté šířila v jiných venkovských oblastech. Dosud byly implementovány čtyři generace LEADER. LEADER I (1991-1993): nový participativní, kreativní a integrovaný přístup opíraný na regionech; LEADER II (1994-1999): návaznost na LEADER I, inovace nových projektů a metod; LEADER + (2000-2006): zaměření na kvalitu místních strategií ve všech oblastech rozvoje venkova Evropského společenství a poslední Osa LEADER (2007-2013): součást SZP a politiky rozvoje venkova (LAGs 2018[online]).

Přístup LEADER charakterizuje 7 klíčových charakteristik, kterými jsou: partnerství veřejného a soukromého sektoru - (MAS); networking (spolupráce, propojení a výměna informací) mezi MAS; přístup zdola nahoru (všechny nápady a projekty by měly pocházet z podnětů a myšlenek místního venkovského obyvatelstva a subjektů - tedy zdola, nikoliv direktivní řízení politickou mocí shora) s rozhodovací pravomocí svěřenou MAS ohledně

navrhování a provádění strategií rozvoje venkova; oblastní strategie rozvoje venkova; multisektorové aktivity a jejich realizace; inovační aktivity a projekty spolupráce. Tyto znaky tvoří celek, navzájem se doplňují a mají pozitivní důsledek na dynamiku venkova a jeho schopnost řešit problém (ENRD 2022 [online]).

3.4 Region

3.4.1 Charakteristika regionu

Baynes (2015) popisuje region jako soudržnou oblast, která je homogenní ve vybraných charakteristických kritériích a je těmito kritérii odlišena od sousedních regionů nebo oblastí. Hranice oblasti jsou libovolné a jsou určeny soudržností úseku. Regiony mohou být uzlové, definované organizací (např. přítoková oblast nebo město a jeho zázemí), uniformní nebo definované stejnorodým rozložením určitých jevů v něm (např. tropický deštný prales).

Johnston et al. (2000) se domnívají, že region se stal teprve nedávno opět objektem k analýze a lze ho vymezit i jako část geografické sféry podle univerzálních znaků. Podobnost regionů pak lze hodnotit nomoteticky (hledají se obecné zákonitosti).

Na region navazuje pojem regionalismus, který Storm (2003) vysvětluje jako politickou ideologii zaměřenou na národní zájmy daného regionu snažící se o nezávislost či samostatnost geografických oblastí, jenž je studován stále především v rámci jednoho národního kontextu. V důsledku toho je jeho původ a vývoj obecně vysvětlen ve stejné souvislosti. Regionalismus byl v období let 1890-1945 v mnoha evropských zemích několik desetiletí opomíjen.

Další navazující pojem regionalizace je podle Gregory (2009) možnost, jak rozdělit regiony na mezoregiony (rozsáhlé oblasti migrujících obyvatel a dojíždějících do vyšších center služeb), mikroregiony (účelové svazky prosazující společné zájmy obcí) či makroregiony (rozdělené podle historických vlivů a socioekonomického druhu).

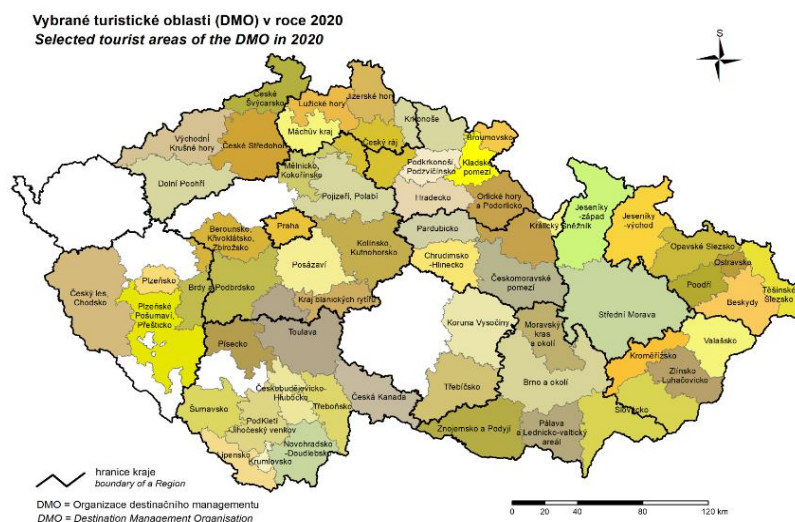
Současné pojetí a charakter regionu lze shrnout tím, že je složen z menších prostorových útvarů a zároveň je částí prostorově většího útvaru. Jedná se o dynamický prostor vzniklý vzájemným působením sociálně-ekonomických jevů a přírodních procesů (Domaňski 2019).

Metropolitní regiony jsou obecně považovány za nejbohatší oblasti. V Evropě se jedná o střední, západní, severní, jižní, východní a jihovýchodní Evropu.

3.4.2 Turistický region

Turistický region lze vysvětlit jako území charakteristické konkrétním druhem cestovního ruchu, který dané oblasti spojuje a zároveň je odlišuje. Turistické regiony získaly názvy vytvořené speciálně pro turistické účely nebo jsou pojmenovány po historických nebo současných administrativních a geografických regionech. Kromě toho, že turistické regiony lákají potenciální návštěvníky, poskytují často turistům, kteří jinak oblast neznají, značné množství atraktivních možností. Příkladem může být Toskánsko v Itálii nebo Lake District Spojeného království. Historicky se turistické regiony vyvíjely v oblastech, které jsou považovány za historické, kulturní nebo přírodní, jako je Francouzská riviéra a Italská riviéra.

Jiné se zrodily kolem konkrétních velkých měst (např. Benátky) nebo památek (pyramidy v Gíze). Turistické regiony jsou datovány po tisíce let. Staří Římané navštěvovali horké prameny Bath v římské Británii, Santiago de Compostela bylo místem masové křesťanské poutě s důležitým středověkým turistickým průmyslem, které ubytovalo poutníky na jejich dlouhých poutních cestách. Moderní turistický region vznikl v průmyslové revoluci, kdy se zvětšovala velikost měst, rostlo znečištění a narůstající střední třída měla větší množství příjmů. V 19. století začaly bohaté evropské rodiny více cestovat a navštěvovat přímořská letoviska známá svými zdravotními účinky. Rozvoj rychlejších způsobů dopravy umožnil turistům cestovat na větší vzdálenosti v kratších časových úsecích. V tomto období se začala mořská pobřeží využívat pro účely „masové turistiky“ - fenoménu, který vyústil ve vývoj specifických turistických regionů. Velmi oblíbenými se staly také horské regiony v zimních měsících. Nejoblíbenější z těchto regionů bylo Tyrolsko v Rakousku. Romantické hnutí 19. století se zaměřilo na scénické turistické oblasti, jako je již zmíněný anglický Lake District. Na konci 19. a na počátku 20. století se evropské země a jejich kolonie rozhodly vyčleňovat oblasti jako stezky, parky a památky z důvodu jejich ochrany. V tomto období se začalo používat anglické slovní spojení „turistická oblast“ či „turistický region“. Myšlenka turistického regionu jako součásti celého národa se prosadila v prvních letech 20. století, zejména po první světové válce, kdy byly regiony už propagovány jako turistické destinace. Specifickým turistickým regionem je také např. vinařská oblast. Ve Francii existují již od 50. let 19. století a vinařská turistika se v 70. letech 20. století stala jednou z nejvyhledávanějších. K Bordeaux a Burgundsku ve Francii se přidaly regiony v Itálii a Španělsku jako oblasti zájmu potenciálních vinařských turistů. V současné době má několik desítek zemí své vlastní vinařské oblasti, někdy s oblíbenými vinařskými stezkami (Holden 2004; Murdock 2007).

Obr. č. 5: Vybrané turistické oblasti v roce 2020

Zdroj: Český statistický úřad 2020 [online]

V České republice se regiony začaly vymezovat od poloviny 20. Století a v 60. letech byla schválena „Rajonizace cestovního ruchu ČSSR“. Česká centrála cestovního ruchu CzechTourism na přelomu 20. a 21. století rozdělila území na oblasti cestovního ruchu a turistické regiony, které lze shlédnout na obrázku č. 5.

3.4.3 Regionální struktura v České republice

Regionální struktura je vymezena zákonem č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky. Česká republika je rozdělena na 8 krajů soudržnosti (NUTS II), 14 krajů (NUTS III), 76 okresů včetně okresu hlavního města Prahy (LAU 1) a na 6 253 obcí (LAU II). Jednotka NUTS I se rozkládá po celé České republice (ČSÚ 2022 [online]).

Česká republika se geograficky členění na makroregion polabský, podunajský a pooderský region; historicky a socioekonomicky na dva makroregiony nižšího a makroregion vyššího stupně (Čechy a Morava; Slezsko) a podle nodality (uzlů) - Moravsko-slezský je polynodální a Čechy mononodální (ČSÚ 2022 [online]).

3.4.4 Regionální rozvoj a regionální politika

Šabić & Vujadinović (2017) chápou regionální rozvoj jako komplexní proces, který se k úspěšnému fungování, musí přizpůsobit vlastní identitě, skládající se z kapitálu, etiky, lidských zdrojů, přírody, technologického pokroku a legislativy; přičemž bude využívat své endogenní zdroje, díky kterým se na trhu stane zajímavým a konkurenceschopným.

Blažek a Uhlíř (2020) jsou názoru, že za celou dobu existence regionálního rozvoje bylo napsáno nepřehledné množství teorií, přičemž souhrn těchto teorií je koncepčně hybridní. Z tohoto důvodu si jejich samotné počáteční principy odporují. Teorie regionálního rozvoje se obvykle člení na konvergenční teorie (v řešení negativních rozdílů mezi regiony) a divergenční teorie (zvětšování rozdílů mezi regiony).

Výzkum cestovního ruchu a regionálního rozvoje je orientován především k oblasti zkoumání, která ověří, zda cestovní ruch vede k vyrovnanému či nevyrovnanému růstu. Většina výzkumů v oblasti regionálního rozvoje informuje o politikách snižování regionálních rozdílů a vytváření větší zaměstnanosti (Zhou-Grundy & Turner 2014).

Studie vlivu cestovního ruchu na regionální rozvoj a růst vytvořila domněnku, že v dlouhodobém horizontu docílí všechny regiony stejné rychlosti příjmů a růstu bez ohledu na jejich počáteční stupeň rozvoje (Viegas & Antunes 2013).

3.4.5 Nástroje regionální politiky

Regionální politika značí souhrn opatření, cílů a nástrojů přispívajících ke snižování markantních rozdílů v socioekonomické úrovni jednotlivých regionů. Roku 1997 byly sepsány nové zásady regionální politiky, které akceptují základní principy regionální politiky EU. Po roce 1999 se vytvořily programy pro nejvíce postižené regiony (severozápadní Čechy a severní Morava). Rok poté byl schválen zákon č. 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje (Wokoun 2008).

Hlavním užívaným nástrojem regionální politiky jsou programy na podporu malého a středního podnikání v hospodářsky slabých oblastech. Dalšími nástroji jsou nástroje makroekonomické (omezeny udržením inflace) a mikroekonomické (ovlivňují ekonomické subjekty). Jsou to většinou účelově poskytované finanční částky, které se v cestovním ruchu uplatňují převážně peněžními i nepeněžními nástroji ve formě podpor cestovního ruchu (Macháček, Toth, Wokoun, 2011).

3.4.6 Středočeský region – Středočeský kraj

Středočeský kraj je největší samosprávný celek České republiky z hlediska územní rozlohy (10 928,44 km²) i počtu obyvatel. Od ostatních krajů se liší tím, že nemá své sídlo umístěno na vlastním území, ale v hlavním městě Praze, které má status samostatného kraje. Kraj byl vytvořen 1. července roku 1960 v tehdejší Československé socialistické republice a až do roku 1990 měl volený orgán Krajský národní výbor. Do roku 2000 byl pouze územní jednotkou, poté se od 1. ledna 2021 stal samosprávným krajem (ČSÚ 2022[online]).

Kraj je situován v centrální části České kotliny. Na jihu a západě se vyskytují vrchoviny a na východě a severu spíše roviny. Nachází se zde např. Středočeská pahorkatina, Polabská nížina, Česká tabule a Brdská vrchovina. Kraj spadá do mírně teplé oblasti a patří do úmoří Severního moře. Plocha povodí činí 139 182 km². V zemědělství se zde daří na severovýchodní části kraje, a to v obilovinách (pšenici a ječmenu), bramborách, řepce olejce a řepě cukrové. Příměstské části pěstují okrasné rostliny, zeleninu a ovoce. Půda pro zemědělství zabírá přibližně 61 % kraje a setkáme se zde i s ekologickým zemědělstvím. Průmysl je zde zastoupen v oblasti polygrafie, sklárství, potravinářství, strojírenství, chemie a keramiky. Mezi známé osobnosti lze zařadit např.: Josefa Kajetána Tyla (divadelník), Jiřího Ortena (básník), Tomáše G. Masaryka (bývalý prezident) nebo Josefa Suka (skladatel, houslista). (Středočeský kraj 2011)

Obr. č. 6: Rozdělení okresů Středočeského kraje
Zdroj: Czechoslovak Genealogical Society International [online]

Kraj se skládá ze 12 okresů (obr. č. 6), kterými jsou Praha-východ, Praha-západ, Nymburk, Mladá Boleslav, Kolín, Kladno, Příbram, Rakovník, Beroun, Benešov, Kutná Hora a Mělník. K 1. lednu 2021 bylo v kraji sečteno 1 397 997 obyvatel (z toho 691 986 činili muži a 706 011 ženy), okres Praha-východ s 188 939 obyvateli se stal nejlidnatějším okresem a okres Rakovník s 55 737 obyvateli se naopak stal okresem s nejnižším počtem obyvatel. Hejtmankou kraje je od roku 2020 Petra Pecková (ČSÚ 2022 [online]).

V oblasti cestování ve Středočeském kraji v roce 2021 stoupl počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních o 12,7 %. Čeští hosté tvořili téměř 90 % klientely. Zahraniční hosté byli převážně z Německa a Slovenska a celkem se jednalo 782,1 tis. návštěvníků (Český statistický úřad 2022 [online]).

Za nejzajímavější turistické cíle lze považovat např. Křivoklátsko, Kutnou Horu, Český ráj nebo Český kras s Koněpruskými jeskyněmi.

Venkovská turistika má v této oblasti vysoký potenciál hlavně v pěší turistice, vodní turistice, cykloturistice, kulturně-poznávací turistice. Výhodou Středočeska je hlavně výhodná poloha, významné historické a kulturní památky, lázeňství, příroda a krajina s možnostmi turistiky a sportů. Farem ve Středočeském kraji poskytujících služby agroturistiky je 16 (pro rok 2022). Rodinný resort Čapí hnízdo na Benešovsku nabízí rybaření, cykloturistiku či jízdu na koních nebo v kočáře. Procházky po farmě, v pastvinách, na loukách nebo v sadech patřících k farmě lze nalézt na Farmě Košík. Tato biofarma, ležící 60 km od Prahy, chová romanovské ovce, o které se starají 3 bačové ze Slovenska, a je možné si zakoupit mléčné výrobky vlastní výroby. Farma vlastní 70 hektarů (ha) pozemků, na kterých pěstuje zeleninu, ovoce a obilí. V okolních lesích lze houbařit nebo sbírat lesní plody. U obce Rožďalovice je umístěn Bučický mlýn, ležící v unikátní oblasti Rožďalovické rybníky s významným hnízdištěm (např. motáka pochopa), které jsou zařazeny do projektu Natura 2000. Mlýn poskytuje relaxaci na samotě u Bučického rybníka s ekologickou farmou s chovem koní a Skotského náhorního skotu (Highland). V okolí jsou dále vhodné podmínky pro pěší turistiku, houbaření a cykloturistiku. Ubytování u Prejzků poskytuje ubytování v soukromí v apartmánech s důrazem na regionální tradici a fortelné řemeslo. Statek Prak v blízkosti Českého Šternberka vede ekologické hospodářství a chová ovce, skot a největší stádo lipických koní v České republice. Na Strnadovském mlýně lze rybařit ve vlastním rybníku, jezdit na koních nebo využít pravé finské sauny. Dalšími jsou Ranch Jestřebice, Dvůr Hoffmeister Číčovice, Farma Hedecko, Dvůr Pecínov, Farma Ptýrov, Ranč Málkov, Farma Michael, Královický dvůr, Čapí letka a ubytování v Ouklidu. Dále lze v tomto regionu využít chataření a chalupaření ve dvaceti sedmi zařízeních (CzechTourism 2022 [online]).

3.4.7 Podpora rozvoje venkovské turistiky a agroturistiky ve Středočeském kraji

Ve Středočeském kraji lze využít např. Program rozvoje venkova 2021-2024 pro poskytování dotací na rozvoj obcí do 2000 obyvatel ze Středočeského Fondu obnovy venkova. Celková částka finančních prostředků na celé čtyřleté období činí 578 milionů korun a zažádat o ně je možné od 1. dubna 2021 do 28. června 2024 celkově až třikrát. Dotace budou vymezeny na projekty, které splní podmínky v rámci tematického zadání „Veřejná infrastruktura“. Jedná se o rekonstrukci, modernizaci, výstavbu nebo opravy veřejné infrastruktury v oblastech dopravní a technické infrastruktury, občanské vybavenosti a veřejného prostranství. Poskytnutá dotace bude vyplácena do výše maximálního podílu 85 % z celkových ustatelných nákladů daného projektu. Minimální spoluúčast žadatele činí 15 % (Středočeský kraj 2021 [online]).

Dále lze využít dotace z programu: Rozvoj základní a doprovodné infrastruktury cestovního ruchu, jehož účelem je obnova a rozvoj doprovodné infrastruktury cestovního

ruchu v regionech. To znamená např. rozvoj informačních a navigačních systémů na podporu vybavenosti turistických tras či ekologicky šetrné dopravy návštěvníků v turistických regionech, ale i monitoring turistů. Poskytovaná výše dotace činí maximálně do padesáti procent uznatelných výdajů či nákladů z celkového rozpočtu, avšak maximálně 10 mil. Kč (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR 2022 [online]).

Ohledně propagace rozvoje agroturistiky a venkovské turistiky se Středočeskému kraji daří. Příkladem je 5. září 2020, kdy byly ve Hvožd'anech představeny úspěšné projekty z programového období Program rozvoje venkova 2014–2020. Ty se staly inspirací pro návštěvníky, tedy i potenciální žadatele v současném i příštím dotačním období. Rozdávaly se drobné propagační předměty společně s ochutnávkou potravin regionální produkce výrobců. Další akcí byl úspěšný regionální workshop: CLLD po roce 2020, konaný dne 26. - 27. srpna 2020 v resortu Equitania doplněný o exkurzi, určený pro MAS spolupracujících v rámci Programu rozvoje venkova po roce 2020. Cílem byla příprava tvorby Strategií 2021+. Další seminář konaný 15. září 2020 Program rozvoje venkova 2014–2020 (11. kolo) seznámil zemědělské subjekty a žadatele o dotaci s programem, umožnil porovnat podmínky s minulými koly Programů rozvoje venkova, nastínil nejčastější chyby při podávání žádosti o dotaci a seznámil je s příklady dobré praxe projektů Programu rozvoje venkova (Veselský & Prokop 2020).

3.5 Venkovská turistika a agroturistika v Evropě

V Evropě se se venkovská turistika a agroturistika začala intenzivně rozvíjet v 50. a 60. letech 20. století díky rychlému odlivu venkovských obyvatel do měst. Prudce poklesl počet zaměstnaných v zemědělství, a důsledkem bylo zhoršení životní úrovně na venkově. Agroturistika měla za úkol dát vznik alternativnímu typu zaměstnanosti a podnikání na venkově a stát se zdrojem příjmů pro venkovské domácnosti. Začaly se využívat letní byty jako nová inovativní možnost dovolené převážně pro rodiny s dětmi. Od 70. let 19. století venkovská turistika označovala prázdninovou dovolenou střední třídy. Po skončení první světové války tato rekreace nabízela zdravou a ekonomickou dovolenou, která byla přístupná i zaměstnancům a dělníkům s nízkými příjmy. Vazba na rodinu se skutečnými sociálními vztahy mezi měšťany a venkovany podporovaly přátelské vztahy mezi hospodáři a turisty bez snahy o zisk nebo konkurenční myšlení hostitelů. Uctivé chování hostitele vůči vznešenému městskému obyvateli bylo samozřejmostí. Podle finančních možností si mohli někteří turisté tyto letní byty i koupit. Druhá světová válka zanechala negativní stopy na cestovním ruchu i na venkovské turistice nejenom na území České republiky, ale i v Evropě. Po jejím skončení se pobyty na venkově zapsaly do paměti velkému množství turistů, vytvářelo se velké množství pěších stezek, hojně se stavěly rozhledny a penziony. Postupně se od 60. let 20. století začal turismus čím dál více zviditelňovat (nové druhy cestování, nové destinace, apod.) a lidé měli i mnohem větší zájem o venkovskou turistiku. (Ciolac 2011; Hachtmann 2007).

Venkovská turistika a agroturistika se rozvíjí velmi rychle a v některých zemích dominuje před jinými formami turismu. Příklady zahrnují Rakousko, Německo, Francii, Švýcarsko a další země, jež jsou uznávanými lídry ve venkovské turistice. V řadě států je agroturistika jedním z předních směrů cestovního ruchu, což je patrné v mnoha národních

konceptech rozvoje cestovního ruchu. Každá země v Evropě má jiné možnosti a podmínky pro poskytování venkovské turistiky a agroturistiky. Rozvoj je často podpořen státem a institucemi. Mezinárodní podpora FAO - Organizace OSN pro výživu a zemědělství (Food and Agriculture Organization) má dlouholetý význam v podpoře zemí v této oblasti turistiky. Tato forma turismu je také významnou součástí venkovského hospodářství v zemích EU. Jeho význam pro zaměstnanost se v jednotlivých státech velmi liší, Někde je rodina farmáře více angažovaná do zapojení hostů do chodu domácnosti nebo prací na farmě, a jinde tyto služby vůbec nenabízí. Sociální, ekonomické, kulturní a regionální přínosy venkovské turistiky a agroturistiky se odvíjí od oblasti, země a morálky národa. Obecně však lze toto odvětví považovat za pozitivní nástroj do evropských venkovských ekonomik (Slee 2019).

V tabulce pod textem (tabulka č. 3) lze vidět porovnání mezinárodních příjezdů turistů od roku 2000 do roku 2018, kdy lze říci, že se podíl příjezdů do Evropských regionů každý rok zvyšuje.

Tabulka č. 3: Mezinárodní příjezdy turistů dle subregionů Evropy (mil. osob)

	2000	2005	2010	2015	2016	2017	1-4/2018 (v %)
Svět:	680	809	952	1195	1239	1323	+ 6,2
z toho Evropa:	393	453	488	605	619	671	+ 6,8
v tom: Severní Evropa	45	55	57	70	74	77	+ 1,4
Západní Evropa	140	142	154	182	182	195	+ 7,8
Stř. a vých. Evropa	70	95	99	122	127	133	+ 6,3
J. Evropa a Středomoří	139	161	178	231	237	266	+ 8,0
z toho EU 28:	337	368	383	479	500	538	+ 5,6

Zdroj: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR 2019 [online]

3.5.1 Rakousko

Rakousko má velký turistický potenciál, jelikož 70 % země leží v Alpách. Podle UNWTO ho v roce 2015 navštívilo 26,7 milionu turistů (získalo dvanácté místo na světě). Nejvíce vyhledávané jsou Tyrolsko a Salcbursko, dále Bischofshofen, Innsbruck a Kitzbühel. Následuje Vídeň, Štýrský Hradec a Salzburg (UNWTO Tourism Highlights 2016 [online]).

Služby venkovské turistiky a agroturistiky je možno využít také v úrodné nížině Dolního Rakouska, kde se daří révě vinné a chovají se zde hospodářská zvířata. S tím se pojí vinařské pobyty nebo pobyty na farmě s péčí o zvířata a společná výroba domácích potravin. Vzniklé rakouské penziony jsou vyhlášeny svojí tradicí v typickém národním ubytování s charakteristickou stravou (mléko, sýry, pečivo vlastní výroby), nabízející např. jízdu na koních a v zimě na saních nebo kočárem. Organizaci této formy cestovního ruchu zajišťují turistické organizace s celorakouskou působností Österreich Werbung a Austria Info. Mezinárodní organizace CIPRA chrání alpskou přírodu a její snahou je zachovat unikátnost této přírody pomocí podpory udržitelného rozvoje alpského regionu. Programu Dovolená na statku se hojně účastní farmáři pronajímající své farmy k pobytům, díky čemuž se daří uchovávat Rakousku zemědělské tradice a regionální dědictví (Moravec 2006).

Podle vědecké studie, kterou v roce 2019 provedli Stotten et al. (2019), bylo zjištěno, že poskytování ubytovacích služeb na farmách v Rakousku je klíčové řešení k vylepšení finančního příjmu farmářských domácností. U většiny farmářů tvoří ubytovací služby 20 až

50 % příjmu domácnosti. Ale pro zhruba 9 % poskytovatelů agroturismu je jediným zdrojem financí a tvoří tak až 100 % příjmů.

3.5.2 Německo

Německo je zemí s dlouhou tradicí venkovské turistiky. Po zavedení placené dovolené pro státní úředníky v roce 1873 se cestování stalo součástí života i pro zdejší střední třídu, která trávila levnou dovolenou ve vesnicích blízko města většinou v kopcovitých oblastech. V roce 1955 byla v Německu založena první centrální ústředna pro dovolenou na venkově, která se dodnes nazývá „Zentrale für den Landurlaub“. Ubytování probíhalo v menších hotelech nebo soukromých pronajatých pokojích farmy. Až po skončení obou válek se venkovská turistika rozmohla natolik, že byla a je velmi atraktivní formou cestovního ruchu (Knebel 1960; Schöppner 1988)

Podle Bosmann et al. (2021) jsou nejvíce agroturisticky založené regiony Bavorska a Schwarzer Wald, jelikož mají dobře rozvinuté oblasti agroturistiky spojené s tradiční regionální identitou, což jsou typická řemesla a lidová architektura.

Podobného názoru je i Shaps (2020), který uvádí, že regionálními středisky agroturismu je Bavorsko, Bádensko-Württembersko, Šlesvicko-Holštýnsko a Dolní Sasko. Tyto čtyři regiony dohromady tvoří asi dvě třetiny národní nabídky agroturistiky. Dle jeho studie je turismus v této zemi silně ovlivněn sezónností. V letních měsících je agroturistika na vzestupu, v zimě se jedná o zimní venkovskou turistiku zaměřenou na sport. Hrubá přidaná hodnota agroturistiky ve venkovských regionech činí přibližně 900 milionů EUR ročně. Průzkumy trhu z roku 2015 ukázaly, že v tomto odvětví turistiky se odhaduje průměrně 55 EUR na osobu za 1 den. Toto číslo zahrnuje všechny ostatní vedlejší náklady kromě nákladů na ubytování, na zábavu, nákupy a další výdaje, jako jsou vstupné, doprava atd. Pronajímatelé ubytovacích kapacit však dostávají pouze 40 % výdajů za ubytování. To má za následek slabý počet pracovních míst v agroturistice (přibližně 17 000).

Podíl cestovního ruchu na HDP k roku 2018 byl zde 8,6 %. V roce 2019, před koronavirovou krizí, přinesl turistický ruch v Německu 124 miliard EUR, a tedy 4 % přidané hodnoty. V roce 2019 zde cestující utratili za zboží a služby související s cestovním ruchem 330 miliard EUR a přibližně 2,8 milionu lidí je zaměstnáno v cestovním ruchu. Rok 2020 byl pro turistický průmysl pro Německo dramatický. Počty turistů klesly, většina oblastí se na mnoho měsíců úplně zastavila. V zemi přenocovalo o 40 % méně domácích i zahraničních hostů než v roce 2019 (celkem 302 milionů přenocování), gastronomie a hotelnictví hlásily propad o 35 % a 46 %, (tedy o 40 % nižší tržby než v roce 2019) a cestovní kanceláře a agentury zjistily o 67 % nižší tržby než v roce 2019 (Bundesverband der Deutschen Tourismuswirtschaft 2022 [online]).

3.5.3 Švýcarsko

Turistika v této zemi se rozmohla s britskými horolezci šplhajícími na vrcholy Bernských Alp na počátku 19. století, kteří založili Alpský klub v Londýně. V 19. a na počátku 20. století vznikaly první podoby venkovské turistiky rekonvalescencí v alpském

klimatu v chalupách a penzionech. První organizované zájezdy do Švýcarska nabízely společnosti Lunn Travel a Thomas Cook. Cestovat však mohly pouze bohaté třídy obyvatel. Teprve po druhé polovině 20. století se začalo turismu více dařit (Historisches Lexikon der Schweiz 2002).

Za rozvoj a implementaci švýcarské politiky cestovního ruchu odpovídá Státní sekretariát pro hospodářské záležitosti (SECO), který prosazuje zákon o podpoře inovací. Dále dozírá na dvě sdružení pověřená prováděním opatření v oblasti cestovního ruchu: Švýcarská společnost pro hotelový úvěr, která podporuje investice do sektoru ubytování a Švýcarský cestovní ruch, jenž provádí marketingové aktivity související se švýcarským cestovním ruchem. Na realizaci politiky cestovního ruchu má vliv řada politických orgánů na národní i regionální úrovni, včetně různých organizací. Organizace Tourism Forum Switzerland (TFS) byla založena s cílem poskytnout platformu pro dialog a koordinaci a umožnit spolupráci napříč veřejným sektorem a poskytovateli turismu. Pro rok 2020 až 2023 je politickou prioritou ve Švýcarsku provádění strategie cestovního ruchu s hlavním zaměřením na digitální transformaci, zlepšení rámcových podmínek pro cestovní ruch, zlepšení způsobu koordinace vládní politiky cestovního ruchu, poskytovat regulační prostředí příznivé pro cestovní ruch a podpořit podnikání se zaměřením na zvýšení produktivity, posílení dovedností a posílení trhu práce v cestovním ruchu (OCED Library 2022 [online]).

Rozmanitá švýcarská krajina, lyžování a horolezectví jsou doménou pro venkovskou turistiku a agroturistiku. Venkovská turistika je realizována v horských penzionech a chalupách, kde je nejvíce vyhledávaná cykloturistika a pěší turistika po horských hřebenech. Pěší turistika je vůbec nejvyhledávanější sportovní aktivitou ve Švýcarsku a právem si nese označení „národní sport“, kterému se pravidelně věnuje přibližně třetina populace. Turistické trasy zde čítají kolem 65 tisíc km. Agroturistika je poskytována pomocí Agrotourism Switzerland, jež je její zastřešující organizací a která zprostředkovává pobyty na farmě se širokou škálou hospodářských zvířat a polí. Nabízí se péče o lamy, jízda na koních nebo dojení krav. Turisté mohou také sklízet jablka nebo jen tak odpočívat (Suisse Tourisme 2022 [online]).

V roce 2019 zaměstnával cestovní ruch 181 700 lidí, tedy 4,4 % celkové zaměstnanosti. Příjmy z mezinárodního cestovního ruchu byly přibližně 17,8 mild. Švýcarských franků. V ubytovacích zařízeních bylo registrováno kolem 12 milionů příjezdů zahraničních turistů, kteří přispěli 18 miliard švýcarských franků do rozpočtu. V roce 2021 se cestovní ruch přičinil k švýcarskému HDP 2,4 % (Mohr 2022 [online])

3.5.4 Polsko

Historie venkovské turistiky v Polsku sahá až do roku 1937, kdy byla vydána první příručka o venkovském turismu, jež popisovala ubytování, doprovodné služby a stravování. V Polsku během socialistického období zůstala půda (výjimečně) v soukromém vlastnění farmářů. Tím se zachovalo rodinné dědictví farem a mohla se tak lépe a déle rozvíjet venkovská turistika. Po roce 1990 se začala prosazovat agroturistika s ubytováním na statku a v roce 1991 byl realizován výzkumný projekt irskou nezávislou poradenskou službou Tourism Development International, jenž změnil význam tohoto odvětví v polské ekonomice.

Turismus začal být chápán (zvláště ve venkovských oblastech) jako důležitý faktor v ekonomickém rozvoji. Výsledkem byl vznik iniciativ k podpoře rozvoje venkovské turistiky (Čuka & Osuch 2018).

Podle studie, kterou provedli Roman et al. (2020) jsou nejvíce agroturisticky inovativní severovýchodní a centrální části provincie Podlaskie s okresy Suwalski, Sejneński, Augustowski, Sokólski, Białostocki a Hajnowski, jelikož mají vysoký počet farem nabízejících agroturistiku. I venkovská turistika má v těchto oblastech nejvyšší poptávku, což je způsobeno přírodními kvalitami, bohatou faunou a flórou, jezery a řekami, národními parky; národní parky (Bělověžský, Mazurský, Biebrzański, Wigierski, Narwiański či Suwalski). Provincii Podlaskie lze považovat za jednu z nejčistších a nejzdravějších díky velké vzdálenosti od urbanizovaných oblastí. Známa je také jako „zelené plíce Polska“ a nachází se zde velký počet penzionů, hotelů a chat.

Turismus je důležitou součástí polské ekonomiky. Celkový podíl cestovního ruchu národního HDP v Polsku v roce 2018 byl 4 % a celkové výdaje domácích a zahraničních turistů činily 62,2 miliardy PLN. Přímá přidaná hodnota v roce 2018 vytvořená cestovním ruchem byla 1,3 %. HDP. Průměr zemí OECD je ale 4,4 %. Pouze Lucembursko má nižší přímý podíl cestovního ruchu na celkové hodnotě ekonomiky (1,1 %) mezi členskými státy EU zahrnutými do průzkumu OECD. V indexu turistické atraktivity a konkurenceschopnosti je Polsko až na 42. místě. Hlavními důvody jsou relativně nízká kvalita letecké infrastruktury, slabé upřednostňování politiky cestovního ruchu a chabé podmínky pro podnikání v turismu (Polski Instytut Ekonomiczny 2020 [online]).

3.5.5 Slovensko

Začátky agroturistiky na Slovensku lze datovat od roku 1989, kdy začaly vznikat farmy specializující se na tuto formu cestovního ruchu. Na přelomu 19. a 20. vznikly první turistické spolky nabízející turistické pobyty v Tatrách, vystavěly se chaty a chalupy, rozšířilo se lyžování a zvětšila se síť turistických tras. V důsledku světových válek a hospodářské krize se rozvoj turismu zpomalil. Roku 1948 mělo znárodnění velký vliv na rozvoj cestovního ruchu. Začal se prosazovat vázaný cestovní ruch a stavěly se soukromé chaty. Po roce 1989 nastala privatizace všech středisek turismu, které tak vylepšila a rozšířila nabízené služby (Korec 2005; Lauko 2013).

Saxunova et al. (2019) uvádí, že Slovensko má 2 927 osad a 2 787 vesnic, tj. 95,2 % a 140 měst, tzn. 4,8 %. Podle kritérií OECD zde 48 % obyvatel žije v převážně venkovských oblastech, 40 % v přechodných oblastech a 12 % v městských oblastech. Jednou z nejoblíbenějších forem slovenské turistiky je lázeňská turistika, která se zde považuje spíše za venkovskou formu cestovního ruchu, jelikož většina lázní se nachází právě na venkově.

Ve venkovské turistice zde převažuje agroturismus a ekoturismus. Nejvyhledávanější jsou salaše, ve kterých mohou turisté pozorovat přípravu brynzý a následně ji ochutnat a koupit. Jinde hostitelé nabízejí tradiční halušky a parenicu. To vše v kombinaci s možností ubytování v přírodě. Slovenské hory a jejich rekreační střediska jsou jedny z nejvyhledávanějších oblastí v Evropě. Do center agroturistiky lze zařadit např. Malokarpatskou a Nitranskou nížinu díky vinařským cestám, horskou oblast Orava a Tatry se salašemi, Liptovský, Horehronský, Podunajský, Pohronský, Spišský a Gemerský region.

Hlavní úlohou agroturistiky je probudit tyto oblasti, přinést finanční prostředky do státního rozpočtu a do regionů, a vytvořit nová pracovní místa (Všetko o agroturistice na Slovensku 2020 [online]).

Cestovní ruch se v roce 2020 podílel na tvorbě HDP pouze 1,45 %, zatímco v roce 2019 tvořil 2,86 % výkonu slovenské ekonomiky. Vzhledem na pandemii koronaviru a rozsáhlá omezení v cestování meziročně snížil o více jak 49 %. Přímý hrubý domácí produkt dosáhl hodnoty 1,3 mld. EUR, což představovalo pouze poloviční hodnoty proti roku 2019 (Štatistický úrad SR 2021 [online]).

3.5.6 Francie

Venkovská turistika v této zemi je na velmi vysoké úrovni. Rozvoj prvních druhů venkovského ubytování s vlastním stravováním (gîtes) a hotelové sítě Logis de France má počátky v 60. letech 20. st., kdy náplní venkovské turistiky bylo trávit rodinnou dovolenou většinou u příbuzných pracujících v zemědělství, což bylo dostupné i pro chudší vrstvu obyvatel. O pár let později se ve Francii kladl důraz na revitalizaci venkovských oblastí ze strany státu a tím vzrostl zájem o tento druh turismu nejenom u návštěvníků, ale i u poskytovatelů. Venkovská turistika tak začala stoupat na vrchol a od této doby je v neustálém rozvoji. Každý, kdo ve Francii na venkově žil, mohl nabídnout ubytování. Rostoucí poptávka po aktivní venkovské turistice byla poměrně často doplněna o tematické zážitky (jízda na koni, sbírání bobulí či hledání hub), objevování jídel (vaření či ochutnávka tradičních pokrmů - např. festival Véraison v Châteauneuf-du-Pape), ochutnávka vína nebo umělecká činnost (hrnčířství). (Capt 1998 [online]).

Francie nabízí mnoho přírodních atrakcí. Oblast Auvergne je turistickou atrakcí postavenou v místě stále ještě funkčního lomu. Hojně propagovaná je též vinařská turistika, kdy vinařské regiony navštěvuje až 24 milionů turistů. Mezi hlavní turistické cíle ve Francii patří: hlavní město Paříž, Azurové pobřeží a Mont Saint Michel. Trend posledních let vedl k nárůstu počtu ubytovacích a restauračních venkovských jednotek (chaty, kempy, farmy) souběžně s většími stavbami, jako jsou např. prázdninové vesnice. Dále se zkvalitnilo venkovské prostředí, které vytváří dynamiku (rozvoj turistických tras, greenways) a také komplementaritu s aktivitami specifickými pro charakteristické regiony (horolezectví, jezdectví). Do rozvoje venkovské turistiky a agroturistiky se ve Francii zapojuje Síť iniciativ pro životní prostředí (CPIE), která spolupracuje s místními aktéry a realizuje prioritní akce propagující místní dědictví v souladu s ochranou přírodního prostředí (např. vytváření stezek za poznáním přírody a dědictví, výstavy, botanické stezky, zřizování ekoturistických vycházek atd.). V roce 2002 byla vytvořena síť Network of Great Sites of France, která sdružuje kolem dvaceti lokalit po celé Francii. Cílem je společně vypracovat projekt zhodnocování a správy území s ohledem na udržitelný rozvoj. Ve Francii je venkov první turistickou oblastí, kterou Francouzi navštěvují v počtu pobytů, ale druhou v počtu přenocování hned po pobřeží. Z cizinců jsou nejvíce zastoupeny národnosti: Britové, Němci a Nizozemci. Navíc výdaje nerezidentních turistů jsou v průměru téměř dvojnásobné oproti Francouzům. Sezónní efekt má malý dopad, jelikož návštěvnost je pravidelná po celý rok (Marsat et al. 2013).

Prylutskiy (2020) uvádí, že venkovský cestovní ruch je ve Francii zastoupen Národní organizací rekreačních domů a zelenou turistikou (Maison des Gites de France et du Tourisme Vert). Tato organizace poskytuje dovolené certifikované podle nejvyšších národních standardů služeb. Každý rok zemi navštíví přibližně 7 milionů turistů, kteří preferují odpočinek ve vesnicích. Ve Francii byl vyvinut a realizován program rekreace dětí na venkově během školních prázdnin rodiny „Seznamte se s venkovským dvorkem“.

Během let 2019-2020 klesla spotřeba domácího cestovního ruchu ve Francii mezi lety o téměř 35 % z důvodu zavedení cestovních omezení díky koronavirové krizi. V roce 2021 dosáhl hrubý domácí produkt téměř 140 miliard EUR, což je nárůst o 17 % oproti roku 2020 (Statista 2023 [online])

3.5.7 Řecko

Agroturistika v Řecku je považována za důležitý faktor rozvoje venkova v Evropě. Oficiálně byla zavedena pomocí dotací EU řeckým farmářům v 80. letech a nadále se výrazně rozrůstá (Kizos & Iosifides 2007)

Podle Belias et al. (2018) má turistický ruch v Řecku mnoho forem vzhledem ke své kulturní a geografické rozmanitosti. Nejnavštěvovanějšími místy jsou město Atény, ostrovy Santorini a Mykonos, Dodekanézy (Rhodos), Kréta a Korfu. Venkovská turistika je nejvíce realizována napříč pevninským Řeckem (Thesálie, Edessa a Kalambaka) a severním pobřežím Kréty (Rethymnon a Chania). Ze studie autorů dále vyplývá, že přímořská venkovská turistika je nejrozšířenější formou cestovního ruchu. Autoři dále uvádí, že agroturistika v Řecku vlastně legálně vůbec neexistuje, jelikož není institucionalizovaná z důvodů neschopnosti zemědělců zpracovávat své produkty a prodávat je přímo návštěvníkům. Podobně nedokážou hostit návštěvníky na své farmě či je zapojit do prací.

3.5.8 Turecko

Venkovské turistice se v této zemi daří, ale na rozdíl od jiných koutů Evropy je zde agroturistika stále ve svém zrodu. Vláda zatím nevypracovala žádný plán jejího rozvoje. Jednotlivci a skupiny lidí z celé země však spolupracují na podpoře uznání ekologických hodnot (Ozberk et al. 2016).

Příznivcem pro rozvoj agroturistických služeb se stala nevládní organizace „Bugday Association“, která byla založena v roce 1990, jejímž účelem je zvýšit povědomí o ekologickém životě. Tato organizace zahájila v srpnu 2002 program nazvaný „TaTuTa“ (Ekoagroturistika a dobrovolná výměna). Tento program zahrnuje 69 agroturistických farem v Turecku, které přijímají hosty ve svých domech. Hosté buď přispívají farmě svou prací či poskytují finanční podporu, aby hostiteli zaplatili ubytování a další služby. Mezi hosty a místními hostiteli leckdy vznikají nepříjemnosti, které vyplývají z rozdílnosti kultury a náboženství. Není vždy jednoduché sladit obě strany, což působí jako odrazující faktor pro další rozvoj agroturistiky (Karabati et al. 2009).

3.5.9 Chorvatsko

Venkovský cestovní ruch se začal rozvíjet po válce (1991-1995) v souvislosti s propagací rozvoje kontinentálního cestovního ruchu a později jako zásadní faktor ve vývoji venkovských oblastí a obnovy vesnic. Tento směr cestování se prosadil na Istrii a postupně na pobřežích v turisticky vyhledávaných vesnických oblastech s cílem zvýšit kvalitu života venkovanů a získat další příjmy. Instituce, jako Chorvatská hospodářská komora, Ministerstvo cestovního ruchu či různá sdružení výrobců a spotřebitelů, začaly pomáhat rozšiřování agroturismu na rodinných farmách, přičemž největším problémem byla velikost venkovských farem (v průměru 2,8 ha zemědělské půdy na farmu). V roce 1995 přijala vláda Národní program pro rozvoj malých a středních podniků v odvětví cestovního ruchu s důrazem na udržitelný cestovní ruch pro rozvoj venkovských oblastí (Steward 2006; Šarić 2016).

Grgić et al. (2017) uvádí, že zeměpisná poloha Chorvatska činí zemi velmi heterogenní v klimatických podmínkách, přírodě a kulturním dědictví. Cestovní ruch zde převažuje v létě. Podíl turistické aktivity celkem na HDP je přibližně 8 %. Díky kontinentální části a významné venkovské oblasti (kolem 93 % celkové plochy) se stává venkovská turistika důležitou součástí turistické nabídky v zemi. Venkovské oblasti Slavonie a Baranja jsou bohaté na turistické atrakce, které mají potenciál pro rozvoj venkovského cestovního ruchu (termální léčivé vody, vinné stezky, přírodní parky, kulturní dědictví, apod.) Obě oblasti se také vyznačují neznečištěným životním prostředím a udržitelným rozvojem cestovního ruchu, zároveň kladou důraz na tradice, chorvatskou kuchyni a lidové tance.

3.5.10 Itálie

V Itálii se venkovská turistika rozvinula na konci 19. století, a to navzdory skutečnosti, že již v římských dobách byla středomořská krajina využívána pro odpočinek a relaxaci. Nabídka venkovské turistiky se rozšířila také s pomocí vzdělávacích farem, které seznamují turisty s různými aspekty zemědělské činnosti a přípravy mnoha pokrmů (víno, olej, med, sýry). Agroturistika se poté začala rozvíjet v prvním desetiletí 20. století. Nejprve se nabídka soustředila na malé farmy v horských oblastech, poté i na velká hospodářství i v nížinách (Lasansky 2004).

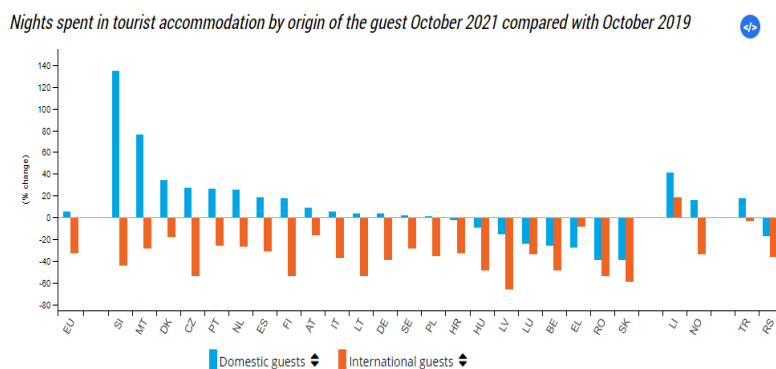
Nejvíce navštěvovanými oblastmi jsou vesnice Barolo a La Morra, které jsou součástí vinařských oblastí Langhe-Roero a Monferrato, a ve kterých se turisté mohou seznámit s vinařskými technikami a účastnit se prací na vinicích. Dále Gelindo dei Magredi (Furlánsko-Julské Benátsko) nabízející místní pokrmy venkova či farma Montaioncino s vinicemi nebo Farma La Campana d'Oro s pivovarem (obě v Toskánsku). Známa je také agroturistická destinace La Petrosa nacházející se v zemědělském areálu s velkým množstvím pšeničných polí, olivovníků, ovocných sadů i zeleninových zahrad (Grandi et al. 2022).

3.6 Resumé řešeršní části

Venkovská turistika a agroturistika patří mezi nejdůležitější ekonomické nástroje regionů. Vnáší do nich nové pracovní příležitosti, zvyšuje příjmy a ztraktivňuje nové formy podnikání. Agroturistika má své zázemí v zemědělském hospodářství a farmách, na kterých lze vyzkoušet práci zemědělce či hospodáře. Venkovská turistika nabízí aktivní poznávání přírody pomocí jízdy na koni, kole, pěšky nebo jen relaxací při houbaření nebo rybolovu. Ze zkušeností mnoha zemí lze vyvodit názor, že toto odvětví posouvá cestovní ruch správným směrem z důvodu šetrného využívání zdrojů, zachování tradic venkova a propojení člověka s přírodou. Tím se zlepšuje životní prostředí a kvalita života.

Tuto formu cestovního ruchu lze provozovat relativně ve všech přírodních podmínkách a po celý rok. Uplatnění v ní naleznou všichni, kteří mají rádi přírodu a chtějí napomoci zachovat a udržet životní prostředí po další generaci. Český venkovský cestovní ruch má své specifické charakteristiky, přičemž z klimatického a politického hlediska je nejvíce roven Polsku a Slovensku, jelikož byly také v etapě socialistického združstevňování a následných restitucí majetku.

Jak již bylo zmíněno vícekrát, koronavirová krize se podepsala na snížení turistiky ve všech státech Evropy. Na obrázku č. 7 lze vidět, že kvůli omezením pandemie se počet nocí strávených v říjnu roku 2020 snížil, ve srovnání se stejným obdobím v roce 2019.

Obr. č. 7: Počet strávených nocí v turistických zařízeních podle země hosta za říjen 2021 v porovnání s říjnem 2019, Zdroj: Eurostat statistics explained 2022 [online]

Zájem o venkovskou turistiku a agroturistiku ve světě i v České republice se těší stále velké oblibě. Pokud by se měly porovnat rozdíly mezi českou agroturistikou a venkovskou turistikou mezi ostatními státy Evropy, lze říci, že v některých evropských zemích je tento směr rozvíjen mnohem déle a přináší provozovatelům rozdílný vedlejší zdroj příjmů podle země. V cizích zemích je podpora rozvoje agroturismu a venkovské turistiky společně s podnikáním v této oblasti upřednostňována více než v Čechách, a také se klade větší důraz na propagaci. Mnoho států díky agroturistice ztraktivnilo a zviditelnilo několik svých regionů a podpora ze strany státu stále roste. Česká republika v těchto ukazatelích bohužel stále celkem zaostává. Příčinou může být odlišnost vývoje českého zemědělství v minulých letech a rozdílný přístup v legislativní opoře. Cerutti et al. (2014) zjistili, že Evropské vlády utrátily v 90. letech více než 2 miliardy dolarů na podporu farmářů se snahou zachování přirozených

zemědělských zkušeností společně s úsilím o modernizaci zemědělských přijímacích ubytovacích zařízeních.

Velké rozdíly v zemích Evropy jsou ve venkovské turistice i agroturistice jak v kvantitě, tak v kvalitě poskytovaných služeb. Důvodem jsou např. lokalizační předpoklady, klimatické podmínky, odlišná legislativa nebo samotný přístup zainteresovaných subjektů. Navíc agroturistika ve Středomoří je ve vztahu k severní Evropě zcela novým fenoménem. V zemích jako je Německo, Francie, Británie, Švýcarsko, Rakousko, severské země, Belgie a Nizozemsko má agroturistika dlouhou historii z důvodů průmyslové revoluce a vzestupu buržoazních společností, které vyhnaly obyvatele měst na venkov. Na rozdíl od severských států nastal ve středomořských evropských zemích odchod z měst později, proto vazby mezi venkovem a městy byly až donedávna silné. Agroturistika v těchto zemích je mnohem těsněji spojena s konvenční masovou turistikou rozvinutou po roce 1950, kdy se farmy začaly více využívat k ubytování turistů, a teprve poté mohla být agroturistika považována za podporu místních ekonomik a zároveň přispěvatelem k ochraně kulturního dědictví na venkově. V důsledku toho se koncepce venkovské turistiky a agroturistiky vyvíjely odlišně. Přesto je venkovská turistika a agroturistika hybnou silou cestovního ruchu po celé Evropě a v každé členské zemi je něčím výjimečná a jedinečná.

4 Metodika

Pro naplnění cílů budou využity výzkumné metody a to analýza dokumentů, explorace a interpretace. Dále bude využito sociologického výzkumu ve formě dotazníkového šetření, které bude doplněno o řízený rozhovor. Poté bude navazovat analýza výsledků, podle nichž bude zpracována SWOT analýza a následovat bude komparace, situační analýza a vyhodnocení vytyčených hypotéz.

4.1 Použité výzkumné metody

V této diplomové práci budou použity pro sběr informací dotazníková šetření doplněná řízeným rozhovorem.

Dotazníkové šetření se jako forma průzkumu skládá ze seznamu otázek zaměřených na extrakci konkrétních dat od vybrané skupiny lidí. Lze je provádět telefonicky, poštou či elektronicky. Slouží ke shromažďování dat nebo získávání znalostí v sociálním výzkumu a demografii. Často se ale používá k posouzení názorů a pocitů (Shaughnessy et al. 2011). V této práci bude použit polostrukturovaný typ dotazníku, tedy ten, ve kterém se nacházejí standardizované i otevřené otázky. Dotazování bude probíhat přes webové rozhraní, elektronicky a osobně. Na úvod budou respondenti seznámeni s pojmy venkovská turistika a agroturistika společně s úvodem a představením tohoto dotazníku, záměrem a přínosem výzkumu. Otázky pro turisty budou zaměřeny na návštěvnosti v obou regionech, využívání služeb venkovské turistiky, maximální dobu strávenou pobytem, výši ceny za pobyt a na možnosti zlepšení služeb a další. Z řad poskytovatelů venkovské turistiky a agroturistiky budou osloveni převážně provozovatelé hipoturistiky, cykloturistiky, pěší turistiky, koupališť, řemeslné výroby, škol v přírodě a majitelé chat a chalup, dále zástupci samospráv, zájmová sdružení, profesní spolky, majitelé farem, MAS, zemědělství podnikatelé a další. U poskytovatelů bude předmětem dotazování doba a místo podnikání, oblast podnikání, čerpání dotací, propagace podniku, apod. Na závěr dotazníků bude položena doplňující otázka, na kterou bude možnost libovolně odpovědět.

Na dotazníkové šetření bude navazovat řízený rozhovor (organizovaný a cíleně zaměřený způsob dotazování), který je jednou z výzkumných metod založený na dotazování. Cílem je získání informací pomocí osobního setkání s dotazovanou osobou. Znám je také pod pojmem interview - metodicky vedený rozhovor. Výhodou je navázání kontaktu s dotazovaným, možnost zachycení reakcí a gest dotazované osoby a eliminace možných nejasností při kladení otázek. Nevýhodou je větší časová zátěž a složitější zpracování do psaného textu (Kane & O'Reilly-de Brún 2001).

Výsledky dotazníkových šetření a řízeného rozvoru budou podkladem pro vytvoření SWOT analýzy. Caves (2004) popisuje SWOT analýzu jako techniku strategického plánování a strategického řízení vedoucí k identifikaci silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb souvisejících s konkurencí nebo plánováním projektů. Dále ji lze znát pod pojmem situační hodnocení nebo situační analýza, která nalézají vnitřní a vnější faktory, které jsou nepříznivé, ale i příznivé pro dosažení cílů projektu.

SWOT analýza je odvozena od čtyř názvů: strengths (silné stránky) - poskytují určitou výhodu nad konkurencí; weaknesses (slabé stránky) - znevýhodňují podnik ve srovnání s konkurencí; opportunities (příležitosti) umožňují podniku využít určité prvky v prostředí ve svůj prospěch a threats (hrozby) - mohou způsobit problémy podniku (Jetoo & Lahtinen 2001).

4.2 Dotazníková šetření

4.2.1 Dotazník pro turisty

*Dobrý den,
obracím se na Vás s prosbou o spolupráci v rámci zpracování mé diplomové práce vyplněním tohoto dotazníku. Práce je vedena na katedře botaniky a fyziologie rostlin a zabývá se potenciálem rozvoje venkovské turistiky a agroturistiky v benáteckém a milovickém regionu.*

Venkovská turistika je forma cestovního ruchu zahrnující veškeré aktivity provozované na venkově (jízda na koni, pěší turistika, rybolov, cykloturistika, houbaření, chataření poznávání historie a kultury venkovských lokalit s ukázkami řemesel, apod.) Agroturistika znamená návštěvu nebo pobyt na farmě, na které si lze vyzkoušet činnosti spojené se zemědělstvím a hospodařením, připojit se k pracím na statku nebo poli, ochutnat farmářské výrobky či tradičně připravený pokrm z farmy.

Vyplněním dotazníku tak přispějete k relevantnějším výsledkům a ke zlepšení služeb a rozvoji cestovního ruchu v oblasti venkovské turistiky a agroturistiky v dané lokalitě.

Děkuji za Vaši ochotu a čas. V případě jakýchkoliv nejasností, připomínek či podnětů mě neváhejte kontaktovat.

*S přáním příjemného dne Bc. Zuzana Krýsová (zuzana.krysova @seznam.cz).
(Veškeré Vámi poskytnuté informace budou využity pouze pro potřeby mé diplomové práce. Dotazník je anonymní).*

1. V jakém kraji máte současné bydliště?

Liberecký
Ústecký
Karlovarský
Plzeňský
Jihočeský
Vysočina
Jihomoravský
Zlínský
Moravskoslezský
Olomoucký
Pardubický
Královéhradecký
Středočeský
Praha

2. Kolik je Vám let?

0-18
18-30
30-40
40-50
50-60
60 a více

3. Jakého jste pohlaví?

Žena
Muž

4. Kde nejčastěji vyhledáváte informace o cestování a turismu?

Internet
Propagační tiskoviny
Osobní doporučení
Cestovní kanceláře
Jiné (vypište)

5. Co je pro Vás rozhodující při výběru dovolené? (lze zaškrtnout více možností)

Cena
Lokalita
Dopravní dostupnost
Úroveň vybavení
Nabídka aktivit
Jiné (vypište)

6. Jakou délku dovolené preferujete?

Méně než 3 dny
3 - 6 dnů
7 a více dnů

7. Kolik nejvíce jste ochoten/a zaplatit za den pobytu pro jednu osobu (strava, zážitky a ubytování)?

500-1000,- Kč
1000-1500,- Kč
1500-2000,- Kč
2000,- Kč a více

8. Navštívil/a jste někdy region Milovice nebo Benátky nad Jizerou?

Ano, Milovice
Ano, Benátky nad Jizerou
Ano, oba

Ano, žiji zde
Ne

9. Využíváte/využil/a jste nabízených služeb v oblasti venkovské turistiky a agroturistiky v regionu Milovice nebo Benátky nad Jizerou?

Ano, v regionu Milovice
Ano, v regionu Benátky nad Jizerou
Ano, v obou regionech
Ne

10. Pokud ne, proč?

Nezajímá mě to
Nevím, kde tyto služby hledat
Dosud jsem o tom nevěděl/a

11. Pokud ano, co přesně jste využil/a? (lze zaškrtnout více možností)

Pěší turistiku na venkově
Cykloturistiku na venkově
Greenways
Ekoturistiku
Agroturistiku
Ekoagroturistiku
Hipoturistiku
Rybolov
Chataření nebo chalupaření
Řemeslnou výrobu
Folklór
Vinné sklepy
Lov zvěře
Školy v přírodě
Jiné (vypište)
Nic z toho

12. Jak hodnotíte nabízené služby v oblasti venkovské turistiky a agroturistiky v regionu Milovice nebo Benátky nad Jizerou?

Výborně
Uspokojivě
Průměrně
Neuspokojivě
Nevyužil/a jsem nabízených služeb

13. Myslíte si, že venkovská turistika a agroturistika je dostatečně v těchto regionech propagovaná?

Ano
Ne

Nevím

14. Myslíte si, že by se měl tento druh cestovního ruchu v těchto regionech více rozvíjet?

Ano

Ne

15. Myslíte si, že tato forma turistiky je přínosem pro tyto regiony?

Ano

Ne

16. Co byste doporučil/a pro vylepšení kvality nabízených služeb v této oblasti? (lze zaškrtnout více možností)

Pestřejší nabídka aktivit

Lepší úroveň ubytování a služeb

Lepší dopravní dostupnost

Větší propagace nabízených služeb

Jiné (vypište)

17. Čím byste v budoucnu mohl/a osobně podpořit venkovskou turistiku nebo agroturistiku v těchto regionech? (lze zaškrtnout více možností)

Častějším využíváním této formy cestovního ruchu

Propagací

Podnikáním v této oblasti

Diskuzí s nabídnutím nápadů s provozovateli agroturistiky nebo venkovské turistiky

Jiné (vypište)

18. Je něco, co byste chtěl/a dodat na závěr?

4.2.2 Dotazník pro poskytovatele služeb venkovské turistiky a agroturistiky

Dobrý den,

*obracím se na Vás jako poskytovatele služeb venkovské turistiky a agroturistiky) s prosbou o spolupráci v rámci zpracování mé diplomové práce vyplněním tohoto dotazníku. Práce je vedena na katedře botaniky a fyziologie rostlin a zabývá se **potenciálem rozvoje venkovské turistiky a agroturistiky v benáteckém a milovickém regionu.***

Venkovská turistika je forma cestovního ruchu zahrnující veškeré aktivity provozované na venkově (jízda na koni, pěší turistika, rybolov, cykloturistika, houbaření, chataření poznávání historie a kultury venkovských lokalit s ukázkami řemesel, apod.) Agroturistika znamená návštěvu nebo pobyt na farmě, na které si lze vyzkoušet činnosti spojené se zemědělstvím a hospodařením, připojit se k pracím na statku nebo poli a ochutnat farmářské výrobky či tradičně připravený pokrm z farmy.

Vyplněním dotazníku tak přispějete k relevantnějším výsledkům a ke zlepšení služeb a rozvoji cestovního ruchu v oblasti venkovské turistiky a agroturistiky v dané lokalitě, případně Vám může napomoci v rozvoji podnikání v této oblasti cestovního ruchu.

Děkuji za Vaši ochotu a čas. V případě jakýchkoliv nejasností, připomínek či podnětů mě neváhejte kontaktovat.

S přáním příjemného dne Bc. Zuzana Krýsová (zuzana.krysova @seznam.cz).

(Veškeré Vámi poskytnuté informace budou využity pouze pro potřeby mé diplomové práce. Dotazník je anonymní).

1. V jakém regionu podnikáte?

Milovice
Benátky nad Jizerou
V obou regionech

2. Jak dlouho poskytujete služby spojené s venkovskou turistikou či agroturistikou?

1 - 3 roky
4 - 7 let
8 - 15 let
16 a více let

3. Jakou formu venkovské turistiky nebo agroturistiky provozujete – umožňujete? (lze zaškrtnout více možností)

Pěší turistiku na venkově
Cykloturistiku na venkově
Greenways
Ekoturistiku
Agroturistiku
Hipoturistiku
Rybolov
Chataření nebo chalupaření
Řemeslná výroba
Folklor
Vinné sklepy

Lov zvěře
Školy v přírodě
Jiné (vypište)
Nic z toho

4. Proč jste se rozhodl/a podnikat v této oblasti? (lze zaškrtnout více možností)

Zisk
Vztah k přírodě
Ekologický způsob života
Jiné (vypište)

5. Kolik máte zaměstnanců?

Pracuji sám/a (případně s pomocí rodiny)
1 – 5
6 – 10
11 a více

6. V jakém ročním období je podle Vás největší zájem ze strany turistů venkovskou turistiku či agroturistiku v regionu?

Jaro
Léto
Podzim
Zima

7. Využíváte možností čerpání dotací či jiných podpor?

Ano
Ne

8. Podpora od státu nebo kraje:

Je dostatečná
Není dostatečná

9. Domníváte se, že zájem o venkovskou turistiku a agroturistiku postupně stoupá?

Ano
Ne
Nemění se

10. Je Váš podnik dostatečně a účinně propagován?

Ano
Ne

11. Jaký druh hostů navštěvuje Vaše zařízení nejvíce?

Zahraniční hosté
Tuzemští hosté
Hosté z blízkého okolí
Nevím

12. Myslíte si, že konkurence v této oblasti roste?

Ano
Ne
Nevím

13. Vracejí se k vám pravidelně Vaši hosté?

Ano
Ne
Nevím

14. Kdybyste mohl/a vrátit čas, rozhodl/a byste se znovu podnikat v této oblasti?

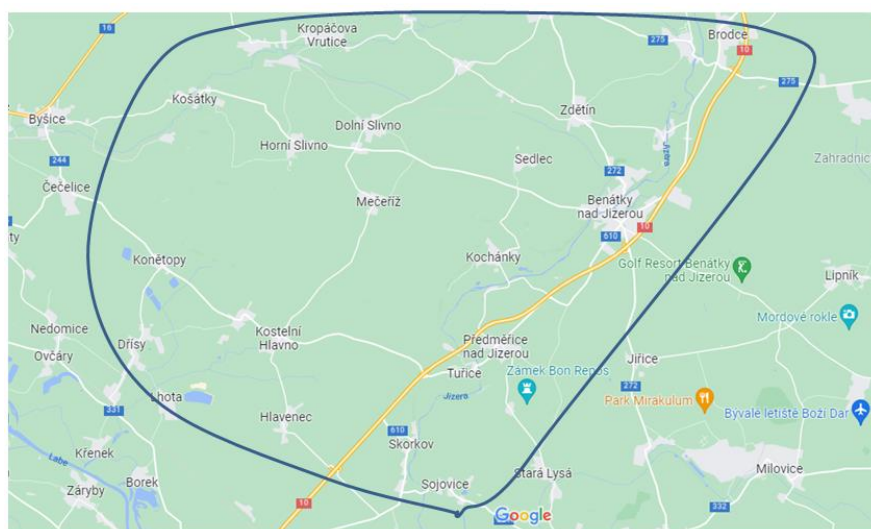
Ano
Ne

15. Je něco, co byste chtěl/a dodat na závěr?

4.3 Benátecký region

4.3.1 Charakteristika

Pro účely této diplomové práce je vymezeno území benáteckého regionu (region Benátky nad Jizerou) nacházející se ve středních Čechách v oblasti Dolního Pojizeří, ležící jihozápadně od Mladé Boleslavi a spadající do okresu Mladá Boleslav. Území zahrnuje města a obce: Benátky nad Jizerou, Brodce, Dolní Slivno, Dřísy, Hlavenec, Horní Slivno, Kochánky, Konětopy, Kostelní Hlavno, Košátky, Kropáčova Vrutice, Lhota, Mečeříž, Předměřice nad Jizerou, Sedlec, Skorkov, Sojovice, Tuřice, Zdětín a jeho blízké okolí (obr. č. 8).

Obr. č. 8 Mapa území

Zdroj: Mapy Google 2022 [online] (zakreslení vlastní)

Území je spíše rovinaté, podnebí teplejší až sušší s převážně s polní, intenzivně zemědělsky využívanou krajinou typickou pro pěstování teplomilných plodin. Lesy jsou borové, dubové a místy lužní. Z vodních ploch jsou zde zastoupeny jezera Konětopy, Lhota, menší množství místních rybníků a řeka Jizera.

4.3.2 Město Benátky nad Jizerou

Město se nachází se v okrese Mladá Boleslav a žije zde přibližně 7 600 obyvatel, přičemž polovinu tvoří ženy a průměrný věk je 44 let (ČSÚ 2021[online]). Je tvořeno z částí: Benátky nad Jizerou I (Nové Benátky), Benátky nad Jizerou II (Staré Benátky), Benátky nad Jizerou III (Obodř), Kbel a Dražice. Mezi významné rodáky se zapsali např. Jaroslav Vancl (vynálezce stavebnice Merkur), Zdenek Kalista (historik, básník, literární kritik), Arnošt Vaněček (spisovatel) nebo housloví virtuosové Bendovi (František, Jan Jiří a Josef). Rozloha města činí 35,51 km² a nadmořská výška 225 m n. m. Město je zařazeno pod ORP Mladá Boleslav.

Z roku 1052 pochází nejstarší dochovaná písemná zmínka, ve které se píše o vsi Obodři. V roce 1264 byl vystavěn hrad Dražice, jenž dodnes ve formě zříceniny stojí na konci Benátek a o 82 let později Jan z Dražic založil město Nové Benátky. V roce 1349 byl postaven klášter a kostel Narození Panny Marie. Páni z Dražic vymřeli po meči a několik let bylo město vlastněno mnoha různými majiteli. V polovině 20. let 16. století se ve městě usídlili purkrabí z Donína, kteří vybudovali renesanční zámek. Ten obsadil místo po bývalém klášteře, jenž byl zničen za doby Husitů. V Nových Benátkách začali působit příznivci Jednoty bratrské a prosazovali činnost bratrského sboru, kde působil i Jan Augusta. Roku 1599 se města ujal císař Rudolf II, který zde pomohl dánskému astronomu Tychovi Brahemu zřídit observatoř a umožnil mu zúčastnit se velkého setkání s Janem Keplerem (Tychův konkurent i přítel). V roce 1647 získal panství Jan z Werthu (vojevůdce v bojích třicetileté války) a přistavěl severní křídlo k zámku. Podobu zámku, která je známa dnes, dokončila výstavba kostelní věže a východního křídla v roce 1702 za hraběte ze Schützenu. Bratři František a Jiří Antonín Bendovi na panství složili mnoho interpretačních úspěchů. Zároveň František Adámek a Matyáš Bernard Braun vyzdobili zámecký park plastikami ze své dílny. V letech 1844-1847, kdy zámek převzali Thun-Hohensteinové, zde působil jako učitel hudby mladý Bedřich Smetana. Poslední majitel hrabě Kinský prodal v roce 1920 zámek městu. V roce 1944 došlo ke sloučení Nových a Starých Benátek a Obodři, a tak vzniklo dnešní město Benátky nad Jizerou. K němu se postupně připojily obce Dražice a Kbel (Město Benátky nad Jizerou 2022 [online]).

Město je plně elektrifikováno, plynofikováno a napojeno na veřejný vodovod Vodovody a kanalizace Mladá Boleslav a.s. Doprava je řešena silnicí uvnitř města č. II/272 a silnicí II/610. Kolem zastavěné části vede dálnice D10 Praha – Mladá Boleslav – Turnov: exit 27. Železniční trať ani stanice se na území města nenachází. Nejbližší je železniční zastávka Zdětín u Chotětova ve vzdálenosti 4 km. Do stanice byla kdysi napojena vlečka továrny Karborundum a cukrovaru Benátky nad Jizerou vedená údolím Zdětína (od roku 2009 je z ní vedena stezka pro cyklisty). Město má plnou městskou a dálkovou autobusovou infrastrukturu (např. trasy Nymburk – Mladá Boleslav; Benátky nad Jizerou – Praha). Od roku 2016 je zde zavedena Pražská integrovaná doprava (PID).

Občanská vybavenost je na přijatelné úrovni. Město má zřízenou státní složku Hasičský záchranný sbor Středočeského kraje, Policii České republiky a Městský úřad Benátky nad Jizerou. Nachází se zde síť maloobchodů a čtyři supermarkety. Dále je zde peněžní ústav, dvě pobočky České pošty, knihovna, pojišťovny, kadeřnictví, zdravotní středisko a další lékaři, restaurace, kavárny, fitness, čerpací stanice, základní a mateřské školy, klubovny a mnoho dalších. Kulturní život je realizován Spolkem rodáků, Keramickým ateliérem U Matouše, Základní uměleckou školou J. A. Bendy, Klubem dětí a mládeže, Taneční školou FIS Ladislava Fišera, Muzeem Benátky, Muzeem hraček, Kruhem přátel umění, Sokolským dětským divadlem Hvězdička, Loděnicí na Urbanovce, Loutkovým divadlem Rolnička, hudebními skupinami (EX 05, Artes, Kvintet, Jan Becher, Trampskej děs) a dalšími atrakcemi. Město pravidelně pořádá mnoho kulturních akcí, jako je Setkání s důchodci, Prvomájový jarmark, Zámecké slavnosti, Ples města, Festival životní scény, Novoroční ohňostroj, divadelní představení, ochutnávky vín, Dětský den, Benátecký pohár, Benátky filmových amatérů, apod. Sportovní vyžití představuje hokejbal, rychlobruslení, kopaná,

vodní slalom, hokej, badminton, volejbal, kulečnick, motokros, tenis nebo šachy (MAS Polabí o.p.s. 2022 [online]).

4.3.3 MAS

Benátecký region patřil do MAS Polabí o.p.s. (jediná MAS, která v období 2014 – 2020 nebyla podpořena). Nyní pro období 2021-2027 region spadá pod MAS Dolní Pojizeří z.ú. sídlící v Kostelním Hlavnu a vzniklé v říjnu 2012 působící v oblasti Středočeského kraje jako občanské sdružení MAS Mladoboleslavský venkov s.o. MAS je tvořena podnikateli, neziskovými organizacemi, fyzickými osobami a obcemi. Území působnosti je tvořeno 53 obcemi a k roku 2019 zde bylo sečteno 53 211 obyvatel. Rozloha činí 451, 932 km² a převážná část obcí spadá pod ORP Mladá Boleslav. Území se vyznačuje rozvinutým zemědělstvím (rostlinná výroba), v němž působí ZD (zemědělská družstva), např. ZD Mečeříž - 4 500 ha nebo Pěstitel Stratov – 2 500 ha. Výhodou je blízkost hlavního města (autem přibližně 15 minut), města Nymburk a Mladá Boleslav, ve kterých je dostatek pracovních míst (ŠKODA AUTO a.s.) a kulturního (Pražský hrad, Karlův most) či sportovního vyžití (Velká Chuchle, O2 Arena). Věkový průměr tohoto území je 40, 3 let (MAS Dolní Pojizeří z.ú. 2021 [online]; MAS Polabí o.p.s. 2022 [online].).

Roku 2017 byla schválena „Strategie komunitně vedeného místního rozvoje na období 2014-2020“, díky čemuž získalo území možnost čerpání dotací v Programu rozvoje venkova ve výši 15 555 Kč (MAS Dolní Pojizeří z.ú. [online].)

Při zaměření na přehled čerpaných dotací v regionu, konkrétně ve městě Benátky nad Jizerou lze uvést několik příkladů. Např. „In-line stezka a cyklostezka Benátky – Zdětín“. Celkové výdaje činily 20 518 798,- Kč a výše podpory byla 18 776 279,-Kč. Termín projektu trval od července roku 2007 do ledna roku 2009. Účelem projektu bylo zpřístupnění sportovně-rekreačního a turistického zájmu města a okolních vesnic. Stezka začíná u benáteckého zámeckého parku a vede do železniční stanice Zdětín u Chotětova. Další projekt „Podpora cyklo dopravy v Benátkách nad Jizerou“ I. a II. etapa měl za cíl vytvořit cyklostezku přímo ve městě, díky čemuž se rozvinula cyklo doprava. Stezka spojuje Staré a Nové Benátky nad Jizerou oddělené řekou Jizerou. Ve II. etapě byla vytvořena stezka z Kbel, Dražic a severní části Starých Benátek, která ji spojila s centrem města a současně se napojila na lávku přes řeku Jizeru do Nových Benátek. Celkové výdaje činily 21 937 738,-Kč, podpora byla 14 550 759,-Kč. Termín: 11/2011-12/2014. Dále projekt „Revitalizace nivy řeky Jizery v Benátkách nad Jizerou“ s celkovými výdaji 27 235 944,- Kč, poskytnutou podporou 25 751 305,- Kč (1 287 566 SFŽP + 24 463 739 EU) a termínem 2014-2015 pomohl revitalizovat část nivy řeky, kde byly vysázeny dřeviny, odstraněn sediment, vymodelovalo se břehového pásma a vyhloubily se tůně a nové koryto slepého ramena. Příklady dalších dvou projektů: „Stánky pro farmářské trhy v Benátkách nad Jizerou“, s termínem 2011 – 2012, celkovými náklady 115 200,- Kč a výší dotace 100 000,- Kč; „Stabilizace, úprava a obnova vegetačních prvků na městském hřbitově v Benátkách nad Jizerou“ (termín: 2016; výdaje: 539 345,- Kč, podpora: 400 000,- Kč). (Město Benátky nad Jizerou 2021 [online]).

4.3.4 Potenciál venkovské turistiky a agroturistiky

Potenciál tohoto regionu je velký. Nachází se zde mnoho přírodních krajinných prvků, člověkem vytvořené artefakty a konají se zde speciální události a festivaly. Ve spolupráci turistickým s informačním centrem (TIC) Benátky nad Jizerou byla poskytnuta data návštěvnosti tohoto informačního centra za posledních 10 let, tedy od roku 2012 do roku 2022. Jak je patrné z tabulky níže, nejvyšší návštěvnost byla v letech 2017-2019, tedy v době před pandemií Covid, z toho tuzemští turisté značně převažovali. V letech 2020-2022 byl propad návštěvnosti enormní z důvodu již zmíněné pandemie.

Tabulka č. 5: Vývoj návštěvnosti turistů TIC Benátky nad Jizerou

ROK	DOMÁCI TURISTÉ	ZAHRANIČNÍ TURISTÉ
2012	6738	34
2013	6720	17
2014	7401	75
2015	7166	55
2016	7844	94
2017	11034	48
2018	11366	4
2019	10583	18
2020	3068	4
2021	3260	2
2022	1055	16

Zdroj: Dědinová - TIC Benátky nad Jizerou, zpracování vlastní

Město Benátky nad Jizerou se pravidelně účastní výstavy cestovního ruchu regionu v Lysé nad Labem a také se aktivně účastnilo na veletrzích cestovního ruchu (Regiontour v Brně, Veletrh cestovního ruchu v Německu nebo Holiday World v Praze). Benátky nad Jizerou se zapojily do realizace nových cyklostezek (Pojizerské cyklostezky, cyklostezka z Benátek nad Jizerou do Mladé Boleslavi nebo cyklostezka proti proudu řeky Jizery) a do projektu k přípravě propojení Kbel s Lysou nad Labem (stezka kolem přírodní rezervace Milovice kolem Mirakula). Město dlouhodobě spolupracuje s městy Modrá (Slovensko) a Reinsdorfem a Roßdorfem (Německo). Samostatný rozvojový dokument cestovního ruchu, který má zpracováno Milovicko, benátecký region nemá. Přesto se Benátky nad Jizerou aktivně zapojily do spolupráce při tvorbě dokumentu Program rozvoje cestovního ruchu ve Středočeském kraji (srpen 2007), který platil do roku 2015 (prozatím nebyl aktualizován). K propagaci město využívá webové stránky města, městský rozhlas, informační tabule, tištěný měsíčník Zpravodaj Benátecka a sociální sítě. Benátky nad Jizerou úzce spolupracují s informačním střediskem Zlatý pruh Polabí a TIC v Mladé Boleslavi (město je partnerem projektu „Mladoboleslavsko – brána nejen do Českého ráje“). (MAS Dolní Pojizeří z.ú. 2021 [online]; Město Benátky nad Jizerou 2021 [online]).

V benáteckém regionu je mnoho možností, jak využít oblast venkovského cestovního ruchu. **Pěší venkovská turistika:** přímo v Benátkách nad Jizerou lze projít naučnou stezku v podzámeckém parku vytvořenou dětmi ze základní školy Husovo náměstí. Další možností je turistická stezka podél Jizery (Benátky nad Jizerou – Sojovice) o délce 9 km nebo naučná stezka Krajinou Rudolfa II (Brandýs nad Labem - Byšičky – Lysá nad Labem – Stará Lysá – Benátky) dlouhá 16 km. Další pěší trasa je z Benátek nad Jizerou - Stará Lysá – Lysá nad Labem – Semice do Nymburku nebo trasa Dražice – Benátecký Vrch – Milovice – Ostrá –

Mydlovary – Nymburku. Obě mají délku přes 20 km. Okružní trasa okolo Strážních hradů nad Jizerou vede k pozůstatkům čtyř hradů u řeky Jizery, trasa Vazoveckým údolím kolem Drábovny nebo trasa Jabkenickou oborou s plochou 566 ha s 5 rybníky, kde turisté mohou spatřit daňka evropského (MAS Dolní Pojizeří z.ú. 2021 [online]; MAS Polabí o.p.s. 2022 [online]).

Je důležité zmínit, že benátecký region je situovány poblíž chráněných krajinných oblastí (CHKO), národních přírodních památek (NPP) a přírodních památek (PP) a to CHKO Český ráj vyplněný pískovcovou plošinou s hlubokou roklí, NPP Rečkov ležící v nivě potoka Rokytky nedaleko Nové Vsi s popelivkou sibiřskou ve slatinných a podmáčených olšinách a NPP Radouč na levém boku údolí Jizery se západní expozicí mezi Mladou Boleslaví a Debrí, ve které se vyskytují společenstva opukových skalek a drnových stepí se žijícím systémem obecným a dalšími bezobratlými živočichy. PP Slepeč je území s výskytem kriticky ohroženého střevíčníka pantoflíčka a společenstev teplomilných rostlin. PP Stará Jizera jako jedna z posledních ukázek nivního ekosystému na Jizeře ukrývá poměrně zachovalý komplex mokřadů a luk s rozptýlenými solitéry mohutných dubů. Významný krajinný prvek (VKP) U Pěšin, nacházející se cca 300 metrů západně od Nových Benátek, je obklopen keři a stromy ve zvlněném terénu a jako lokální biocentrum a biokoridor je tento prvek zakomponován do územního systému ekologické stability. Mimo útočiště pro zvěř má význam i pro krajinu, jelikož napomáhá ke zvýšení diverzity v krajině. Další VKP U Trati, ležící 500 metrů severně od Benátek nad Jizerou, je výslunný svah koncentrující vysoké procento živočišných druhů (hlavně bezobratlí) a velkého množství ptáků, malých savců, ale i nocoviště spárkaté zvěře (MAS Polabí o.p.s. 2022 [online].)

K vidění je v benáteckém regionu řada historických i přírodních památek. Zámek Benátky nad Jizerou (obr. č. 9) je typický sgrafity z konce 16. století, jimiž je vyzdobena část fasády. Muzeum Mladoboleslava pořádá pravidelné výstavy (např. v březnu roku 2022 se jednalo o Velikonoce na hradě nebo Pověstné báchorky Podbezdězí). Pro děti, ale i dospělé je otevřeno Muzeum hraček se sbírkou nejrůznějších hraček z let 1860-1945 z Evropy, USA a Japonska. Chloubou tohoto města je i dominantní vodárenská věž z 18. století a městská památková zóna Benátky nad Jizerou (tvořena historickou částí města Nové Benátky). Velmi zajímavá je přírodní rezervace, kde jsou chováni zubři a divocí koně v bývalém vojenském prostoru mezi Benátkami nad Jizerou a Milovicemi (MAS Polabí o.p.s. 2022 [online]).

Obr. č. 9:Zámek Benátky nad Jizerou
Zdroj: vlastní (duben 2022)

Obr. č. 10: Jezero Konětopy
Zdroj: Místopisný průvodce po ČR 2022 [online]

Cykloturistiku v tomto regionu lze provozovat např. po cyklostezce (5,4 km) s minimálním převýšením, vedoucí z Benátek nad Jizerou do Zdětína. S ní zároveň vede i naučná stezka Krajinou Rudolfa II., která je vedena až do Brandýsa nad Labem a Lysé nad Labem. Dále lze projet páteřní cyklotrasu Greenway Jizera č. 17 vedoucí podél celého toku řeky Jizery od polských hranic až k Praze a cyklotrasu Labská ze Staré Boleslavi do Nymburka. Dalšími cyklotrasami jsou např.: Polabským poznáním skalních roklí, hradů a lidové architektury nebo Za Labyrinty na Loučeň, dále cyklotrasa č. 0019 (Čelákovice-Hradištko), č. 0037 (Káraný-Milovice) nebo č. 0041 (Káraný-Kochánky).

Vodní turistika: v létě lze využít koupaliště přímo v Benátkách nad Jizerou, jezero Konětopy (obr. č. 10), jezero Lhotu a využít lze meandry řeky Jizery.

Rybařit lze od jezu mlýna Brodce nad Jizerou až k jezu elektrárny Kačov a v Malém Rybníku.

Hipoturistiku v benáteckém regionu poskytují: Ranch Kostelní Hlavno, JK eLiTe Horky, Stáje Dražice, Jízdárna Lhota a ZKO Benátky nad Jizerou.

Agroturistiku nabízí: Rodinná včelí farma Beránkovi - medová louka (ochutnávka domácího medu a možnost se účastnit výroby medu), Farma rodiny Svačinových (ochutnávka zeleniny a bylin z Polabí, prohlídka dvora) a Štencův Dvůr - zemědělská farma (jízda v traktoru, práce na poli a kontakt s hospodářskými zvířaty).

Chataření a chalupaření v tomto regionu využívají pouze vlastníci chat a chalup.

Možnosti ubytování: přímo ve městě Benátky nad Jizerou se lze ubytovat v Hotelu Koruna, v penzionu Ubytování Na Vyhlídce, Apartmánu Hotel Na Staré Koleji, Ubytování Keramika U Matouše, v Tenisovém centru nebo v Hotelu Bílý Páv. Stravovací služby ve městě lze využít ve zmiňovaných hotelech, dále např. v Ben's Burger, Adelante Pizzeria, Pho Viet, Šupito presto, Kebab house, Restauraci Brunch, aj. V okolí se lze ubytovat např. v Green Apartments v Luštěnicích nebo v Hotelu Dvůr v Krnsku.

4.3.5 Hodnocení potenciálu venkovské turistiky a agroturistiky v benáteckém regionu

Metody hodnocení potenciálu cestovního ruchu byly popsány v rešeršní části této práce v kapitole 3.1.4. Zvolena byla metoda podle Bíny (2002) a jeho článku „Hodnocení potenciálu cestovního ruchu v obcích České republiky“ (jeho část je přílohou této diplomové práce). Toto hodnocení je čistě subjektivní. Počty bodů byly stanoveny individuálně odhadem podle získaných informací a dat uvedených v analytické části této diplomové práce.

Benátecký region z pohledu možností cestovního ruchu v lokalizačních podmínkách byl vyhodnocen a zařazen do stupně **0 v oblasti přírodních pozoruhodností**, jelikož se zde nevyskytují žádné jednotlivé atraktivní přírodní výtvořy, do **stupně 1 v oblasti vhodnosti krajiny pro pěší a horskou turistiku** (rovinatá až pahorkatinná krajina, střídající se lesy se zemědělskými plochami, mimosilniční trasy). Stupeň 1 získal za **vhodnost krajiny pro cykloturistiku** (rovinatá až pahorkatinná krajina v zemědělských územích v oblastech bez výraznějšího ekologického poškození, s malým podílem lesů a kompaktními sídlly, s vhodnými vedlejšími silnicemi a polními cestami). **Vhodnost krajiny pro rekreaci u vody**

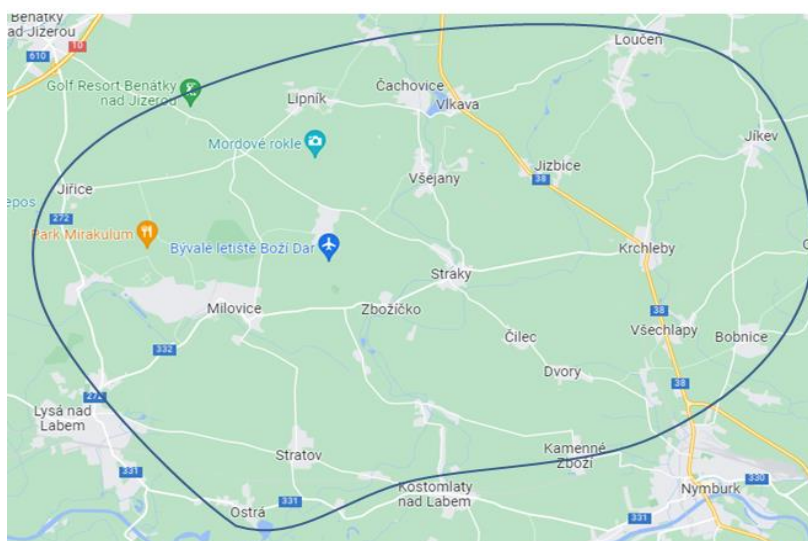
je na stupni 1 (jezero Konětopy, Lhota). **Vhodnost krajiny pro sjezdové a zimní sporty je na stupni 0** – nadmořská výška oblasti pod 500 metrů nad mořem a bez souvislé pokrývky sněhem, stejně tak **vhodnost pro lyžařskou turistiku** – tedy také **0**. Stupeň **0** získal region ve vhodnosti krajiny **pro rekreaci typu lesy/hory; stupeň 1 ve vhodnosti krajiny pro venkovskou turistiku** (rovinatá či mírně zvlněná zemědělská krajina průměrně osídlená s menším podílem lesů); **stupeň 2 ve vhodnosti krajiny pro vodní turistiku** (řeka Jizera, Jezero Konětopy, Lhota). U hodnocení vhodnosti krajiny pro **horolezectví je na stupni 0, závěsné létání - 2, sportovní myslivost - 2, sportovní rybolov - 2 a pozorování vodních ptáků - 1. Kulturně historické památky a soubory dosahují stupně 2** (městská památková zóna); **skanzeny a muzea také 2** (nadregionální význam – Muzeum hraček); **lázeňská funkce - 0** (bez lázeňství); **kongresy a konference - 1** (místní význam); **kulturní akce – 1** (místní úroveň - např. novoroční ohňostroje); **církevní akce – 1** (kaple, nábožné akce); **sportovní akce – 2** (např. škola kajaku); **veletrhy a tematické trhy - 1** (místní jarmarky), **místní produkty – 0** a **příhraniční specifika – 0** (vzdálenost od hranic je vyšší než 15 km).

Benátecký region po sečtení bodů s výsledkem **108** spadá z pohledu hodnocení celkového potenciálu cestovního ruchu do zóny velmi vysokého potenciálu. Po rozdělení obou subsystémů spadá region do zóny zvýšeného potenciálu se 42 body v přírodním potenciálu a s 66 body v kulturním potenciálu do vysokého potenciálu.

4.4 Milovický region

4.4.1 Charakteristika

Pro účely této práce je vymezeno území milovického regionu (region Milovice) nacházející se ve středních Čechách v oblasti Dolního Pojizeří ležící severozápadně od Nymburku a spadající do okresu Nymburk. Zahrnuje města a obce: Bobnice, Čachovice, Čilec, Dvory, Jizbice, Jiřice, Jíkev, Kamenné Zboží, Krchleby, Lipník, Loučeň, Milovice, Stráky, Stratov, Vlkava, Všechlapy, Všejanya a Zbožíčko jeho blízké okolí (obr. č. 11).

Obr. č. 11: Mapa milovického regionu

Zdroj: Mapy Google 2022 [online], zakreslení vlastní

Území je rovinaté, podnebí teplejší s převážně polní a intenzivně zemědělsky využívanou krajinou typickou pro pěstování teplomilných plodin. Lesy jsou dubového a borového charakteru s lužní příměsí. Nejvýznamnějšími vodními plochami jsou Loučenské rybníky a Tůně Josefov.

4.4.2 Město Milovice

Milovice jsou město v okrese Nymburk ve Středočeském kraji a spadají pod ORP Lysá nad Labem. Počet obyvatel k 1. 1. 2021 byl 12 249 obyvatel. Milovice se nacházejí v katastrálních územích Milovice nad Labem a Benátecká Vrutice. Jejich rozloha je 28,34 km² a nadmořská výška 221 m n. m. (Město Milovice 2013 [online]).

Pověřenou obcí s rozšířenou působností je Lysá nad Labem. Průměrný věk obyvatel je celkově nižší než ve srovnatelných městech ČR (34,5 roku v roce 2016). Oblast cestovního ruchu je zde podporována místostarostkou Ludmilou Šimkovou (členka Rady města) a na městském úřadě je zařazen pod oddělení kultury a cestovního ruchu. Středočeský kraj prostřednictvím Krajského úřadu má velký vliv na rozhodování a koordinaci této oblasti,

navíc po volbách (podzim roku 2020) vznikla v Radě Středočeského kraje pracovní skupina pro Boží Dar (Hlinka – Strategie cestovního ruchu pro roky 2021-2030, 2021 [online]).

První zmínky o Milovicích jsou zapsány v pozemkových knihách z doby habsburské éry. Původní Milovice nebyly nijak významné. Začátkem 11. století byl vystavěn v okolí Milovic knížecí dvůr s loveckým hrádkem. Ve 14. století na území tohoto města bylo vybudováno zemanské sídlo vladyky Holomka. O Milovice se dělily dvě šlechtické rodiny. Jedna vlastnila tvrz Milovice („villa Milewicz”) a druhá rodina žila na panském dvoře. Ve 2. polovině 18. století se stal majitelem Milovic hrabě Příchovský. Po něm území převzal rod Thunů a jako poslední hrabě R. Fr. Kinský z Lysé, kterému pozemky zůstaly do začátku roku 1924, kdy proběhla parcelová reforma. Od vzniku vojenského újezdu Mladá (rok 1904) zde bojovaly rakouskouherské, německé, sovětské a československé armády (do roku 1991). Rakouskouherská armáda nebyla úspěšná, a proto vyhláškou o vyvlastnění nemovitostí získala země rozsáhlé území v okolí Milovic, které sloužilo jako vojenské cvičiště. Po vraždě knížete Ferdinanda d'Este v Sarajevu vyprovokovala tato událost císaře Františka Josefa I. k vyhlášení války Srbsku. Tento konflikt vyvolal první světovou válku. V roce 1914 (od jejího započetí) byl vybudován velký zajatecký tábor u milovického cvičiště. Tábor disponoval 65 domy o kapacitě až 300 zajatců na jeden dům. S koncem první světové války a zřízením samostatné Československé republiky roku 1918 vedlo československou armádu ke zkouškám munice a výcviku dělostřeleckých vojsk a balónového vojska v areálu milovického tábora. Po vyhlášení druhé světové války po začátku německé okupace byly Milovice zabrány jednotkami Wehrmachtu. Mezi lety 1940-1941 probíhaly v prostoru přísně utajované zkoušky s vrtulníky Focke-Achgelis. Od roku 1945 patřil vojenský prostor československým jednotkám. V roce 1968 byl opět obsazen vojenský prostor Milovice, včetně přilehlého letiště Boží Dar, Rusy. Výcvikový prostor se tak proměnil na strategické území a současně na sídlo velitelství okupačních vojsk. Sovětská armáda okupovala vojenský újezd 22 let. Roku 1991 po opuštění území sovětskou armádou zbylo z Milovic území se značnými ekologickými škodami. Po odchodu Rusů zůstalo v prostoru velké množství munice a budov. Majetek byl předán do vlastnictví státu. Na podzim roku 1991 začaly demolice poničených objektů a průzkumy. Za rok si území převzalo Ministerstvo životního prostředí ČR a bezpečnost si od ledna 1993 vzala na odpovědnost armáda České republiky pod záštitou Ministerstva obrany ČR. Do jara 1994 bylo v Milovicích nalezeno a zneškodněno přes 3000 kusů munice. Do opuštěných domů se vrátili původní nebo přišli noví obyvatelé. Dnešní podoba staveb je celkem žalostná. I když se město snaží některé z nich renovovat, stále jsou Milovice brány jako město vojenské sovětské armády. Vojenský výcvikový prostor byl definitivně zrušen v roce 1995 a v létě roku 1996 si území převzal Středočeský kraj. Začala revitalizace bývalého vojenského výcvikového prostoru. Zrekonstruováno bylo prvních 496 bytů. V nich nejčastěji bydlí mladé rodiny s dětmi. Milovice se znovu probouzí a jejich ráz se pomalu přetváří z vojenského města na běžné středočeské město. V současné době má město 4 části: Milovice, Boží Dar, Benátecká Vrutice a Mladá (Loudilová 1996; Řehounek 2006).

Město je plně elektrifikováno, plynofikováno a napojeno na veřejný vodovod Milovice – Mladá. Silnice II/332 (Lysá n. L. - Milovice – Krchleby) a silnice II/272 (Český Brod - Lysá nad Labem - Benátky nad Jizerou - Bělá pod Bezdězem) procházejí přímo městem. Do hlavního města lze dojet po D10 (sjezd 27) nebo po D11 (sjezd 18). Bývalé vojenské letiště slouží pouze pro lety ultralightů. Železniční doprava je velmi dobře zajištěna. Trasa Lysá nad

Labem – Milovice - Praha hlavní nádraží či Masarykovo nádraží jezdí v pravidelných půlhodinových intervalech, ve špičce častěji. Město disponuje také intervalovými autobusovými linkami s tarifem PID (z Lysé nad Labem přes Milovice do Vlkavy, z Nymburku přes Milovice do Benátek nad Jizerou, z Milovic do Nymburku a opačně nebo z Kostomlat nad Labem přes Milovice do Lysé nad Labem).

Občanská vybavenost je na přijatelné úrovni. Ve městě je umístěn nově vystavený Hasičský záchranný sbor, nová budova Policie České republiky a Městský úřad Milovice s Městskou policií. Také je zde k dispozici síť maloobchodů a supermarkety, peněžní ústavy, pobočky České pošty, knihovna, pojišťovny, kadeřnictví, zdravotní středisko, specializovaní lékaři, veterinární lékaři, restaurace, kavárny, fitness, čerpací stanice, základní a mateřské školy, klubovny a mnoho dalších. Kulturní akce pořádají Klub seniorů, Základní organizace Českého svazu chovatelů Milovice, E.T.H.L. - polabská liga stolního hokeje, Sdružení dobrovolných hasičů Milovice, Rodinné centrum Milovice, Dětský domov Milovice, Semiramis - občanské sdružení a drogové poradenství, Letecký klub gen. Karla Mrázka, DFC, DSO, Milovice, z.s. Nízkoprahový klub Milovice a Nízkoprahový D-klub Milovice. Mezi městské kulturní akce patří zejména adventní trhy, letní příměstské tábory, sportovní den, dětský den, rozsvícení vánočního stromu, akce pro seniory, pálení čarodějnic apod. Mezi nejznámější akce patří Votvírák, což je největší multižánrový hudební festival v ČR v areálu milovického letiště. Další hudební festival je Let i troll (největší drum and bassový festival na světě) konaný v prostorách bývalého vojenského letiště.

Sportovní vyžití poskytují TJ Sokol Milovice, MLMF.cz, o.s., TJ Badminton Milovice (pod TJ Sokol Milovice), Taekwon-Do ITF oddíl Milovice, TARGET SPORT MILOVICE z.s., Sportovní klub pro děti a dospělé, AFK Milovice, VEM CAMARÁ – CAPOEIRA, Horolezecký oddíl Alpici, Cyklokros Milovice, Letecký klub gen. Karla Mrázka, DFC, DSO, ŠK MILOVICE šachový kroužek pro děti a mládež, Florbalová akademie PragaCup, z.s. a Deskoherní klub Milovice, z.s. Ke sportu je možno využít i bikrosovou dráhu, fotbalové hřiště v Sokolovně, dopravní hřiště, tělocvičnu, venkovní lezeckou stěnu v Relax parku, dětská hřiště apod. Mezi známé sportovní akce města patří: Míle (běh o různých vzdálenostech), Gladiátor race (zdolávání překážek), Běh republiky a Milovice Cup (MAS Polabí o.p.s. 2022 [online]).

4.4.3 MAS

Milovický region stejně jako benátecký spadá pod MAS Dolní Pojizeří z.ú. Charakteristika a činnost je stejná jako v kapitole 4.3.3.

Město Milovice odsouhlasilo vstup do této MAS v roce 2020 a připravilo několik projektů usilujících o podporu z veřejných fondů, do kterých patří investiční akce „Tůně Milovice Josefov II“ – 4 917 893,- Kč nebo „Regenerace Lesoparku a parku Kaštanová Milovice“ – 21 407 443,- Kč. Schválené byly projekty „Cyklověž u nádraží“ s rozpočtem 10 mil. korun a značení cyklotrasy z Lysé nad Labem do Benátek nad Jizerou s rozpočtem přibližně 60 tis. korun. Zástupci MAS Dolní Pojizeří z.ú. se zde soustředí hlavně na vojenské trasy, zázemí pro cykloturistiku, vyznačení nových naučných stezek a zviditelnění stávajících atrakcí (MAS Dolní Pojizeří z.ú. 2021 [online]).

I zde bylo provedeno zaměření na čerpání dotací v rámci cestovního ruchu. Jelikož nebylo možné dohledat veřejné informace k této problematice, byl písemně osloven Městský úřad Milovice se žádostí o poskytnutí těchto informací ve věci čerpání dotací v rámci cestovního ruchu v posledních pěti letech (tedy od roku 2017 – 2022), přičemž úřad konstatoval, že žádné dotace v této oblasti za uvedené roky nečerpal.

4.4.4 Potenciál venkovské turistiky a agroturistiky

Milovický region má mnoho možností pro venkovskou turistiku a agroturistiku. Cestovní ruch se v této oblasti rozmohl od 90. let a mezi lety 2000-2010 dosáhl největšího rozmachu z důvodu konání velkého množství vojensko-historických, motoristických, leteckých a airsoftových akcí. Hojně se navštěvovalo i letiště v Milovicích a Boží dar. Od roku 2007 se konal první ročník festivalu „Votvírák“ ve zrušeném vojenském prostoru Milovice-Mladá, který se během pár let stal největším festivalem v České republice s návštěvností přes 100 000 lidí. Dalším cílem pro turisty se staly tzv. military (vojenská tematika), kdy se turistům nabízí např. jízdy vojenskou technikou v oblasti Mladé nebo směrem na Všejaný. Nejvíce vyhledávaným turistickým cílem v tomto regionu je Rodinný Park Mirakulum v Milovicích, který navštíví přibližně 350 tisíc turistů za rok a nabízí 10 ha volnočasových aktivit (podzemní chodby, tobogány, prolézačky, bludiště, dětská vesnička, vodní svět, hradní věž, lesní hřiště, apod.). Park se stal průkopníkem nového pohledu na město a podnítil ho k akcím, jako bylo propojení s Tankodromem Milovice (200 ha s vojenskými základnami, střelnice, 30 kusů vojenské techniky, offroadové tratě a vozidla) nebo nové značení na příjezdových komunikacích. Tankodrom a Mirakulum jsou propojeny úzkokolejkou, na které se lze svézt parní lokomotivou (Strategie cestovního ruchu pro roky 2021-2023, 2021 [online]).

Turistické informační centrum (TIC) v Milovicích vzniklo k 1. 3. 2015 v prostorách knihovny a poté přešlo 1. 6. 2015 pod správu města Milovice. Od roku 2022 na městském úřadě vzniklo nové oddělení (kultury a cestovního ruchu), pod které nyní TIC spadá. K 31. 7. 2022 navštívilo TIC Milovice 967 návštěvníků, z toho 5 zahraničních. Celkový vývoj návštěvnosti turistů lze vidět v tabulce pod textem.

Tabulka č. 7: Vývoj návštěvnosti turistů TIC Milovice

ROK	DOMÁCÍ TURISTÉ	ZAHRANIČNÍ TURISTÉ
2015	1634	31
2016	2680	14
2017	3924	35
2018	0	0
2019	4001	53
2020	1577	25
2021	888	0

Zdroj: Syrová – TIC Milovice, zpracování vlastní

Mezi významné památky v tomto regionu patří zaniklá obec Mladá (obec z roku 1341), Mozaika v Kulturním domě a Muzeum vojenství v Milovicích (obsahuje přes 440 tisíc kamenů – největší mozaika ve střední Evropě), Mezinárodní vojenský hřbitov Milovice (ostatky 6000 italských, ruských, srbských, českých, rakouských a dalších vojáků), Pomník obětem I. světové války v Benátecké Vrutici, milovický Pomník obětem I. a II. sv. války a Kostel sv. Kateřiny Alexandrijské (je zde unikátní nástěnná výzdoba, kterou vytvořili váleční zajatci a dnes slouží jako koncertní síň), Kaplička sv. Jana Nepomuckého (sakrální cihlová stavba z 19. století) a Kamenný mostek v Benátecké Vrutici (cenná stavba z 19. století zapsaná v seznamu kulturních památek) nebo sv. Antoníček (barokní soch z roku 1738). V okolí milovického regionu leží Zámek v Lysé nad Labem, který byl původním gotickým hradem ze 13. století a po požáru v 16. století byl přestavěn na renesanční zámek. Barokní přestavba ho čekala v 17. století a v jeho okolí přibyl zámecký park. Nyní je zámecký areál přístupný, samotný zámek ovšem slouží jako domov pro důchodce a tedy nejsou možné prohlídky zámku. V současné době je město Lysá nad Labem proslulé díky svému výstavišti s mnoha tematickými výstavami. Další turistickou atrakcí je Zámek Bon Repos (VKP), zřícenina hradu Mydlovar, Větrný mlýn Krchleby, zřícenina kaple Povýšení sv. Kříže nebo město Přerov nad Labem, které vlastní Polabské muzeum v přírodě (polabská lidová architektura) či Slovanské hradiště Slavníkovců v Libici, mající titul národní kulturní památky.

Pěší venkovskou turistiku v milovickém regionu lze realizovat po žlutě značené turistické stezce z Milovic do Lysé nad Labem (5,5 km), v červeně značené z Milovic do Jabkenic (19,5 km) nebo modře značené naučné stezce okruhem Milovic zvané Pozorovatelná (stezka seznamuje s bývalým výcvikovým prostorem o délce 4 km) a směrem na Ostrou do Dražic (15 km). Přímo ve městě lze projít pěšinami v parku Ostravská z roku 1989 s vegetací původního přirozeného charakteru. Dále lze projít přírodní rezervací Pod Benáteckým vrchem, která je zařazena do Národního seznamu evropsky významných lokalit z důvodu ochrany zde rostoucí rostliny hořec křížatý a vyskytujícího se motýla modráska Rebelova. Již zmíněná dominanta tohoto regionu je přírodní rezervace Milovice (Evropské Serengeti), kde jsou k vidění zubři a pratuři umístění v bývalém vojenském prostoru v lokalitě Tráviny, která se částečně překrývá s rezervací Pod Benáteckým vrchem a je biotopem žábřonožek a listonohů letních. Tato zvířata zachovávají významnou oblast stepí a luk s bohatou biodiverzitou. První divocí koně byli převezeni do této rezervace v roce 2015, později přibyli uměle vyšlechtění pratuři a zubři. Dnes se zde zvířata úspěšně rozmnožují a turisté si je mohou prohlédnout díky mnoha speciálně vybudovaným plošinám. Rezervace je součástí Evropsky významné lokality NPP Milovice-Mladá (obr. č. 13). Nejdůležitější a cenné jsou zachovalé otevřené stepi s řadou vzácných rostlin, živočichů a ohrožených druhů brouků (chrobák, střevlík, drabčík, nosatec aj.) i bohatým sortimentem motýlů. Z obratlovců se jedná např. skokana štíhlého, ropuchu obecnou, křepelku polní nebo strnada zahradního. Ke spolupráci byli přizváni odborníci z České zemědělské univerzity v Praze a dalších odborných institucí (Česká krajina 2022 [online]).

Přímo v Milovicích mezi přírodní zajímavosti vhodné k pěší turistice patří platanová alej v Rakouském táboře. Jedná se o stromořadí 20 platanů javorolistých, jež byly v roce 2003 vyhlášeny památnými stromy. Poblíž Milovic v Lysé nad Labem je naučná stezka zvaná Údolím Labe, vedoucí od Husova náměstí k městskému muzeu v Čelákovcích. Lesní trasa

dlouhá 16 kilometrů prochází přírodní rezervací Hrbáčkovy tůně. Další naučná stezka Pozorovatelna (2 km) seznamuje turisty s částí bývalého vojenského výcvikového prostoru Milovice-Mladá a vede okolím vrchu Pozorovatelna. Krátká naučná stezka Mordova rokle (obr. č. 12) je vedena částí bývalého vojenského výcvikového prostoru Milovice k dřívějšímu tajnému vojenskému podzemnímu objektu V-521 a má délku 1 km. Naučná stezka Památky zaniklé obce Mladá obeznámí turisty s historií a místy v bývalém vojenském výcvikovém prostoru Milovice. Ve Všejanech vedle Milovic vede naučná stezka Radeničská se švestkovou alejí o délce 500 metrů, která ukáže turistům historické a přírodní zajímavosti okolí. Další naučné stezky v okolí Milovic jsou např.: Po památných stromech obce Hořátev, přírodovědná naučná stezka Přerov nad Labem, dále Mydlovarský luh, stezka Bohumila Hrabala u Hradištka, stezka Loučeň a Loučeňské rybníčky (Evropsky významná lokalita z důvodu druhově bohatých vápnatých slatinišť se třemi kriticky ohroženými druhy - sítina uzlíkatá, tučnice česká, kohátka kalíškatá a také pro zachování biotopu pěti silně ohrožených druhů - ostřice šupinoplodá, ostřice lemovaná, kruštík bahenní, bahnička chudokvětá a kosatec sibiřský) a další. Velmi zajímavý je Písečný přesyp Písty, což je přírodní památka z geomorfologického hlediska bohatá na pískomilná společenstva. Turisté mnohou navštívit i naučné Rozárium v Přerově nad Labem o ploše 3500 m², jehož součástí je i obchod. K vidění jsou anglické, historické a botanické růže a růže českých šlechtitelů. Dále ZOO Chleby, které chová přibližně 140 živočichů v 50 druzích a pěstuje vzácné dřeviny. Dalším turistickým cílem k pěší turistice slouží Tůně a Mokřady Josefov propojující oba břehy řeky Mlýnařice s důležitou úlohou pro krajinu, a to zadržováním vody, přičemž je zároveň významným stanovištěm pro zvláště chráněné druhy živočichů (skokan zelený, kuňka obecná a mnoho dalších). (MAS Polabí o.p.s. 2022 [online]).

Obr. č. 12: Naučná stezka Mordova rokle - bunkr
Zdroj: vlastní (červen 2022)

Obr. č. 13: Značení NPP Mladá
Zdroj: vlastní (duben 2022)

Cykloturistika: milovický region se nachází mezi 2 hlavními cykloturistickými tahy (Greenway Jizera a Labská stezka). Přímo ve městě Milovice nejsou žádné samostatné cyklostezky vybudovány. V jeho okolí se nachází trasa č. 0037 o délce 6,8 km začínající v Káraném, vedoucí přes Lysou nad Labem a končící v Milovicích. Druhá trasa č. 8149 dlouhá 8,5 km začíná ve městě Nymburk, pokračuje přes Straky, Boží dar a končí v Benátkách nad Jizerou. Další cyklotrasy v okolí Milovic jsou např. trasa č. 0019, která vede z Kostelce nad Labem přes Brandýs nad Labem, Lázně Toušeň, Čelákovice, Přerov nad Labem,

Hradištko a Nymburk do Poděbrad nebo cyklotrasa č. 0041 vedoucí od Káraného do Kocháněk.

Chataření a chalupaření je podle zjištění v milovickém regionu možné pouze pro vlastníky chalup a chat. Jediná chata, která nabízí ubytování pro veřejnost, je Chalupa Písty. Zde je možné se rekreovat s možností cykloturistiky, rybaření, pěších výletů či houbaření. Alternativou chat a chalup jsou Bungalovy Kersko určené pro rodinnou dovolenou, turistiku, vodáky, sportovní aktivity, pro firemní a skupinové akce nebo pro rybáře. Dále se v regionu nachází několik chatových osad. Chatová osada Felinka je tvořena 93 chatami a rozkládá se na pravém břehu Labe v katastru obce Ostrá. Je vystavěna mezi umělým jezerem, řečištěm a bývalou pískovnou. K Felince se váže bývalé rekreační středisko sovětské armády vojenského újezdu Mladá-Milovice. Chatová osada Buda má 80 chat a je umístěna na Vavříneckém potoce. Využít lze i veřejné tábořiště a kemp Ostrá s kapacitou až 200 osob.

Koupat se turisté na Milovicku mohou na koupališti Všejanya, Ostrá, Sadská nebo Pískovna.

Rybařit lze na Rybníku Struhy v Čachovicích nebo Pískovně Lysá. Na jezeře Sumčák lze sportovně lovit sumce.

Hipoturistiku lze využít v Jezdeckém klubu Semice, Amazing Ranch z.s. v Jiřicích, Jezdecké škole Equus Kinsky v Hradištku, Western klubu Lysá nad Labem, Stáji U Sepíka, Stáji Třebestovice u Sadské nebo v Jezdeckém klubu Vlčí stopa v Kostelní Lhotě.

Agroturistika a ekoagroturistika jsou nabízeny na Biofarmě Košík, ležící poblíž Loučně, která ubytovává hosty v lesnaté krajině v penzionu Tuchom nebo malých domcích. Farma v roce 2009 získala oprávnění své výrobky označovat logem „Produkt ekologického zemědělství“. Zaměřuje se na zpracování masa a mléka z romanovských a východofrišských ovcí, českých krátkosrstých koz, krav Jersey a prasat mangalica a přeštické černostrakaté. Restaurace na farmě podává brynzové halušky, pečené jehněčí a sýrové prkýnko výlučně složené ze sýrů vyráběných na farmě. Lze se zde procházet po farmě mezi zvířaty, poznávat je a krmit nebo pracovat na poli. Možnost je i houbaření, rybaření a cykloturistika. Velmi zajímavé je historické centrum Botanicus Ostrá s bylinnými zahradami a obchodem s možností výroby vlastních výrobků (svíčky, papír provaz, bylinné mýdlo). V celém areálu se místo klasické měny platí měnou groš. V dílně dráteníka, kameníka, řezbáře a tkalce si mohou návštěvníci všechna řemesla vyzkoušet a zároveň se také poučit o jejich historii. Dále mohou turisté ochutnat pokrmy připravené z produkce ekologických zahrad tohoto centra nebo sezonní vlastní zeleninu a ovoce.

Ubytovat se je možné přímo ve městě Milovice v Penzionu Kotvas (rodinný penzion o 21 pokojích), v Apartmánech Esser (100 metrů od Parku Mirakulum), v Šafařově statku Milovice (apartmán s 1 ložnicí a kuchyní s možností bazénu), ve Wellness Apartmán Karolína a v Penzionu Lesní (33 pokojů v blízkosti lesa). Stravovat se lze např. v Restauraci u Janatů, Pizzerii Fantasia, Paláci Food Milovice, Pizzerii Pat-Mat, Kebabu Samuel, apod. V okolí se nachází např. Penzion Kersko, Hotel Ostrov u Nymburku nebo Hotelu Tosca u Čelákovíc. Zaměřené na venkov, se zde nacházejí dvě restaurace: Na Jitrách u Semic (jídla výhradně vlastní výroby inspirovaná venkovskou francouzskou kuchyní) a Penzion Kersko (ve stylu venkovského loveckého sídla poskytuje ubytování a kontinentální snídaně). Dalšími možnostmi jsou střediska v Loučni: Maxmilian Lifestyle Resort, Lovecký hotel Jívák (ubytuje hosty v přírodě na hrázi stejnojmenného rybníka) a Ubytování v Restauraci u Otomanských

(umožňuje procházky po rozlehlém anglickém parku barokního zámku Loučeň se souborem 12 labyrintů a bludišť).

4.4.5 Hodnocení potenciálu venkovské turistiky a agroturistiky v milovickém regionu

Stejně jako v benáteckém regionu, i v tom milovickém byl hodnocen potenciál cestovního ruchu a tedy i venkovské turistiky a agroturistiky vymezením lokalizačních a realizačních podmínek podle Bíny (2002) a jeho článku „Hodnocení potenciálu cestovního ruchu v obcích České republiky“.

Milovický region z pohledu možností cestovního ruchu patří do stupně **3** v oblasti **přírodních pozoruhodností** díky výskytu celostátních a mezinárodních proslulých přírodních výtvorů, které jsou často jediným důvodem k návštěvě (např. Mladá - přírodní rezervace s pratury). Do **stupně 1 je region zařazen v oblasti vhodnosti krajiny pro cykloturistiku**, jelikož je tvořen rovinatou až pahorkatinnou krajinou v zemědělských územích s vhodnými polními cestami a vedlejšími silnicemi v oblastech bez výraznějšího ekologického poškození, s malým podílem lesů. Stupeň **1 získal region za vhodnost krajiny pro pěší a horskou turistiku** (rovinatá až pahorkatinná krajina, střídající se lesy se zemědělskými plochami, mimosilniční trasy). **Vhodnost krajiny pro rekreaci u vody je na stupni 1** (Vlkavský rybník, Jezero Ostrá, apod.). **Vhodnost krajiny pro sjezdové a zimní sporty je na stupni 0** – nadmořská výška oblasti pod 500 metrů nad mořem a bez souvislé pokrývky sněhem, stejně tak **vhodnost pro lyžařskou turistiku** – tedy také **0**. Stupeň **0 získal region ve vhodnosti krajiny pro rekreaci typu lesy/hory; stupeň 1 ve vhodnosti krajiny pro venkovskou turistiku** (rovinatá či mírně zvlněná zemědělská krajina průměrně osídlená s menším podílem lesů); stupeň **3 ve vhodnosti krajiny pro vodní turistiku** (Ostrá – při Labi). U hodnocení vhodnosti krajiny pro **horolezectví - 0, závěsné létání - 2, sportovní myslivost - 2, sportovní rybolov - 2 a pozorování vodních ptáků - 1. Kulturně historické památky a soubory** dosahují stupně **1** (např. Socha sv. Antonína Paduánského); **skanzeny a muzea 1** (Italský vojenský hřbitov); **lázeňská funkce - 0** (bez lázeňství); **kongresy a konference - 1** (místní význam); **kulturní akce – 3** (celostátní úroveň – akce Votvírák, Let it roll); **církevní akce – 1** (např. kaple sv. Jana Nepomuckého); **sportovní akce – 1** (sportovní dny); **veletrhy a tematické trhy - 1** (místní jarmarky), **místní produkty – 0** a **příhraniční specifika – 0** (vzdálenost od hranic je vyšší než 15 km).

Milovický region po sečtení bodů s výsledkem **161** spadají z pohledu hodnocení celkového potenciálu cestovního ruchu do zóny velmi vysokého potenciálu. Po rozdělení obou subsystémů spadá do zóny velmi vysokého potenciálu s 95 body přírodní potenciál a se 66 body kulturní potenciál do zóny vysokého potenciálu.

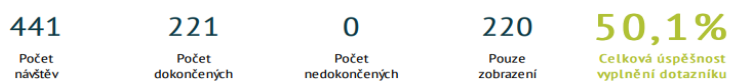
5 Výsledky

5.1 Dotazníkové šetření

5.1.1 Vyhodnocení dotazníků pro turisty

Sběr dat probíhal na jaře a v létě roku 2022. Jak lze vidět na obrázku č. 14, osloveno bylo 441 respondentů, kdy dotazník vyplnilo pouze 221 z nich, tedy polovina. Čas vyplnění dotazníků trval přibližně 5-10 minut a zdroj respondentů převažoval z webového rozhraní, kde byl umístěn odkaz na dotazník v necelých 10 skupinách obyvatel Milovic, Benátek nad Jizerou a jejich blízkého okolí. Dále byly dotazníky zaslány do MAS Dolní Pojizeří z.ú., zájmových skupin a pořadatelům akcí venkovské turistiky a agroturistiky. Zbytek respondentů byl osloven osobně (zaměstnanci TIC, místní obyvatelé přidružených obcí a měst, zaměstnanci veřejných institucí a hosté restaurací).

Statistika respondentů

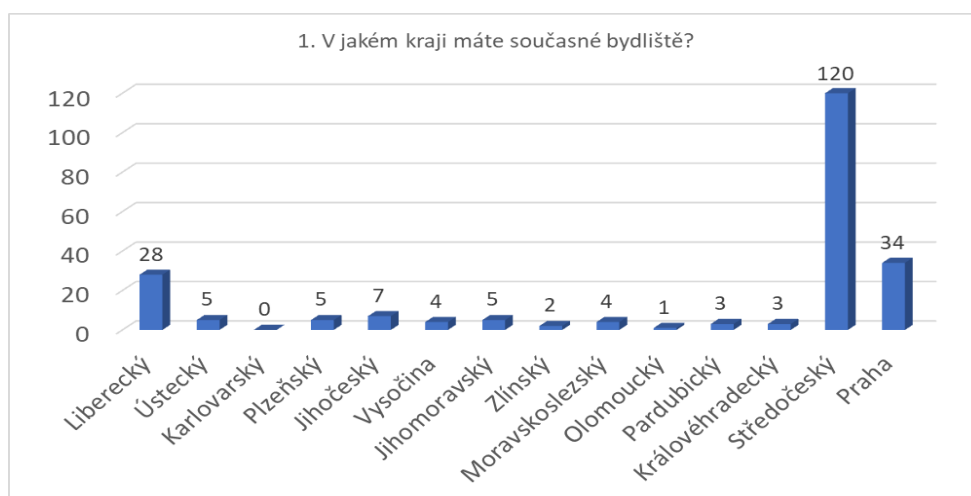

Obr. č. 14: Statistika respondentů

Zdroj: vlastní zpracování

Sociodemografická charakteristika respondentů

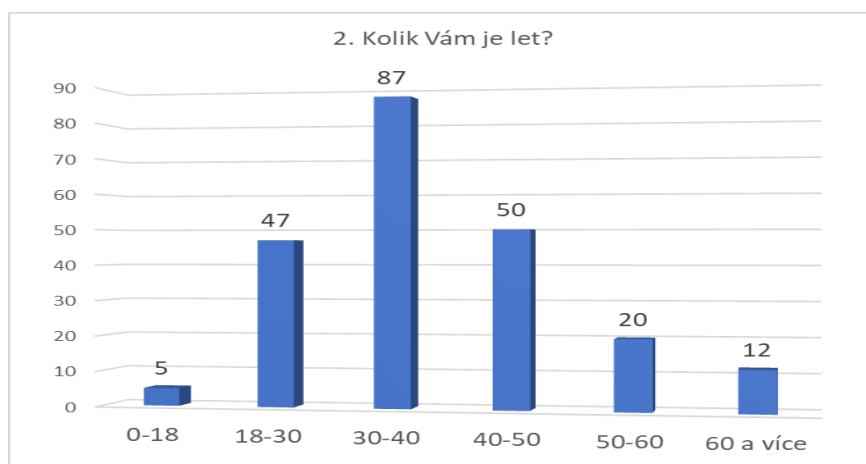
První otázka na respondenty měla za úkol zjistit jejich bydliště. Jak je patrné z obr. č. 15, 120 respondentů bydlí ve Středočeském kraji – tedy převážná část dotazovaných, 34 žije v Praze a 28 v Libereckém kraji. 7 dotazovaných bylo z Jihočeského kraje a 5 dotazovaných bylo z Plzeňského, Jihomoravského a Ústeckého kraje. Moravskoslezský kraj a Vysočinu zastupovali u obou krajů 4 respondenti, Královéhradecký a Pardubický 3, Zlínský kraj zastoupili 2 dotazovaní a Olomoucký 1. Karlovarský kraj neměl žádného respondenta.

Obr. č. 15: Bydliště dotazovaných osob

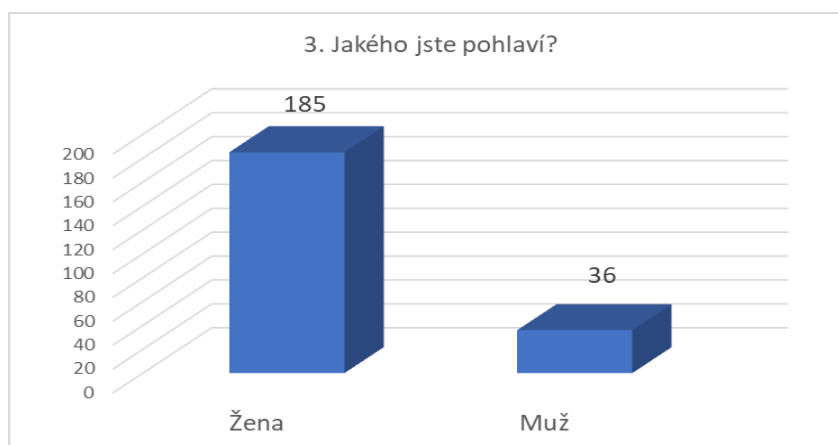
Zdroj: vlastní zpracování

Při otázce na věk (obr. č. 16) respondentů byla nejvíce zastoupena skupina ve věku od 30 do 40 let, tedy lidé v mladém věku a to v počtu 87. Následují dotazované osoby od 40 do 50 let (50 osob), poté osoby od 18 do 30 let (47 osob), dále od 50 do 60 let (20 osob), poté od 60 let a více (12 osob) a 5 osob věkové skupiny od 0 do 18 let.

Obr. č. 16: Věk dotazovaných osob
Zdroj: vlastní zpracování

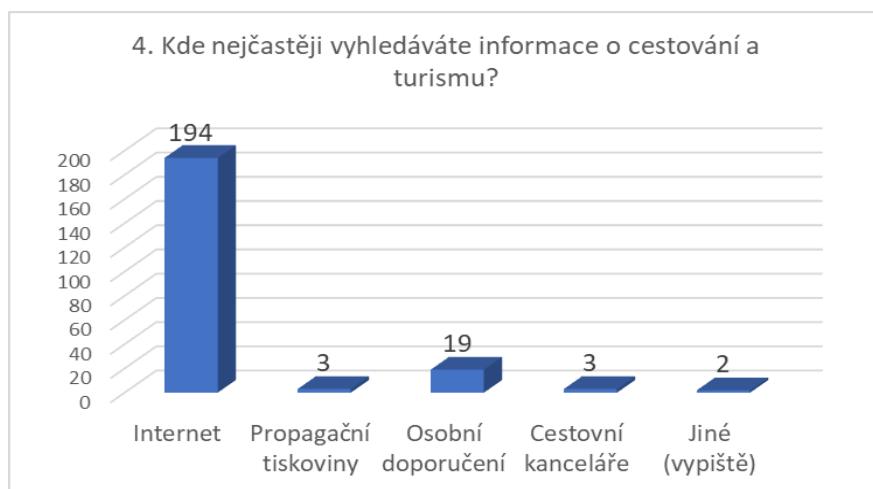
Ze třetího obrázku č. 17 je patrné, že z celkového počtu 221 respondentů odpovídalo 185 žen a 36 mužů.

Obr. č. 17: Pohlaví dotazovaných osob
Zdroj: vlastní zpracování

Vyhledávání informací o cestování

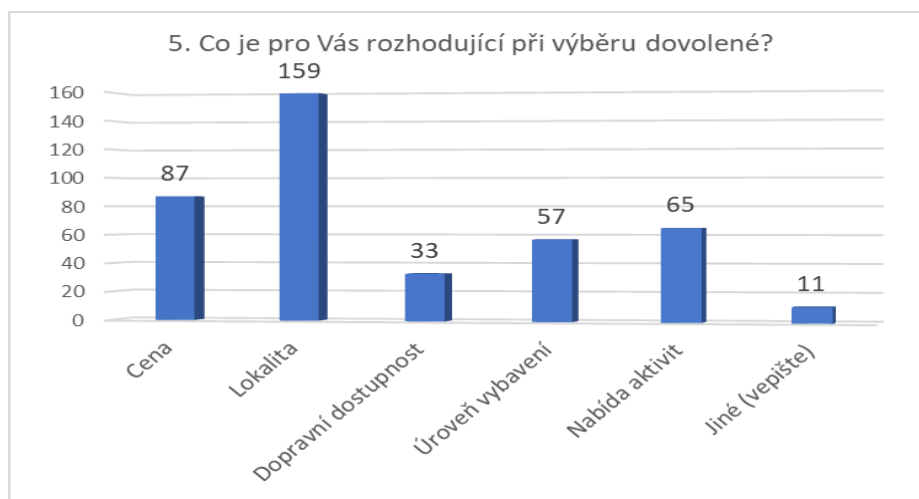
Informace o cestování a turismu (obr. č. 18) nejčastěji respondenti vyhledávají prostřednictvím internetových stránek (194), 19 dotazovaných upřednostňuje osobní doporučení, 3 preferují cestovní kanceláře a další 3 propagační tiskoviny. 2 dotazovaní zvolili možnost jiných prostředků k vyhledávání, avšak neuvedli konkrétní zdroj.

Obr. č. 18: Zdroj vyhledávání informací o cestování a turismu
Zdroj: vlastní zpracování

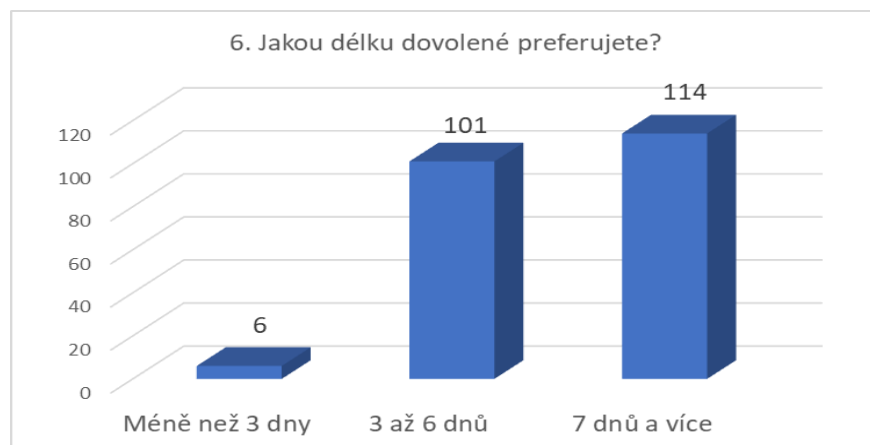
Faktory ovlivňující výběr dovolené

V této otázce mohli volit respondenti z více možností (obr. č. 19). Při výběru dovolené je pro turisty stěžejní výběr lokality (159x), za ní následuje cena (87x), poté nabídka aktivit (65x), úroveň vybavení (57x), dopravní dostupnost (33x) a pro 11x jiné (avšak nikdo z dotazovaných nevypsal konkrétní faktory).

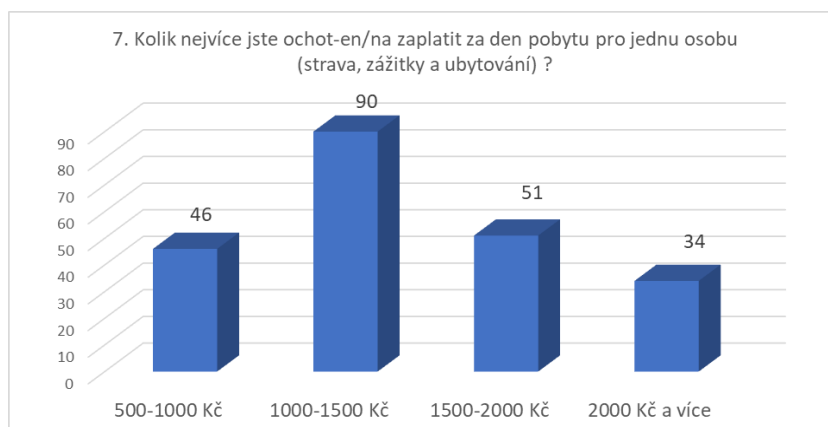
Obr. č. 19: Faktory rozhodující o výběru dovolené
Zdroj: vlastní zpracování

U další otázky (obr. č. 20) vyšlo najevo, že pro většinu osob je nejvhodnější sedmidenní a déle trvající dovolená (114 turistů), 101 osob preferuje tři až šestidenní dovolenou a 6 dotazovaných volí dovolenou trvající méně než 3 dny.

Obr. č. 20: Délka dovolené
Zdroj: vlastní zpracování

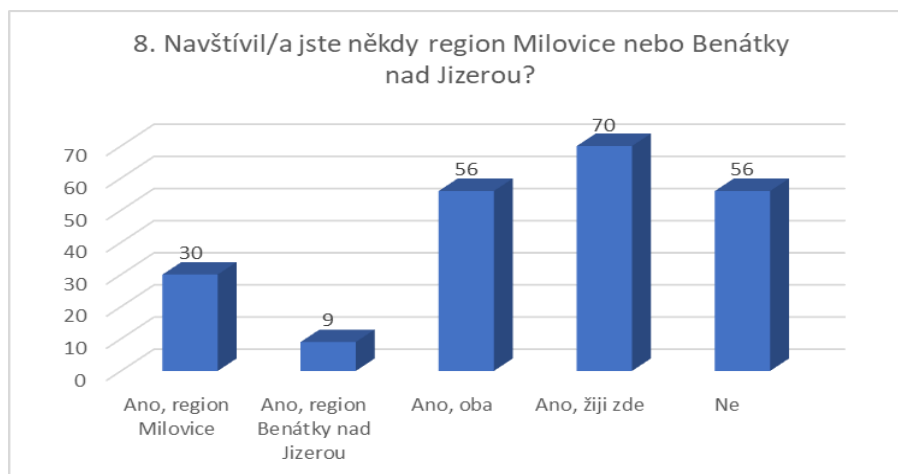
Velmi důležitá je také cena, kterou jsou ochotni turisté zaplatit za dovolenou (kdy v ceně je zahrnuta strava, zážitky i ubytování). Jak lze vidět na obrázku č. 21, 90 dotazovaných utratí přibližně mezi 1000,- až 1500,- Kč za den, 51 turistů zaplatí mezi 1500,- až 2000,- Kč na den; 46 turistů mezi 500,- až 1000,- Kč a 34 turistů utratí částku 2000,- Kč a více.

Obr. č. 21: Cena dovolené
Zdroj: vlastní zpracování

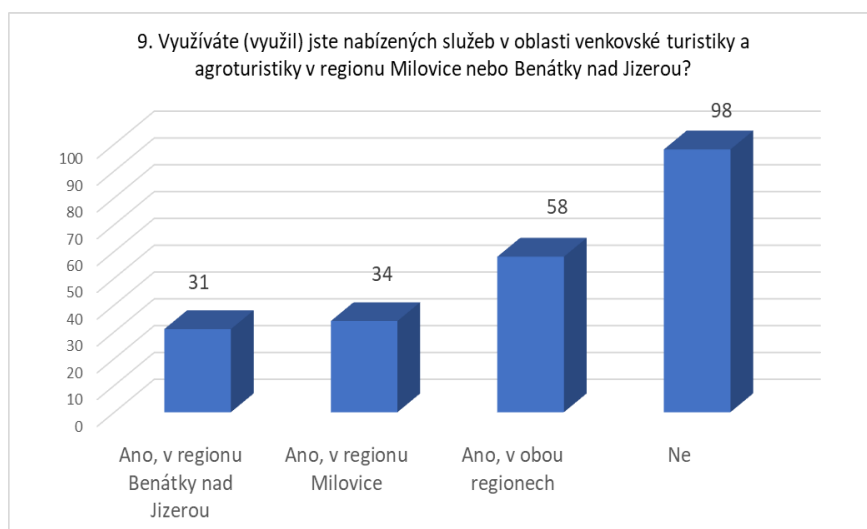
Zaměření na region, venkovskou turistiku a agroturistiku

V další části dotazníku již byli dotazovaní směřováni k jádru této diplomové práce, tedy na region Milovicka a Benátecka. Osmá otázka (obr. č. 22) se týkala návštěvy regionů. 70 respondentů v regionech žije, 56 respondentů tyto regiony nikdy nenavštívilo, což je z celkového počtu 221 dotázaných 25,3%, tedy čtvrtina. Druhá čtvrtina (56 respondentů) jich regiony naopak navštívila. 30 turistů navštívilo pouze region Milovice a 9 turistů pouze region Benátky nad Jizerou.

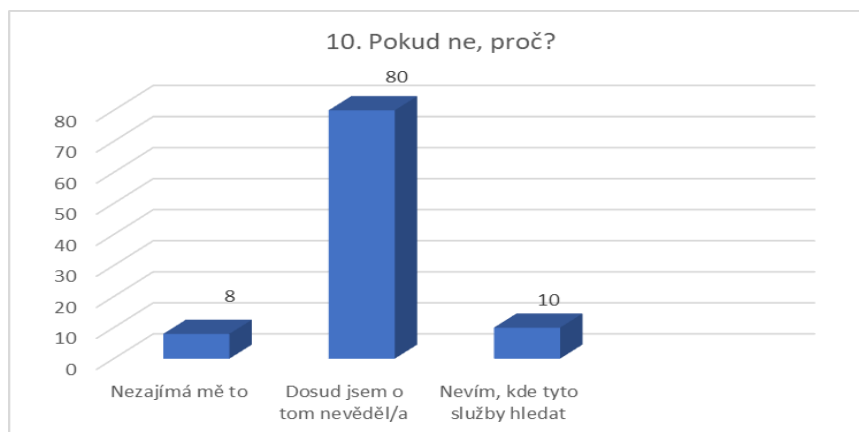
Obr. č. 22: Návštěvnost regionů
Zdroj: vlastní zpracování

U otázky č. 9, kde bylo smyslem zjistit, zda turisté využívají či zda využili služeb venkovské turistiky a agroturistiky v dotčených regionech, bylo zjištěno, že 58 respondentů využilo nabídky v obou regionech, 34 pouze v regionu Milovice, 31 dotazovaných pouze v regionu Benátky nad Jizerou a 98 respondentů těchto služeb v daných regionech nevyužilo (obr. č. 23).

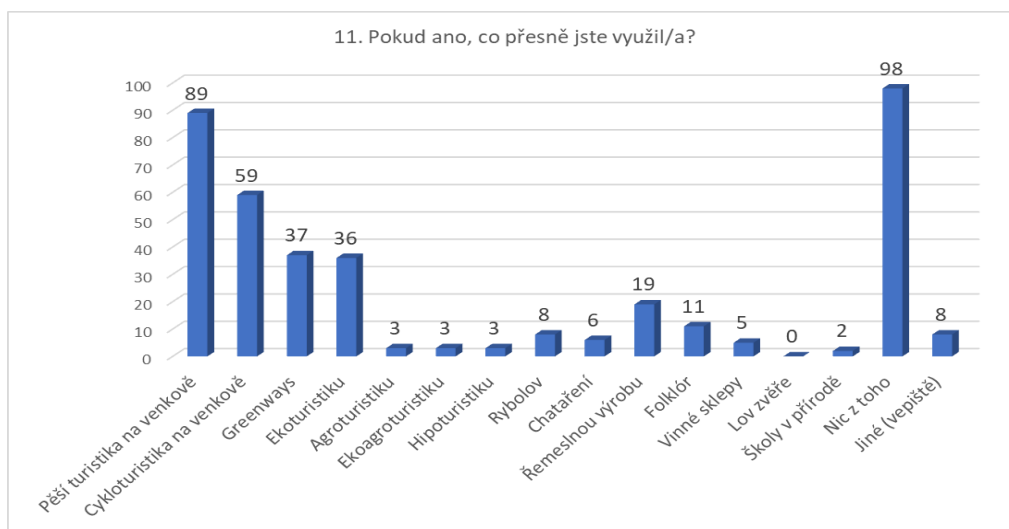
Obr. č. 23: Využití nabízených služeb
Zdroj: vlastní zpracování

Další otázka (obr. č. 24) byla zvolena pro respondenty, kteří služby nevyužili. 80 osob o těchto službách dosud nevědělo, 10 respondentů neví, kde tyto služby hledat a 8 dotazovaných se o venkovskou turistiku a agroturistiku nezajímá.

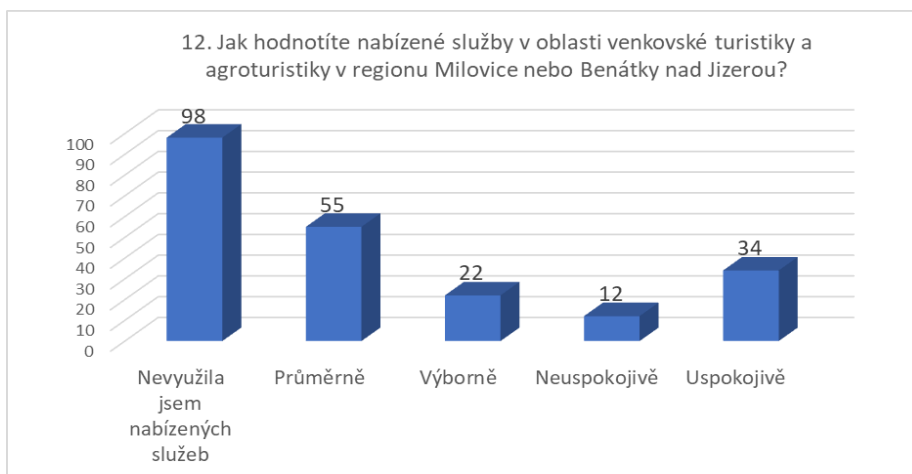
Obr. č. 24: Důvody nevyužití služeb venkovské turistiky a agroturistiky
Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 11 (obr. č. 25) se dotazovala na konkrétní nabídku venkovské turistiky a agroturistiky. Zde bylo možné zaškrtnout více odpovědí. 89x byla zvolena možnost pěší turistiky a 59x cykloturistiky, 37x greenways a 36x ekoturistiky, 19x řemeslná výroba, 11x folklór, 8x jiné služby - avšak opět bez vypsání, 8x rybolov, 6x chataření a chalupaření, 5x vinné sklepy, 3x hipoturistika, ekoagroturistika a agroturistika, školy v přírodě 2x a lov zvěře ani jednou. 98x byla zvolena možnost žádných služeb.

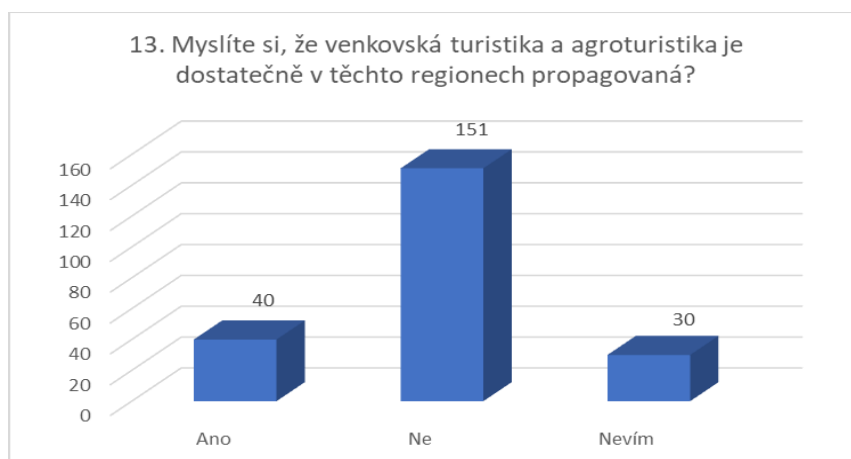
Obr. č. 25: Využívání nabízených služeb venkovské turistiky a agroturistiky
Zdroj: vlastní zpracování

Další otázka (obr. č. 26) zjišťovala spokojenost s nabízenými službami. 34 osob tyto služby hodnotilo uspokojivě, 55 respondentů hodnotilo služby průměrně, 22 výborně, 12 neuspokojivě a 98 respondentů služeb nevyužilo.

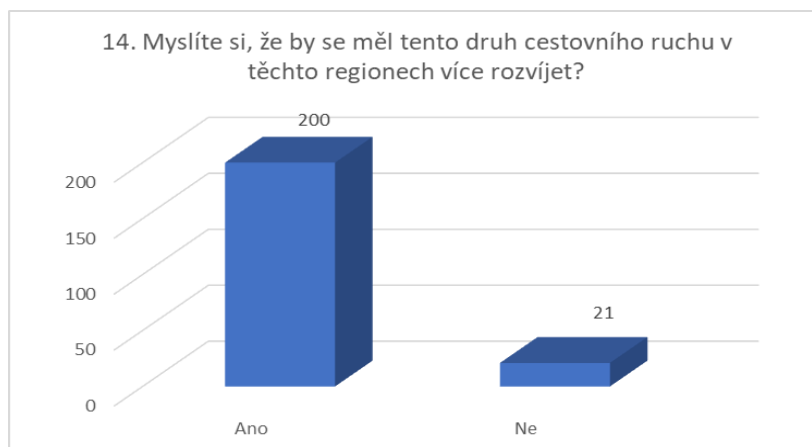
Obr. č. 26: Spokojenost turistů s nabízenými službami
Zdroj: vlastní zpracování

V otázce na názor (obr. č. 27) o dostatečné propagaci venkovské turistiky a agroturistiky v obou regionech odpovědělo 151 respondentů záporně, 40 kladně a 30 osob odpovědělo, že neví. Jak je patrné, většina respondentů se domnívá, že propagace v obou regionech je nedostatečná.

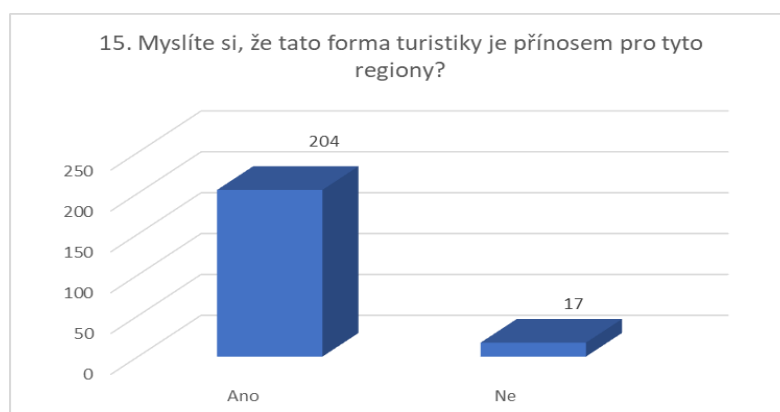
Obr. č. 27: Propagace venkovské turistiky a agroturistiky
Zdroj: vlastní zpracování

Další otázka se dotazovala, zda se turisté domnívají, že by se měl daný směr cestování v obou regionech dále rozvíjet. 200 dotazovaných odpovědělo, že by se měl více rozvíjet a 21 že nikoliv (obr. č. 28).

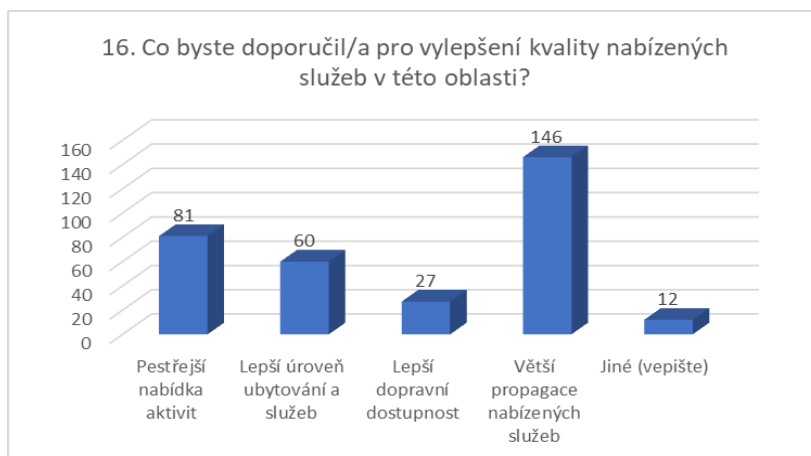
Obr. č. 28: Rozvoj venkovské turistiky a agroturistiky
Zdroj: vlastní zpracování

V otázce č. 15 se jednalo o zjištění možnosti přínosu dané formy turistiky pro zvolené regiony. 204 osob odpovědělo kladně, 17 záporně (obr. č. 29).

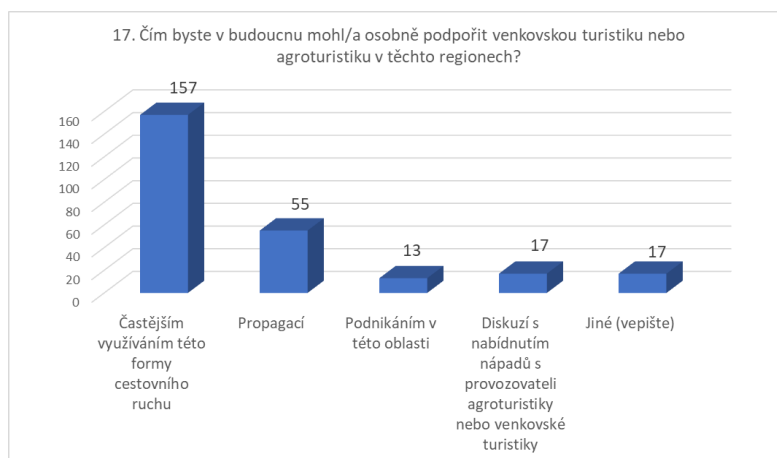
Obr. č. 29: Přínos venkovské turistiky a agroturistiky v regionech
Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 16 (obr. č. 30) řešila možnost přispění k vylepšení daných služeb turisty. Opět byla možnost volby více odpovědí. 146x byla zvolena větší propagace služeb, což je již patrné z předchozích výsledků, skutečně velmi žádoucí. 27x lepší dopravní dostupnost, 81x pestřejší nabídka služeb, 60x lepší úroveň ubytování a služeb, a 12x jiné vylepšení (avšak opět bez uvedení konkrétních možností).

Obr. č. 30: Doporučení k vylepšení kvality služeb
Zdroj: vlastní zpracování

V další otázce (obr. č. 31) bylo účelem zjistit, jak by mohli turisté podpořit venkovskou turistiku a agroturistiku ve vybraných regionech. Opět bylo možné zvolit více možností. 157x byla zvolena možnost častějšího využívání této formy cestovního ruchu, 55x propagace, 17x diskuze a návrh řešení provozovatelům služeb venkovské turistiky a agroturistiky, 17x jiná forma podpory (opět bez rozepsání) a 13x podnikání v tomto směru cestovního ruchu.

Obr. č. 31: Možnosti podpory služeb venkovské turistiky a agroturistiky
Zdroj: vlastní zpracování

Poslední otázka byla položena volnou formou tak, aby mohli respondenti sdělit další připomínky k danému tématu. 181 osob otázku přeskočilo (což je na škodu), 22 osob nic na závěr dodat nechtělo a 1 osoba zvolila pomlčku. Zbylí respondenti převážně poděkovali za možnost se účastnit výzkumu, někteří (2 osoby) měli výhrady k položeným otázkám a další si regiony pochvalovali. Zaznělo i přání o vylepšení cyklostezek, konkrétně kolem Lysé nad Labem. Dokonce někteří požádali o další možnou spolupráci (obr. č. 32).

18 Je něco, co byste chtěl/a dodat na závěr?

Textová odpověď, zodpovězeno 221 x, nezodpovězeno 0 x

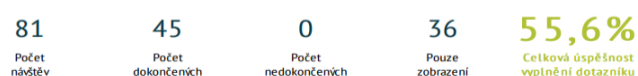
- (181x)
- -
- Bohužel ne.
- Děkuji za inteligentní a jednoduchý dotazník. Většinu dotazníků jsem nedokončil, protože byly hloupé, podsouvaly odpovědi, případně mi nedovolovaly odpovědět, co chci. A! Vám práce dobře dopadne!
- Děkuji, že jsem mohla přispět vyplnit dotazník
- Doufám že podobný výzkum přinese změny
- Hodně štěstí při dokončení studia
- chtěla bych více podpořit podmínky a zázemí pro věkové kategorie 16-20, není zde pro ně nic. Studentká kávařna, nabídka služeb, vyžití apod. prosím o podporu, mám v hlavě projekty.
- chybí mi odkaz na další otázky v případě že jsem tento konkrétní region nenavštívila, tj. nemůžu hodnotit služby apod.
- Chystám se tam někdy podívat
- Je to krásný region. Velice se nám tu líbí.
- Kéž by se to povedlo
- Milovicko a Benátecko je velice pestré co do přírodního bohatství. Je škoda tohoto potenciálu nevyužít.
- Myslím, že tento region má velký potenciál
- (6x) ne
- (12x) Ne
- Ne.
- Ne. Děkuji.
- Není
- Polní komunikace jsou zaměřené , přednostně se mají budovat cyklotrasy.Koliky zaměření už zmizely. Cyklotrasy se nebudují. Vyhozené peníze. Že Stratova do Milovic by to bylo řešení, jízda přes pole. Silnice samá díra. Když bojkotujeme drahý benzín, tak ohrožujeme své zdraví. Chtěla bych aby mi někdo podal vysvětlení proč se nic neděje. Point.kveta@seznam.cz Prosím o reakci, na můj email, abych nemlátila prázdnou slámu.
- Přejí regionu mnoho spokojených návštěvníků.
- Určitě jsou místa v ČR, kde je úroveň rozvoje venk. turistiky na daleko lepší úrovni a je více zviditelňována. Je to škoda,protože potenciál zde je.
- Více propagovat celkově i cyklistiku
- Vybudovat cyklostezku kolem Labe v Lysé nad Labem
- Vypnout počítač, zahodit mobil a hurá do přírody! :o)))

Obr. č. 32: Doplňující otázka pro turisty
Zdroj: grafické zpracování- Survio, data-vlastní

5.1.2 Vyhodnocení dotazníků pro poskytovatele služeb venkovské turistiky a agroturistiky

K vyhodnocení výsledků dotazníkové šetření slouží tato kapitola. Sběr dat byl uskutečněn na jaře a v létě roku 2022, přičemž bylo osloveno 81 poskytovatelů, odpovědělo 45 a 36 z nich si dotazník pouze prohlédlo (obr. č. 33). Dotazníky byly zasílány převážně elektronickou poštou, přičemž byli osloveni jednotliví poskytovatelé venkovské turistiky a agroturistiky, MAS Dolní Pojizeří z.ú., městské úřady, majitelé chat a chalup, provozovatelé restaurací a hotelů, zájmových spolků a sdružení.

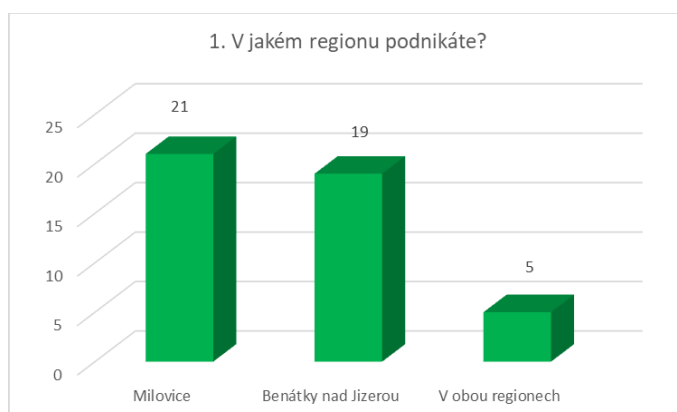
Statistika respondentů

Obr. č. 33: Statistika respondentů

Zdroj: grafické zpracování – Survio, data vlastní

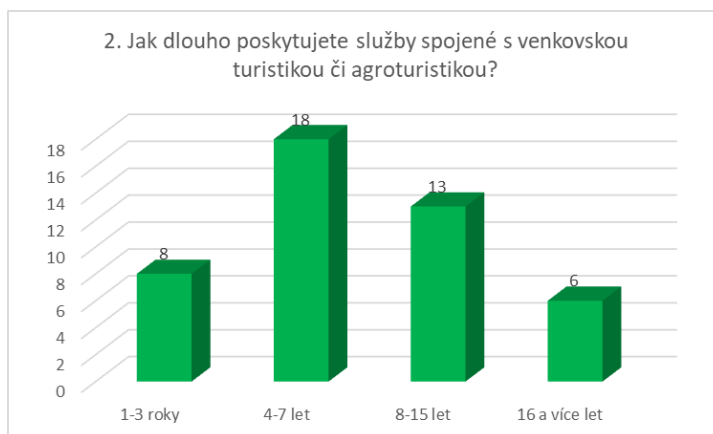
První otázka se dotazovala, v jakém regionu poskytovatelé těchto služeb podnikají. Lze vidět, že 21 v milovickém, 19 v benátském a 5 poskytovatelů v obou regionech (obr. č. 34).

Obr. č. 34: Region podnikání

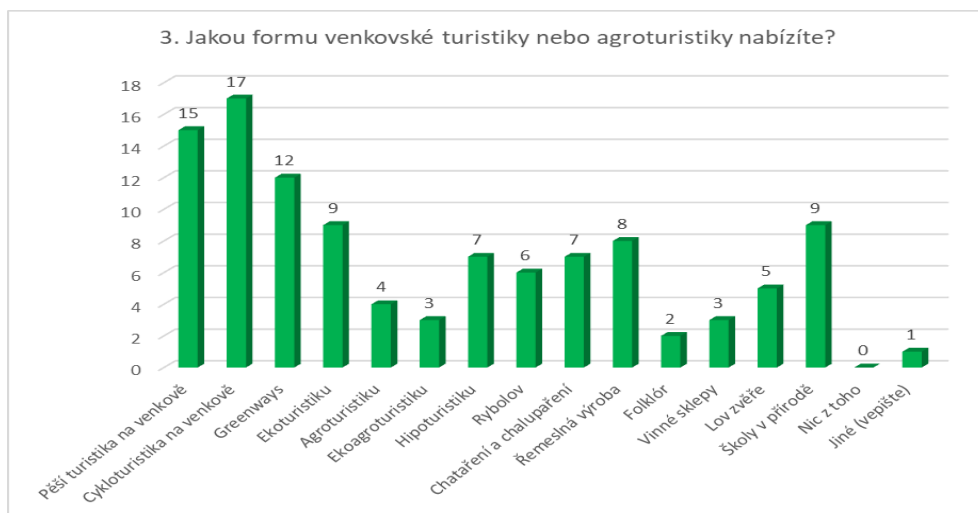
Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 2 (obr. č. 35) byla zaměřena na délku podnikání v oblasti venkovské turistiky a agroturistiky. Nejvíce byla zvolena možnost čtyřletého až sedmiletého období. Tedy celkem krátké období. Takovou dobu podniká 18 dotazovaných. Déle, tedy osm až patnáct let podniká takto 13 dotazovaných, jeden až tři roky 8 poskytovatelů a nejdéle, tedy šestnáct a více let, jich podniká 6. Je tedy zřejmé, že tato oblast podnikání je v daných regionech spíše novější formou podnikání.

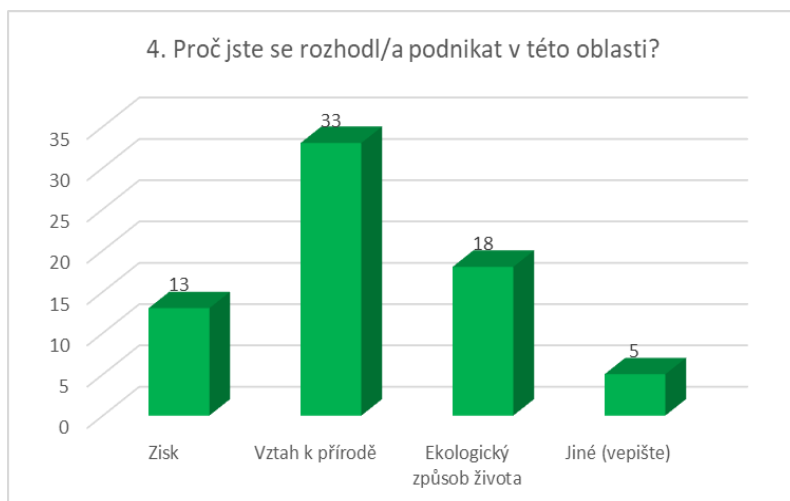
Obr. č. 35: Délka podnikání
Zdroj: vlastní zpracování

Další otázka zjišťovala, jakou formu venkovské turistiky a agroturistiky poskytovatelé nabízejí. Zde mohli dotazovaní zvolit více odpovědí. Nejčastěji byla zvolena cykloturistika na venkově, kterou dle zjištění nabízejí převážně provozovatelé hotelů a členové zájmových spolků a skupin (celkem 17x). Poté následovala pěší turistika na venkově nabízena převážně zájmovými spolky nebo členy turistických klubů (15x). 12x greenways, 9x školy v přírodě, 9x ekoturistika, 8x řemeslná výroba, 7x nabízí chataření a chalupaření, 7x hipoturistika, 6x rybolov, 5x lov zvěře, 4x agroturistika, 3x vinný sklep a 2x folklór. Jedenkrát byla zvolena možnost jiné formy venkovské turistiky, avšak bez konkrétní odpovědi (obr. č. 36).

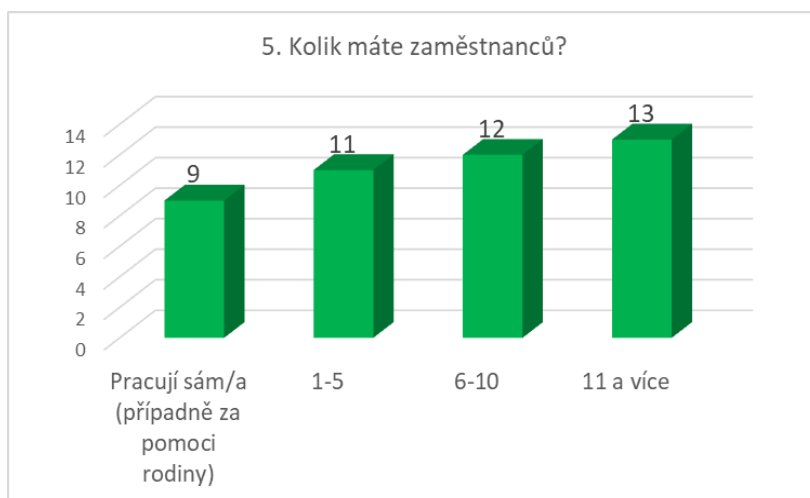
Obr. č. 36: Provozovaná forma podnikání
Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 4 (obr. č. 37) měla za úkol zjistit, z jakého důvodu se poskytovatelé rozhodli podnikat v oblasti agroturistiky a venkovské turistiky. Zde bylo možné opět vybrat z více možností. Nejčastěji byla zvolena možnost vztahu k přírodě (33x). Tedy převážná většina. 18x ekologický způsob života, 13x důvod zisk a 5x jiná možnost (opět bez konkrétní odpovědi).

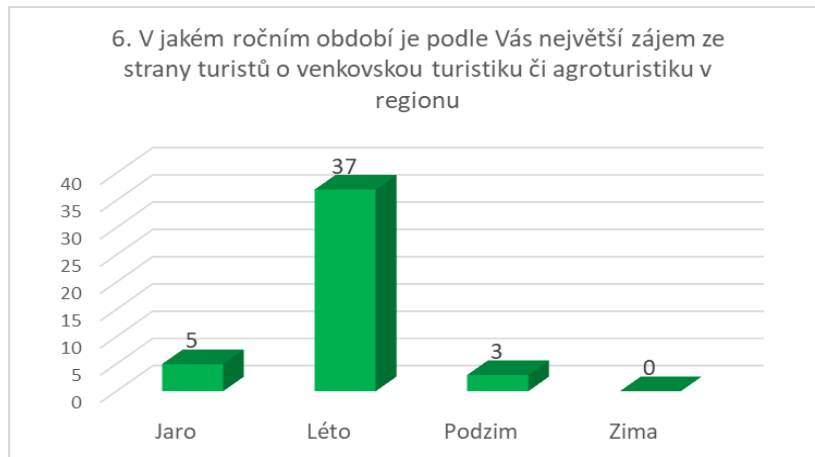
Obr. č. 37: Důvody rozhodnutí pro podnikání v dané oblasti
Zdroj: vlastní zpracování

V otázce č. 5 lze vidět, kolik zaměstnanců provozovatelé venkovské turistiky a agroturistiky zaměstnávají. 13 podnikatelů v této oblasti zaměstnává 11 a více osob, 12 zaměstnává 6 až 10 osob, 11 zaměstnává 1 až 5 zaměstnanců a 9 pracuje samo či s pomocí rodiny (obr. č. 38).

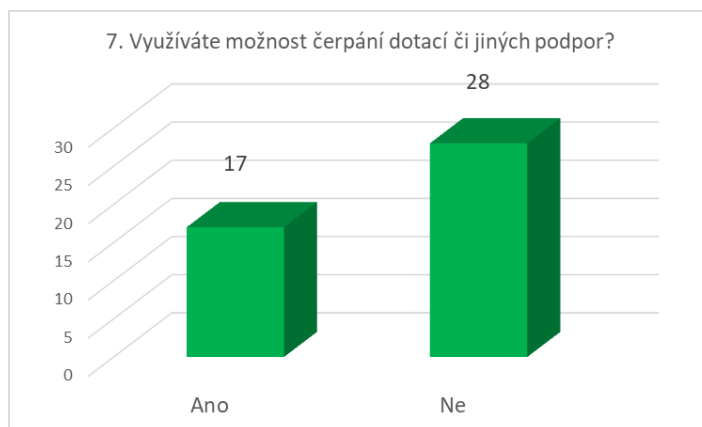
Obr. č. 38: Počet zaměstnanců
Zdroj: vlastní zpracování

Sezónnost v cestování je velmi důležitý aspekt k úspěšnému podnikání. Podle 37 provozovatelů přijíždějí turisté v létě, podle 5 na jaře, na podzim podle 3 a podle žádného v zimě (obr. č. 39).

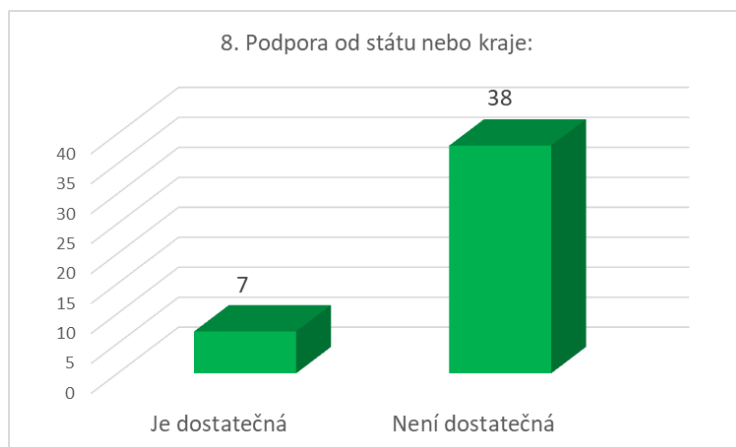
Obr. č. 39: Roční období ve vztahu k příjezdům
Zdroj: vlastní zpracování

V otázce možnosti čerpání dotací či jiných podpor odpovědělo kladně 28 respondentů a 17 záporně (obr. č. 40).

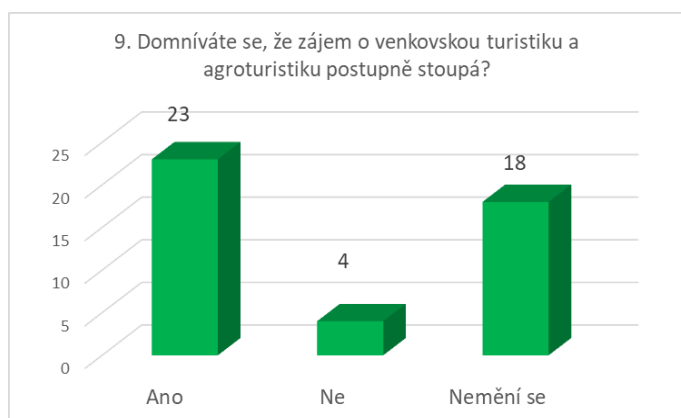
Obr. č. 40: Čerpání dotací a podpor
Zdroj: vlastní zpracování

Navazující otázka podpory od státu nebo kraje vyšla jednoznačně nedostatečně (38 respondentů) a pouze 7 se domnívá, že je podpora dostatečná (obr. č. 41).

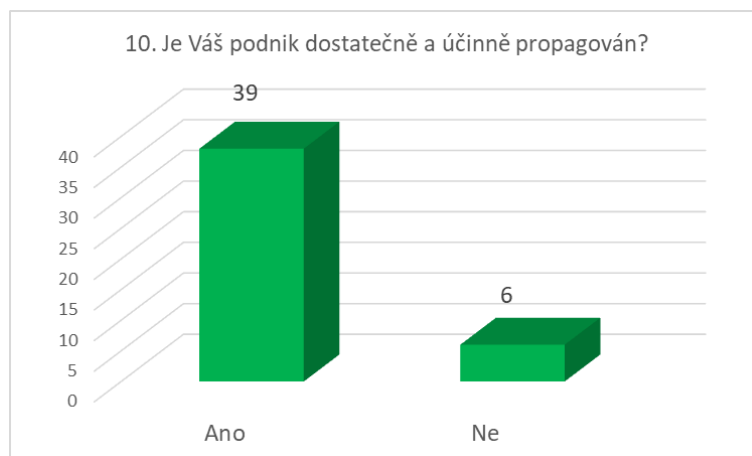
Obr. č. 41: Dostatečnost podpor
Zdroj: vlastní zpracování

Další otázka (obr. č. 42) se dotazovala, zda se poskytovatelé domnívají, že zájem o tyto služby v oblasti cestovního ruchu stoupá. 23 respondentů odpovědělo kladně, 18 se domnívá, že je zájem stabilní a 4 respondenti odpověděli záporně.

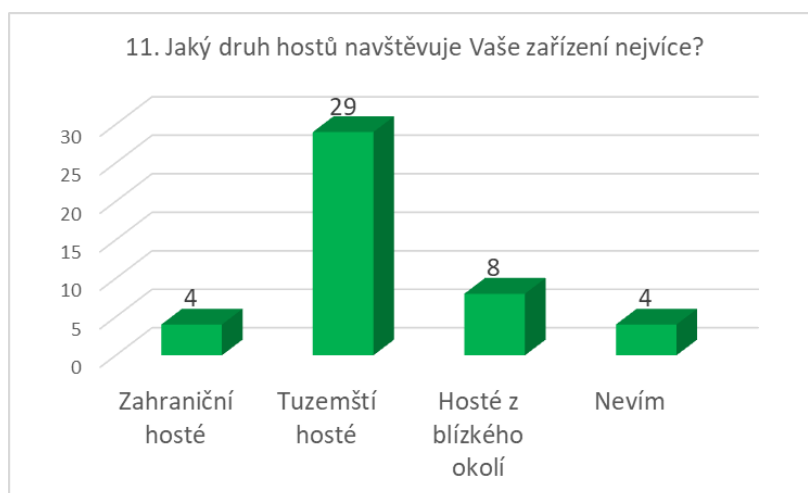
Obr. č. 44: Zájem o venkovskou turistiku a agroturistiku
Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 10 (obr. č. 43) zjišťovala, jestli je podnik oslovených poskytovatelů účinně a dostatečně propagován. 39 odpovědělo kladně, 6 záporně. Avšak právě podle dotazníkového šetření provedeného s turisty je největším problémem nedostatečná propagace služeb.

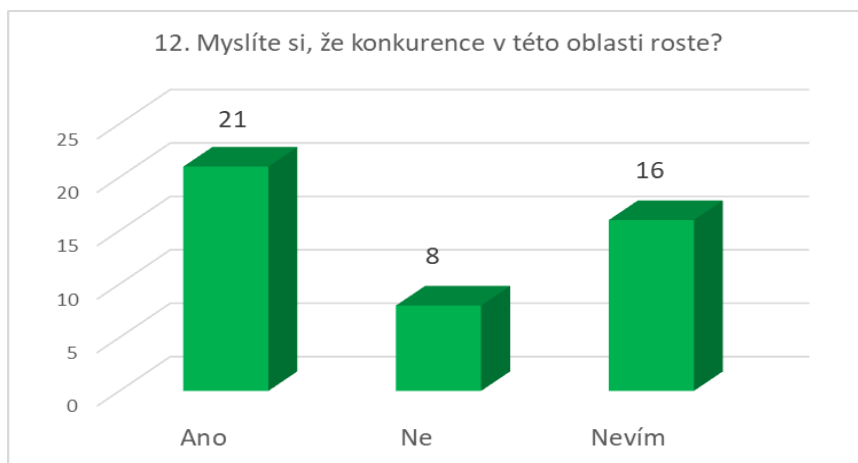
Obr. č. 43: Propagace
Zdroj: vlastní zpracování

Z další otázky je patrná převažující návštěvnost tuzemských hostů (29 odpovědí), 8 respondentů uvedlo hosty z blízkého okolí, 4 zahraniční hosty a 4 netuší. Toto zjištění je logické, jelikož provozovatelé např. cyklostezek nemohou monitorovat turisty oproti provozovatelům agroturistiky nebo hipoturistiky (obr. č 44).

Obr. č. 44: Druh hostů
Zdroj: vlastní zpracování

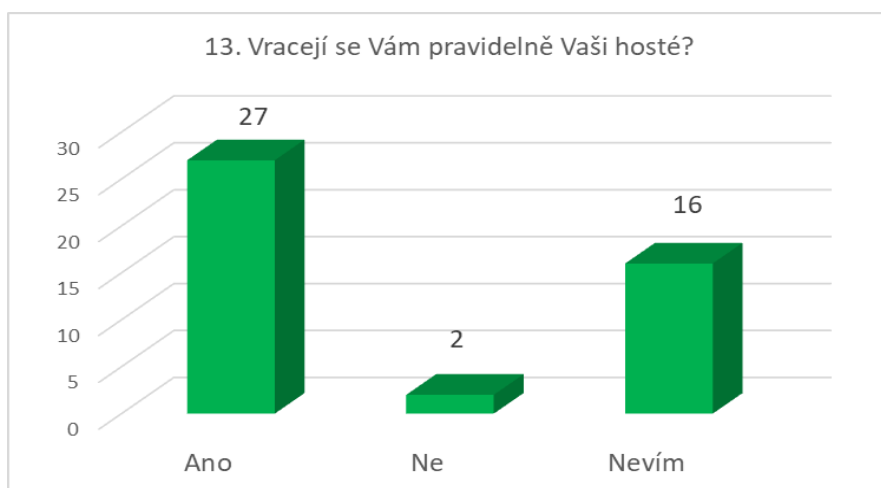
Dvanáctá otázka (obr. č. 45) se týkala růstu konkurence v oblasti venkovské turistiky a agroturistiky. 21 poskytovatelů se domnívá, že konkurence roste, 16 netuší a 8 se domnívá, že nikoliv.

Obr. č. 45: Růst konkurence

Zdroj: vlastní zpracování

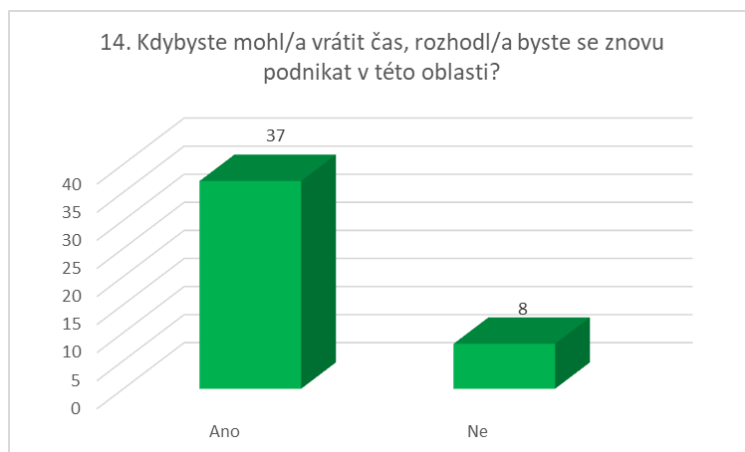
V otázce číslo 13 (obr. č. 46) bylo cílem zjistit, zda se k poskytovatelům tohoto druhu turismu pravidelně vrací jejich hosté. 27 odpovědělo kladně, 16 netuší a 2 odpověděli záporně.

Obr. č. 46: Návraty turistů

Zdroj: vlastní zpracování

Předposlední otázka byla spíše nostalgická. Poskytovatelé měli odpovědět, zda by (kdyby mohli) vrátili čas a rozhodli se tak pro jinou oblast podnikání. 37 jich odpovědělo, že ano a pouze 8 zvolilo možnost zápornou (obr. č. 47).

Obr. č. 47: Nostalgická otázka
Zdroj: vlastní zpracování

Stejně jako u turistů, byla i zde u poskytovatelů položena doplňující otázka na závěr (obr. č. 48), na kterou odpovědělo pouze 5 dotazovaných. Odpovědi byly příjemné, jen škoda, že jich nebylo více.

15 Je něco, co byste chtěl/a dodat na závěr?

Textová odpověď, zodpovězeno 45 x, nezodpovězeno 0 x

- (40x)
- Máme krásnou a milou chaloupku uprostřed malebného lesa
- Musíte milovat to, co děláte)
- Uvítali bychom větší spolupráci s městem
- Více takových, jako jsme my :-)
- Zakládáme si na rodinné atmosféře a souznění s přírodou.

Obr. č. 48: Doplňující otázka pro poskytovatele
Zdroj: grafické zpracování- Survio, data-vlastní

5.2 Řízený rozhovor

Pro účely této práce byl uskutečněn řízený rozhovor se starostkou a místostarostou obce Jiřice a se zaměstnankyní MAS Dolní Pojizeří z.ú. Otázky v obou rozhovorech byly víceméně totožné a týkaly se postavení venkovské turistiky a agroturistiky v obou regionech, možnosti podpor pro poskytovatele této formy turismu, slabých a silných stránek obou regionů v oblasti cestování nebo jakým způsobem zde pomáhá MAS v rozvoji cestovního ruchu.

5.2.1 Vyhodnocení řízeného rozhovoru se starostkou a místostarostou obce Jiřice

Dne 15. 7. 2022 se uskutečnil řízený rozhovor na úřadu obce Jiřice se starostkou (S), paní Miroslavou Mickovou a místostarostou (M), panem Ing. Milošem Dvořákem, kteří ochotně odpověděli na níže uvedené otázky, týkající se potenciálu rozvoje venkovské turistiky a agroturistiky v regionu Benátky nad Jizerou a Milovice. Obec Jiřice byla oslovena z důvodu umístění mezi oběma regiony, má tak nestranný, ale ucelený přehled a objektivní názor na danou problematiku.

„Jak si stojí cestovní ruch (konkrétně venkovská turistika a agroturistika) v regionech Benátky nad Jizerou a Milovice?“

(M): *„Určitě se tam něco děje, ale detailní přehled tady už tak nemáme. Co vím, tak Benátky nad Jizerou jsou zapojené do spolupráce právě s Lysou nad Labem a vytvořila se cyklostezka „Krajinou Rudolfa II“, ale konkrétní údaje o Benátkách nad Jizerou nemám. Myslím si, že se starosta zaměřil především na vytvoření dobrého prostředí pro vlastní občany. Milovice v té turistické oblasti jsou především pro mě spojeny s Mirákulem, které má reklamu až v Polsku a které může jít příkladem všem menším městům. Také se v Milovicích začíná prosazovat Tankodrom.“*

„Víte, kolik přibližně turistů navštíví za rok oba regiony?“

(S+M): *„To bohužel netušíme.“*

„Jsou to spíše cizinci nebo tuzemští turisté?“

(M): *„Určitě tuzemští, především proto, že ani v jednom z těchto měst nejsou atrakce takového ražení, aby je vyhledávali zahraniční turisté. Česká republika je známa především Prahou a Českým Krumlovem. Přitom málokdo ví, že v Benátkách žil světoznámý hvězdář Tycho Brahe a v Lysé nad Labem působil Bedřich Hrozný - světoznámý jazykovědec - učitel chetitštiny. Tedy oba regiony jsou cíleny na domácí klientelu. Avšak Mirákulum nyní míří až do Polska a tím může přilákat i více zahraničních turistů.“*

„V čem si myslíte, že mají oba regiony silné stránky v oblasti cestovního ruchu? V čem naopak slabé?“

(M): *Na Benátecku bych vyzdvihl především muzeum. Podobné muzeum je i v Lysé nad Labem, jak jsem mluvil o těch významných osobnostech, je tam velká část věnována těmto významným občanům. A v Milovicích je to Mirákulum. Slabou stránkou obou měst je nedostatek ubytovacích kapacit. Jelikož pokud sem někdo jede z větší dálky, jako třeba z Moravy, tak je potřeba, aby ten výlet byl třeba třídenní, a z toho vyplývá nutnost ubytování.“*

„Co by podle Vás prospělo k rozvoji cestovního ruchu v těchto regionech?“

(M): *„Pravidelné setkávání starostů měst, aby se turistický ruch zvýšil společnými silami.“*

„Jak zde podporují oba regiony cestovní ruch z pozice městských úřadů? Přispívá k rozvoji i obec Jiřice?“

(M): *„Bohužel oba regiony si hrají takzvaně „na vlastním písečku“. Avšak jeden společný počin byl Stezka krajinou Rudolfa II. Tu inicioval bývalý zaměstnanec, pan inženýr Svoboda, z městského úřadu v Lysé nad Labem. Sice již byla vybudována naučná stezka z Lysé do Čelákovic podél Labe u meandrů, avšak díky této iniciativě se stezka propojila s Benátkami a získala název „Krajinou Rudolfa II.“ U ní jsou tabule s informacemi.“*

(S): *„ Jestli mohu doplnit, před 8 let jsem přišla na úřad a jako obec jsme patřili pod MAS Polabí. Bývalým starostou, který zemřel - panem Králem, bylo řečeno, že se propojí oba regiony cyklostezkou, která povede Jiřicemi. Osobně jsem usilovala o to, aby tento nápad byl skutečně realizován. Bohužel nápad skončil u výkresu, přesto že jsem byla domluvena s oběma starosty a zaměstnanci MAS Polabí. Avšak zda oba starostové cestovní ruch podporují či ne, nedokážu posoudit.“*

„Jakou podporu lze podle Vás očekávat od vyšších institucí?“

(M): *„Tato otázka souvisí s předchozí otázkou. Pokud nebudou starostové jednotní vůči krajským a republikovým orgánům, tak to nikam nepovede.“*

„Máte nějaký nápad, jak vylepšit situaci v těchto regionech v oblasti venkovské turistiky agroturistiky?“

(M): *„Rozhodně se situace vylepší další cyklostezkou, hlavně takovou, která bude oddělená od silničního provozu. S tím by mělo pomoci Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. Dále více ubytovacích kapacit. Také je třeba vybudovat např. bazén v Lysé nad Labem, a v Milovicích, a to hlavně vnitřní bazén nebo nějaké venkovní koupaliště. Je paradox, že Lysá je umístěna na Labi a není se kde koupat. Moc hezké koupaliště mají vytvořené v Benátkách nad Jizerou. Ohledně agroturistiky zde v Jiřicích jsem oslovil bývalou majitelku jedné zdejší usedlosti, která informaci předala dceři, a ta by v ní mohla provozovat ubytování se zážitky jako je jízda traktorem nebo práce na poli. Tak uvidíme a ozvu se Vám.“*

„Jak by mohly městské úřady v obou regionech pomoci poskytovatelům venkovské turistiky a agroturistiky? A jak obec Jiřice?“

(M): „Třeba tak, že nebudou dělat průtahy při vyřizování dotací nebo u řízení u stavebních záměrů. Také realizací projektů, nejenom zůstat u nápadů. Hlavně podpořit podnikatele. Např. přijde podnikatel se záměrem podnikat v agroturistice, zjistí si možnosti dotací, pojedje se podívat a načerpat zkušenosti tam, kde se tomu daří, tak je potřeba od úřadů toto podpořit. Konkrétně když někdo vymyslí, že se spraví stodola a budou si tam turisté moci vyzkoušet, jak se kdysi žilo a třeba jak se sklízelo obilí, tak úřad pomůže s tím, že např. sežene starou mlátičku nebo koupí provozovateli slepice.“

„Děkuji za rozhovor.“

(S+M): „Také děkujeme.“

5.2.2 Vyhodnocení řízeného rozhovoru se zaměstnankyní MAS

Dne 8. 8. 2022 se uskutečnil řízený rozhovor se zaměstnankyní MAS Dolní Pojizeří z.ú., paní Zuzanou Kodrlovou, která odpověděla na níže uvedené otázky, týkající se dané problematiky. Tato zaměstnankyně byla oslovena z důvodu zainteresovanosti daného tématu a již předchozí spolupráce, ze které byla čerpána některá důležitá data a informace použité v této diplomové práci.

„Jak je Vaše MAS zaměřena?“

„Hlavním předmětem činnosti je zprostředkování dotací pro území, ve kterém MAS působí. MAS zveřejňují výzvy o dotace, konzultuje a hodnotí výběr projektů k financování a také vede administrativu. Obcím často pomáháme také např. s výsadbou stromů. MAS Dolní Pojizeří má také dva projekty MAP (Místní akční plán) - MAP v ORP Mladá Boleslav a MAP v ORP Lysá nad Labem. Tyto programy napomáhají s rozvojem a zlepšováním ve školství, jsou nápomocné jak školám zapojeným v projektu, tak jednotlivých pedagogům.“

„Jak pomáhá Vaše MAS rozvoji v regionech Milovice a Benátky nad Jizerou včetně podpory podnikatelských a veřejných aktivit v oblasti turistického ruchu?“

„Kromě výše zmíněného MAS pořádá také akci „Čistá řeka Jizera“, kdy jak zaměstnanci, tak děti ze zapojených škol, zaměstnanci firem a další lidé z řad veřejnosti jdou čistit řeku Jizeru a její okolí od odpadků. Zapojují se opravdu stovky lidí, kteří toho odklízejí tuny.“

„Jak si stojí podle Vás cestovní ruch (konkrétně venkovská turistika a agroturistika) na Benátecku a Milovicku?“

„V těchto regionech to není ideální, ještě horší je to ale na Mladoboleslavsku. Výletní cíle zde jsou, avšak chybí infrastruktura. Není zde moc hotelů, o restauracích nemluvě. Mezi námi, málokde se zde lze dobře najíst.“

„Víte, kolik přibližně turistů navštíví za rok oba regiony?“

„Takovou informaci nemám.“

„Jsou to spíše cizinci nebo tuzemští turisté?“

„K tomuto také nemám údaje, ale řekla bych, že se sem podívají spíše tuzemští turisté, kteří zajedou do Mirakula, kouknout na rezervaci a do Benátek na náměstí jakožto filmového místa.“ (Pozn. autorky: V Benátkách nad Jizerou se točil seriál „Ohnivý kuře.“)

„V čem si myslíte, že mají oba regiony silné stránky v oblasti cestovního ruchu a v čem naopak slabé?“

„Nejdříve k těm silným stránkám. Je zde opravdu dost zajímavých cílů: milovická rezervace, turistické stezky, zajímavosti z vojenské historie Milovic (třeba Italský hřbitov), Mirakulum. Benátky jsou také pěkné, město se celkem snaží. Co se týče památek nebo zajímavostí, pak určitě není špatné navštívit Husovo náměstí, které lidé znají třeba ze seriálu „Ohnivý kuře“, jsou zde čtyři kostely, zámek, muzeum, Muzeum hraček, vinice, klub Loděnice a další. Navíc Benátky také nemají špatnou historii, je to zajímavé město. V obou destinacích je ale podobný problém jako v celém regionu (není zde moc možností ubytování), místní restaurace, až na výjimky jsou nic moc. Mimochodem v Milovicích je stravování ještě horší než v Benátkách, a po večerech by se tu turisté unudili, jelikož tu není ani kino. Do toho by museli do Lysé nad Labem.“

„Co by podle Vás přispělo k rozvoji cestovního ruchu v těchto regionech?“

„Podpora hotelnictví a gastronomie. Chtělo by to také více kultury a možností zábavy, což bych řekla, je zase problém vzhledem ke skladbě obyvatelstva. V obou městech je problém s méně přizpůsobivými obyvateli a zároveň trochu slouží jako tzv. „noclehárny“ pro lidi, kteří dojíždí za prací do Mladé Boleslavi či do Prahy.“

„Jak zde podporují obě regiony cestovní ruch z pozice městského úřadu?“

„Co tak vím, dělají se akce spíš pro místní, ale nemám do toho úplně náhled. Každopádně určitě obě města podporují Mirakulum a rezervaci, což jsou velmi velké taháky pro turisty.“

„Jakou podporu lze očekávat od vyšších institucí?“

„K tomuto nemám informace.“

„Máte nějaký nápad, jak vylepšit situaci v těchto regionech v oblasti venkovské turistiky agroturistiky?“

„Určitě ano, i v rámci MAS se plánuje nový projekt na podporu turistiky, ale zatím je to v běhu, takže nemohu více prozradit.“

„Jak by mohly regiony pomoci poskytovatelům venkovské turistiky a agroturistiky?“

„Na toto jsem odpověděla v předchozí otázce.“

„Děkuji za rozhovor.“

„Také.“

5.3 SWOT analýza

5.3.1 Vyhodnocení SWOT analýzy v benáteckém regionu

Výsledky analýzy a dotazníkového šetření se staly podkladem k sestavení této SWOT analýzy.

Silné stránky

- ✓ Znamé kulturní památky, přírodní lokality a turisticky zajímavé cíle (v okolí dokonce mezinárodního významu UNESCO)
- ✓ Nabídka pozoruhodných pěších a cykloturistických stezek a tras
- ✓ Dobře značené sítě cyklostezek a pěších tras
- ✓ Rovinatý terén (vhodný pro méně zdatné turisty)
- ✓ Potenciál řeky Jizery
- ✓ Dobré klimatické podmínky
- ✓ Velký potenciál regionu pro další rozvoj venkovské turistiky a agroturistiky
- ✓ Kvalitní dopravní dostupnost
- ✓ Zajímavé kulturní a sportovní akce
- ✓ Informační centrum
- ✓ Spolupráce s nadregionálními institucemi

Slabé stránky

- ✓ Zacílení zájmu turistů převážně na historické centrum města Benátky nad Jizerou
- ✓ Nízká atraktivita přilehlých obcí
- ✓ Nedostatečné množství naučných stezek
- ✓ Některé památky nejsou dostatečně udržovány
- ✓ Omezené ubytovací kapacity
- ✓ Chabá nabídka chat a chalup
- ✓ Nízká propagace služeb venkovské turistiky a agroturistiky
- ✓ Vysoké náklady pro založení a rozvoj farem pro agroturistiku
- ✓ Relativně žádná konkurenceschopnost v okolí regionu

Příležitosti

- ✓ Využití polohy regionu (Mladoboleslavsko a blízkost hlavního města)
- ✓ Čerpání evropských, národních a regionálních zdrojů podpor a financí
- ✓ Dlouhodobý plán péče a obnovy kulturních a přírodních památek
- ✓ Zvýšení a zkvalitnění propagace a marketingu venkovské turistiky a agroturistiky moderními aplikacemi i v přilehlých obcích

- ✓ Spolupráce s MAS Dolní Pojizeří z.ú., regiony a sousedními městy pro realizaci turistických aktivit a se zainteresovanými subjekty v oblasti venkovské turistiky a agroturistiky
- ✓ Využití prázdných staveb k rekonstrukci pro možnost ubytování turistů
- ✓ Modernizace stávajících ubytovacích objektů
- ✓ Možnost zatraktivnění zájmu zahraničních návštěvníků např. nabídkou regionálních produktů
- ✓ Zacílení na rozvoj agroturistiky a rozšíření hipoturistiky
- ✓ Využití stoupajícího zájmu o služby venkovské turistiky a agroturistiky
- ✓ Využití volných zelených ploch k rozvoji venkovské turistiky a agroturistiky
- ✓ Povzbuzení atraktivity území k šetrnému turistickému ruchu

Hrozby

- ✓ Zhoršování životního prostředí (převážně ovzduší)
- ✓ Stárnutí populace a růst nezaměstnanosti
- ✓ Stoupající provozní náklady
- ✓ Vandalismus
- ✓ Nedostatek finančních prostředků k revitalizaci historických památek
- ✓ Mezera ve veřejných zdrojích na spolufinancování potenciálních podpor z dotačních programů
- ✓ Nedostatečné čerpání dotací a podpor provozovatelů venkovské turistiky a agroturistiky
- ✓ Zdražování služeb a zdrojů díky nepřízní období
- ✓ Stěhování místních obyvatel do velkých měst
- ✓ Nezájem některých turistů o venkovskou turistiku a agroturistiku
- ✓ Nezájem o podnikání v oblasti venkovské turistiky a agroturistiky

5.3.2 Vyhodnocení SWOT analýzy v milovickém regionu

Výsledky dotazníkového šetření a analýzy byly podkladem k sestavení této SWOT analýzy.

Silné stránky

- ✓ Dobrá dopravní dostupnost
- ✓ Příznivá poloha regionu a dobré klimatické podmínky
- ✓ Atraktivní krajina s cennými biotopy
- ✓ Velké zelené plochy v regionu
- ✓ Mladé obyvatelstvo a rodiny s dětmi se stoupajícím zájmem o venkovskou turistiku a agroturistiku
- ✓ Pořádání nadregionálních akcí (např. „Votvírák“)
- ✓ Military oblast

- ✓ Zajímavé atraktivity (Mirákulum, Tankondrom, Přírodní rezervace)
- ✓ Modernizace regionu a s tím spojená obnova a nabídka služeb venkovské turistiky a agroturistiky

Slabé stránky

- ✓ Slabá nabídka ubytování
- ✓ Chabá propagace venkovské turistiky a agroturistiky
- ✓ Nedostatečná infrastruktura (cyklostezky)
- ✓ Nedostatečná podpora poskytovatelů venkovského turismu
- ✓ Nízký sociální status obyvatel (levné bydlení, slabá kupní síla)
- ✓ Nedostupnost některých složek občanské vybavenosti (např. parkovací místa)
- ✓ Diferenciace města (značné množství problémových obyvatel)
- ✓ Závislost na hlavním městě Praze a přidružených velkých měst z pozice zaměstnání
- ✓ Absence historického centra města

Příležitosti

- ✓ Dynamický růst cestovního ruchu a tím i zájmu o venkovskou turistiku a agroturistiku
- ✓ Využití potenciálu vojenského historického dědictví pro oblast venkovské turistiky a agroturistiky
- ✓ Využití rozsáhlých ploch typu brownfields
- ✓ Zpracovaný rozvojový dokument cestovního ruchu
- ✓ Výrazné zlepšení železniční infrastruktury
- ✓ Vylepšení cyklostezek i pěších tras a jejich rozvoj
- ✓ Spolupráce s ostatními regiony a MAS Dolní Pojizeří z.ú.
- ✓ Využití bývalých armádních objektů pro ubytování turistů
- ✓ Vznikající nový moderní vzhled města Milovice se speciálními volnočasovými aktivitami
- ✓ Získávání dotací a podpor na projekty nových investorů

Hrozby

- ✓ Nesoulad mezi ochranou zemědělské půdy a rozvojových záměrů
- ✓ Snížení životní kvality a pohody obyvatel v důsledku zvýšeného územního rozvoje (intenzivní doprava, průmyslová výroba, apod.)
- ✓ Problematická část obyvatelstva
- ✓ Snižující se kvalita silnic
- ✓ Nekoordinovanost mezi krajem a regionem a konflikty zájmů při rozvoji logistiky nebo dopravy

- ✓ Potenciální kontroverzní projekty typu přestavba bývalého vojenského letiště na nové funkční dopravní letiště (hluková zátěž) či hromadné kácení zeleně
- ✓ Staré ekologické zátěže kontaminující vodní zdroje
- ✓ Hrozba dlouhodobé negativní ekonomické situace v důsledku nepříznivých situací
- ✓ Chybějící počet nových živnostníků v oblasti venkovské turistiky a agroturistiky
- ✓ Dlouhá doba stavebních procesů (od projektu k realizaci)

6 Diskuse

Venkovská turistika a agroturistika jsou stále se rozvíjející oblasti šetrného cestovního ruchu po celém světě, tedy i v milovickém a benáteckém regionu. Měla by se jim věnovat stále větší pozornost, jelikož, jak již bylo popsáno v rešeršní části této práce, pomáhá zachovat zdravý životní styl, šetří životní prostředí, rozvíjí venkov a spojuje místní obyvatele s městským prostředím. Jak popisují Stambaugh & Wood (2021), venkov je v kompatibilitě s cestovním ruchem a venkovská turistika je považována za víceúčelový zdroj nejenom finančních příjmů. Tohoto názoru jsou i zástupci samospráv obou lokalit.

Oba regiony mají velký potenciál rozvoje venkovské turistiky a agroturistiky navzdory negativním dopadům koronavirové krize. Avšak stávající infrastruktura z hlediska počtu a škály nabídky tomuto potenciálu příliš nepomáhá. Je tedy důležité tento potenciál podpořit a rozšířit, aby se nabídka služeb vylepšila a přilákala větší počet turistů. Tím se navíc dosáhne zvýšení ekonomického přínosu a turistické hodnoty obou oblastí.

I když oba regiony nelze zahrnout do nejvíce vyhledávaných oblastí cestovního ruchu v České republice, jelikož se nevyskytují v horách, nejsou součástí velkých měst či se nenachází v příhraničí, zájem o ně neklesá. Vodeb (2012) je názoru, že konkurenceschopnost příhraničních regionů je často nižší než konkurenceschopnost vnitřních regionů v zemi. S tímto názorem nelze zcela souhlasit, jelikož studie Vodeba (2012) byla provedena před deseti lety a výsledky tak nemusí být přesné. Z provedené analýzy a ze získaných dat vyplývá, že oba regiony jsou konkurenceschopné celkem obstojně, avšak oproti některým příhraničním regionům (jako jsou např. Krkonoše, Jeseníky, apod.) zaostávají.

Turistickými cíli obou regionů jsou jejich dominanty a charakteristiky území, které jsou také největším potenciálem rozvoje.

V milovickém regionu spočívá potenciál venkovské turistiky a agroturistiky v Přírodní rezervaci Milovice, Parku Mirakulum a vojensko-historických zajímavostech. Nejvíce je zde vyhledávaná cykloturistika, pěší a military turistika. Region zakomponoval venkovskou turistiku a agroturistiku do rozvojových a strategických plánů a zároveň má zpracovanou Strategii rozvoje cestovního ruchu pro roky 2021-2030, která navazuje na Program rozvoje cestovního ruchu ve Středočeském kraji na období 2018-2023 a Koncepti rozvoje cyklistiky ve Středočeském kraji na období 2017-2023 (oba dokumenty jsou zpracované Krajským úřadem Středočeského kraje). Strategie rozvíjí Strategický plán města Milovice na období 2017-2027 a jejím úkolem, mimo jiné, je identifikace stávající nabídky cestovního ruchu a rozvoj infrastruktury. Mezi kotevními rozvojovými projekty milovického regionu je také rozšíření naučných stezek a služeb ekoturistiky, hipoturistiky a rybolovu.

V benáteckém regionu lze potenciál venkovské turistiky a agroturistiky spatřit v rybářské turistice z důvodu výskytu meandrů řeky Jizery, v rozšiřující se nabídce hipoturistiky a v pěší turistice. Dominantou je historické centrum města Benátky nad Jizerou, Muzeum hraček, ale i okolí s možností návštěvy kulturních a přírodních památek.

Milovický region lze oproti benáteckému regionu považovat za silnější turistickou destinaci, která i díky vysoké fluktuaci obyvatel přivádí nové investory a zaměstnává tak více občanů. Avšak Benátecký region je harmonicky rozvíjející se oblastí, která má přitažlivý potenciál pro tuzemské i zahraniční turisty.

Podle Marques & Pinho (2021) se ale nestačí zaměřit pouze na hlavní dominanty v destinacích. Je třeba nabízet nevyužitá místa vhodná pro účely turismu, dále zajistit spolupráci mezi podniky a úřady, povzbudit pomocí místních skupin marketingovou strategii a budovat nové směry turismu. Podobného názoru je i autorka této práce i samotný milovický i benátecký region. Na Milovicku se do rozvoje turismu zapojuje vedení města Milovice spolu s MAS Dolní Pojizeří z.ú. a spolkem Elbiana. Díky této spolupráci dochází k zatraktivnění a zkvalitnění služeb a nabídky turismu. Od roku 2010 se na Milovicku postupně zlepšuje infrastruktura a síť stezek a cyklotras, snižuje se riziko nebezpečí (např. staré ekologické zátěže) a výrazně stoupá železniční spojení regionu s okolím. Na Benátecku napomáhá turismu vedení města Benátky nad Jizerou společně s MAS Dolní Pojizeří z.ú. a MAS Mladoboleslavsko.

Jak tvrdí již v rešeršní části zmínění Barkauskas et al. (2015), mezi největší problémy v rozvoji venkovského cestovního ruchu patří mj. nevyužitý potenciál vhodných oblastí, včetně brownfields. Ty Alker & Stone (2005) rozdělují podle rozsahu, polohy v urbánní sféře, původní funkce, ekologické zátěže, možnosti nového využití a na armádní. Možnosti opětovného využití brownfields zahrnujících turistiku jsou velké, ale potenciál mnoha z nich se často snižuje v důsledku ničení stávajících historických budov, ke kterým se váže určitá hodnota. Proto by se plánované strategie, týkající se přestavby brownfields, měly zaměřit k podpoře zachování prvků dědictví i v rámci přestavby.

Na Milovicku se jedná o oblast bývalého výcvikového prostoru Milovice-Mladá a Božího Daru, jež by bylo vhodné využít např. pro vybudování lesoparku či pro oblast vhodnou pro dětské tábory nebo školy v přírodě. Ke zvýšení dalšího zájmu turistů by zde bylo dobré zrealizovat vnitřní variantu Parku Mirákulum k celoročnímu využití nebo by se uplatnilo zážitkové ubytování přímo v něm, dále v rozšíření nabídky služeb spočívající v realizaci plánované výstavby military trasy spojující Rodinný Park se sousedním Tankodromem Milovice či v realizaci plánovaného volnočasového areálu.

Na Benátecku spočívá nevyužitý potenciál v chabé nabídce chat a chalup a nedostatku naučných stezek. Zde by výrazně pomohlo rozšířit nabídku tras k objevování okolních obcí a méně známých přírodních zajímavostí. Drábek (2005), jak již bylo zmíněno v rešeršní části práce, se domnívá, že naučná stezka tvoří většinou krátkou trasu (okružní) s jednoznačným a přehledným značením. To neodpovídá výsledkům praktické části diplomové práce, jelikož v obou regionech se nacházejí stezky často delší a turisté je mají raději.

K většímu chataření a chalupaření by pomohlo přesvědčit majitele chat a chalup, kteří je tolik nevyužívají, aby tyto objekty nabídli k pronájmu pro účely venkovské turistiky. Tento problém lze také řešit výstavbou chatových oblastí či osad. Jak již v rešeršní části uvedl Mohd (2012), chatová turistika má potenciál být hlavní turistickou aktivitou. Avšak nelze souhlasit s jeho tvrzením o úspěchu chataření převážně v malých venkovských oblastech, jelikož podle výsledků této práce se chaty a chalupy rozšiřují i ve větších regionech v okolí Benátecka i Milovicka, kde právě turisté hledají venkovskou pohodu a klid.

A rybaření by zatraktivnilo konání např. rybařských soutěží či tematických veletrhů.

Jak již bylo zmíněno, v obou regionech působí MAS Dolní Pojizeří z.ú., která dlouhodobě koncepčně a udržitelně podporuje multifunkční zemědělství, poskytuje informace o rozvoji regionů, přispívá k péči o krajinu, rozvíjí aktivní život místních obyvatel, administrativně podporuje žadatele o dotace, chrání přírodní i kulturní dědictví, vylepšuje

podnikání pro malé a střední podniky pro tvorbu pracovních příležitostí a hledá a kultivuje spolupráci s tuzemskými i sousedními subjekty ve prospěch rozvoje obou regionů. Dále úspěšně pomáhá oběma regionům naplňovat stanovené cíle a rozvíjí jejich potenciál ve venkovské turistice a agroturistice. Hlavním cílem této MAS je spolupráce se zainteresovanými subjekty v souladu s metodou LEADER.

Jak se shodují Sen (2000) a Aubert & Gaigne (2003) právě metoda LEADER je důležitým směrem, jak správně pomáhat při čerpání dotací v oblasti venkovské turistiky a agroturistiky. Podle nich je veřejná intervence v metodě LEADER z ekonomického hlediska (ve prospěch venkovských oblastí) založena pouze na dvou hlavních faktorech, a to na ekonomické efektivitě s přítomností aktivit ve venkovských oblastech (mohou přispět ke zlepšení obecného zájmu) a logice spravedlnosti (přerozdělování financí s cílem reagovat na sociální nerovnosti vyplývající z venkovské polohy). S tímto názorem se nelze zcela ztotožnit, jelikož po realizovaném řízeném rozhovoru se zaměstnankyní MAS Dolní Pojizeří z.ú. bylo zjištěno, že veřejná intervence se odvíjí také od vzájemné ekonomické kontroly a koordinované spolupráce MAS s dotčenými orgány.

K efektivnímu vyhodnocení potenciálu venkovské turistiky a agroturistiky v obou regionech slouží výsledky dotazníkových šetření, které jsou součástí této diplomové práce. Již v rešeršní části této práce byl uveden názor od Shaughnessy et al. (2011), kteří se domnívají, že dotazníkové šetření se jako forma průzkumu často používá k posouzení názorů a pocitů. S tímto tvrzením autorka této diplomové práce nemůže zcela souhlasit, jelikož podle jejího názoru nelze správně posoudit emocionální rozpoložení dotazovaných osob přes webové rozhraní. Souhlasit by bylo možné pouze v případě osobní distribuce.

Z provedené analýzy výsledků dotazníků distribuovaných mezi turisty lze konstatovat, že pro výběr dovolené je pro ně nejvíce stěžejní cena a lokalita. Oba regiony mají výhodu, že se nacházejí v dobré dostupnosti hlavního města. Jak již bylo popsáno v praktické části této práce, oba regiony jsou situovány poblíž turisticky atraktivních lokalit typu CHKO, PP, NPP a uskutečňují se zde dokonce mezinárodní hudební akce. Podle metodiky od Bíny (2002) patří navíc oba regiony do zóny velmi vysokého potenciálu s dobrými přírodními a kulturními podmínky. Milovický region má podle této metodiky nejvyšší potenciál v přírodních pozoruhodnostech a kulturních akcích; oproti tomu benátecký region v kulturně historických památkách a souborech. Toto hodnocení bylo provedeno na základě analýzy obou regionů a zjištěných výsledků této diplomové práce.

Z dotazníků ale vyplynula nespokojenost se stavem a počtem cyklostezek. Na území obou regionů je vedeno přibližně 120 km tras (hlavně trasy druhé a čtvrté kategorie - trasy s označením T trekové a MTB horské). Silniční cyklostezky chybí úplně. Tento stav je nedostačující a nevyhovující. Navíc nesnižuje vysokou intenzitu automobilové dopravy. Milovický region se také potýká s problémem většiny svých stezek a cyklotras, které vznikají samospádem, což výrazně zasahuje do kvality životního prostředí. Také slabé napojení na Labskou cyklostezku a Greenway Jizeru je velkým problémem. Dále je třeba se v případě cyklotras (ale i turistických tras) v lesích zaměřit na vylepšení možnosti parkování (vytyčením vhodných parkovacích míst), zpevnění lesních cest, revitalizaci památek uvnitř lesů, vybudování odpočinkových míst a lepší navigaci na biotopy. Mezi regiony je dále celkově nedostatek stezek umožňující lokální propojení.

Z výsledků této práce lze dále vyhodnotit, že se venkovská turistika a agroturistika v daných regionech rozvíjí a je o ně zájem. Ve zmiňovaných dotaznících turisté v převážné většině dále uvedli, že mají zájem o rozšiřování nabídky těchto služeb v obou regionech, a zároveň se domnívají, že tento směr turismu má pozitivní vliv na obě oblasti. Rádi by rozvoji venkovské turistiky a agroturistiky v milovickém a benáteckém regionu přispěli vyšším využíváním tohoto druhu cestovního ruchu. Zájem i rozvoj o tyto služby potvrdili i zaměstnanci informačních center ve městech Milovice a Benátky nad Jizerou. Také obyvatelé obce Jiřice, města Lysá nad Labem a obyvatelé obou regionů se shodli, že venkovské formy cestovního ruchu jsou v obou regionech vyhledávané a oblíbené, přičemž zájem turistů je nejenom o historické centrum Benátek nad Jizerou a jeho zámek, rodinný Park Miráculum v Milovicích nebo o Přírodní rezervaci Milovice, ale i o přilehlé přírodní zajímavosti, cykloturistiku a pěší turistiku, greenways a hipoturistiku.

Ohledně hipoturistiky lze rozporovat již v rešerši uvedený názor Notzkeho (2017), který tvrdí, že o hipoturismus jeví zájem převážně dámská klientela. Přestože podle výsledků dotazníků byla převážná většina respondentů ženského pohlaví, nelze toto tvrzení potvrdit. Podle názorů provozovatelů jízdáren v daných regionech jsou tomuto směru turismu dokonce nakloněni spíše muži. Další rozvoj venkovské turistiky na Milovicku a Benátecku je patrný i z vyšší poptávky agroturismu či z vybudování a obnově naučných stezek a cyklostezek. V rozvojových dokumentech cestovního ruchu obou oblastí je záměr rozšiřovat tuto oblast turismu uveden a naplánován.

Poskytovatelé venkovské turistiky a agroturistiky v dotaznících uvedli, že v této oblasti podnikají v rozmezí převážně mezi 4 až 7 lety, tedy přiměřeně krátkou dobu, přičemž zaměstnávají převážně více jak 11 zaměstnanců. Hlavním důvodem k rozhodnutí podnikání je kladný vztah k přírodě. Jak již bylo v praktické části práce uvedeno, nejvíce je poskytovateli nabízena a turisty využívána pěší turistika, cykloturistika, ekoturistika a greenways. Dále uvedli, že největším problémem je nedostatečná podpora od státu a kraje. Toto zjištění bylo předneseno před místostarostu a starostku obce Jiřice i před zaměstnankyni MAS Dolní Pojizeří z.ú, kteří přislíbili vyšší angažovanost v podobě propagačních materiálů, dokumentů na internetových stránkách a komunikace při jednání se zainteresovanými institucemi.

Poskytovatelé také uvedli, že z velké části jejich zařízení navštěvují tuzemští hosté, a to hlavně v létě. Letní období je pro cestování nejčastější nejenom v této lokalitě, ale prakticky po celém území mimo horská střediska či velká města. Sezónnost celkově benátecký i milovický region velmi ovlivňuje. Podle výsledků hodnocení potenciálu lze říci, že ani jeden region nemá potenciál pro zimní venkovskou turistiku, a to z důvodu absence hor vhodných pro lyžování nebo snowboarding. Provozovat běžky nebo bruslení na zamrzlých rybnících v obou lokalitách je spíše rarita, a to z důvodu mírných klimatických podmínek. Sněhová pokrývka se tu v zimě převážně neudrží a nízké teploty potřebné k trvale zamrzlé vodě ve vodních plochách jsou ojedinělé a krátce trvající. Chung (2009) ve své práci však uvedl, že sezónnost nemá vždy negativní vliv na danou oblast, turistická zařízení a místní obyvatelé. Některé výhody sezónnosti by venkovské oblasti mohly získat i mimo hlavní sezónu, a to z ekologického hlediska, jelikož si destinace odpočine od náporu turistů, vyčistí se ovzduší od přívalů automobilů a oblast se celkově utiší. S tímto názorem souhlasí i autorka této práce.

V dotaznících poskytovatelé dále odpověděli, že se k nim v převážné většině pravidelně vrací jejich hosté. Spokojenost turistů a jejich návrat je největší prioritou obou oblastí. V

rešeršní části práce již zmíněný Lane (2000) se domnívá, že pouhé vnímání přírodního prostředí, hodnoty destinace a efekt úžasu k dané oblasti turisty je klíčovým faktorem ovlivňující jejich spokojenost při výběru druhu cestovního ruchu. S tímto tvrzením ale nelze souhlasit. Jak již bylo zmíněno a z výsledků dotazníků plyne, že spokojenost turistů při výběru dovolené ovlivňuje mnohem více faktorů (cena, délka dovolené, roční období, reference dané oblasti, apod.)

Při vyhodnocení řízeného rozhovoru s místostarostou, starostkou obce Jiřice a zaměstnankyní MAS Dolní Pojizeří z.ú., lze konstatovat, že největší trhlinou obou regionů je již zmíněný nedostatek ubytovacích a stravovacích kapacit. Zároveň uvedli, že k rozvoji venkovské turistiky a agroturistiky v těchto regionech by nejvíce napomohlo pravidelné setkávání starostů měst. Jak zmínil místostarosta, povedeným projektem byla „Stezka krajinou Rudolfa II“, kterou inicioval bývalý zaměstnanec městského úřadu Lysá nad Labem, a jejím cílem se stalo propojení již vybudované naučné stezky z Lysé nad Labem do Čelákovic podél labských meandrů s městem Benátky nad Jizerou. Díky tomu se pozvedla návštěvnost cykloturistů. Dotazovaní se také shodli na dalším budování cyklostezek, nejlépe oddělených od silničního provozu a výstavba více ubytovacích kapacit. I méně administrativní zátěže na poskytovatele venkovské turistiky a agroturistiky by podle nich mělo pozitivní vliv při vyřizování nejrůznějších žádostí o dotace nebo při stavebních řízeních.

Aby se tedy milovický a benátecký region stal v oblasti venkovské turistiky a agroturistiky pro turisty skutečně atraktivní, je třeba více rozvinout infrastrukturu a vylepšit synergii mezi jednotlivými aktéry k vytvoření další nové nabídky těchto služeb. Tak se zvedne počet návštěvníků alepší se ekonomický vývoj obou regionů, jejichž potenciál je v této oblasti značný. Správný směr a nové možnosti mohou přilákat širší turistické spektrum z důvodu nabídky neotřelé volnočasové náplně ve spojení s již existujícími turistickými cíli.

Např. zážitková agroturistika a nové lokality venkovské turistiky dokážou pozvednout status obou regionů na vyšší úroveň. Klíčovým příkladem zážitkové agroturistiky podle Phillip et al. (2010) je možnost napomáhat zpracování zemědělských produktů na místě, spaní v seníku, vyzkoušení si prací s hospodářskými zvířaty nebo práce na polích a jízda traktorem. Pokud by se navíc zvýšil počet místních farmářů nabízejících lokální potraviny a pokrmy v obou oblastech, rozhodně by se tento směr turismu vepsal do paměti mnoha návštěvníků.

Rozšířit zážitkové ubytování lze i v rámci venkovské turistiky (chaty ve stromech či domy z netradičních materiálů). Obě tyto varianty podmiňují růst vícedenní turistiky. Nabízí se tak oslovení majitelů venkovských stavení a farem k poskytování agroturistiky, a to nejenom zástupců samospráv, ale i dalších aktérů činných v těchto službách (tento nápad byl řešen při řízeném rozhovoru a bylo domluveno, že místostarosta s autorkou této diplomové práce tyto majitele osloví).

Dalším návrhem je propojení venkovské turistiky a agroturistiky se sportovními aktivitami (místních s turisty). Nabízí se zde např. vesnický fotbal, venkovský maraton, závody v plavání na venkově, apod. Jak se domnívají Chalip & Costa (2005) strategické začlenění sportovních akcí do profilu destinace podpoří marketingový plán cestovního ruchu a rozšíří trvale udržitelný rozvoj venkovského turismu. S tímto tvrzením lze souhlasit, avšak podle rozhovoru se zaměstnankyní MAS Dolní Pojizeří z.ú., spojení větších sportovních akcí a šetrného venkovského turismu vyžaduje, aby každá akce byla v synergii s ostatními atrakcemi a akcemi a zároveň chránila životní prostředí dané lokality. Čili aby se nadále

respektoval trvale udržitelný rozvoj venkovské formy cestování, musí být dodržena pravidla chránící venkovské prostředí a eliminovat tak negativní dopady způsobené příjezdem většího množství turistů (fanoušků).

Jak již bylo řečeno, venkovská turistika a agroturistika jsou jedním z ekonomických nástrojů, jak finančně posílit venkov. Podle Mura & Kljucnikova (2018) jsou ve venkovském prostředí malé podniky a mikropodniky hlavními druhy podnikání, přičemž zároveň přispívají k regionálnímu rozvoji. Podle nich se nejenom vylepší vztahy mezi venkovany a drobnými podnikateli, ale taktéž se nenaruší dobré vztahy venkovského čistého prostředí, jakoby tomu bylo při stavbách velkých podniků a podnikání velkých provozovatelů, které jsou nejenom ekonomicky náročné, ale mnohdy likvidují malé hospodáře, narušují životní prostředí a venkovskou pohodu. S tím ale nekorespondují výsledky této práce, jelikož po analýze ekonomického přínosu využíváním služeb venkovské turistiky a agroturistiky na Milovicku a Benátecku, lze konstatovat, že tento druh turismu výrazně přispívá do rozpočtu obou regionů, hlavně díky velkým provozovatelům a akcím.

V milovickém regionu se jedná právě o obrovskou návštěvnost Parku Mirakulum, hudebního festivalu „Let it roll“ nebo návštěvou Přírodní rezervace praturů a divokých koní. S tím se pojí i ubytování a stravování v obou regionech, které, jak již bylo zmíněno, zde značně zaostává. Toto zjištění již bylo komentováno v předchozích odstavcích s doporučením realizování výstavby ubytovacích a stravovacích zařízení, přestavbou brownfields či oslovením majitelů chat a chalup k poskytnutí nabídky ubytování ve svých objektech. Oba tyto návrhy by ekonomicky ještě více posílily obě lokality a přilákaly více turistů.

V benáteckém regionu nejvíce pozitivně ovlivňuje ekonomickou stabilitu hipoturistika, návštěva historického centra města Benátky nad Jizerou, Muzea hraček či využívání pěších stezek a cyklotras, a s tím spojené návštěvy restauračních a ubytovacích zařízení.

K ještě lepšímu rozvoji potenciálu venkovské turistiky a agroturistiky by se měly oba regiony hlavně marketingově posílit a systémově řešit problémy vyskytující se s jejich nabídkou, jelikož potenciál rozvoje tohoto směru turismu stojí především na propagaci těchto služeb. Podle výsledků z dotazníkového šetření prováděného mezi turisty nejsou služby venkovské turistiky a hlavně agroturistiky v obou regionech dostatečně vyhledávané, jelikož je jejich propagace slabá. To si nemyslí poskytovatelé, kteří ve většině uvedli, že svůj podnik propagují dostatečně. S těmito výsledky byli tedy někteří poskytovatelé následně obeznámeni. Nedostatečná informovanost turistů je stěžejním problémem obou regionů.

Zapojit více by se měly i samotné regiony. Město Milovice propaguje služby cestovního ruchu v rámci turistického informačního centra pomocí map s českými a anglickými texty, které zastupují informační brožury. Veletrhů se Milovice neúčastní (kromě veletrhu Regionů na Výstavišti v Lysé nad Labem), což je podle autorky této práce chybou. K propagaci využívá město i webové prohlížeče či kanál YouTube. Benátky nad Jizerou oproti tomu propagují tento druh turismu na výstavách nejenom v České republice, ale i v Německu, dále na webových stránkách města a v tištěných materiálech.

Propagace turismu přilehlých obcí obou regionů také značně pokulhává. Ve většině z nich není zřízeno ani informační centrum, které by turisty informovalo o zajímavostech dané obce. Je tedy na místě navrhnout realizaci propagace těchto obcí a jejich turistických zajímavostí např. pomocí elektronických služeb nejenom z důvodů, které uvádí Hossain et al. (2020), že propagace venkovské turistiky a agroturistiky přes internet může rychle šířit

základní informace o turistických destinacích a jejich službách s nižšími náklady, zajišťuje rychlý přenos dat, pomáhá efektivně budovat povědomí o službách, umožňuje flexibilitu zpráv, urychluje vyhledávání informací a vylepšuje elektronické informační prostředí; ale i z důvodu, že turisté vyhledávají informace o cestování nejvíce pomocí internetových služeb. Přesto někteří respondenti během dotazníkového šetření uvedli, že si informace o turismu vyhledávají v tiskovinách nebo pomocí jiných medií a turisté převážně staršího věku elektronickému světu nerozumí a ani nevlastní počítač. Tito oslovení lidé hledají informace o turismu a realizují cestování převážně pomocí cestovních kanceláří. Pro tuto skupinu lidí je tak adekvátní navrhnout např. tištěnou propagaci turismu.

Další analýzou přílehlých obcí bylo zjištěno, že se v některých z nich nenachází žádný turisticky zajímavý cíl. Namísto je tedy pozvednout návštěvnost pomocí jiných nástrojů. Korff et al. (2008) navrhuje zvýšení povědomí o přílehlých turisticky příliš nezajímavých obcích pomocí jedinečných charakteristik (tzv. tematické vesnice), což může vést ke zvýšení ekonomické stránky obce. Rozvoj turistiky zaostalých obcí lze podpořit konkrétním tématem lidového umění nebo činností řemeslných tradic či zaměřením na cílové skupiny turistů. Naštěstí podpora venkovské turistiky a agroturistiky i v nepříliš zajímavých obcích je dlouhodobým cílem obou regionů a pro ještě větší rozvoj lze také doporučit centralizovat management (TIC, kraje, apod.), sdílet informace a vést pravidelné diskuze týkající se dané problematiky jednotlivých aktérů s většími okolními městy.

Milovický i benátecký region mají velký potenciál rozvoje venkovské turistiky a agroturistiky. Klíčem je spolupráce regionů s kraji, s tím spojené sdílení nápadů a strategických koncepcí a stanovení priorit v cestovním ruchu. Důležité je pokračování ve spolupráci s MAS a organizacemi pro cestovní ruch. Přínosné je také vylepšení možností čerpání dotací a zkrácení čekacích lhůt nejenom u projektů (aktivní snaha o vznesení připomínek do navrhovaných novel zákonů či vyhlášek a možná účast při jejich projednávání), dále vzájemná kooperace místních obyvatel, návštěvníků a zainteresovaných subjektů.

Patřičná poptávka po tomto druhu cestovního ruchu, jeho dostatečná propagace, podpora veřejnými institucemi, respekt k přírodě a venkovskému prostředí, zájem o zachování tradic a udržitelného rozvoje, podpora obou regionů a hlavně zájem turistů a konkurenceschopnost poskytovatelů venkovské turistiky a agroturistiky budou zárukou udržení této šetrné formy turismu.

7 Závěr

Potenciál rozvoje venkovské turistiky a agroturistiky v milovickém a benáteckém regionu byl v této diplomové práci podrobně analyzován, kdy bylo zjištěno, že nejdůležitějším aspektem rozvoje potenciálu je kladná poloha obou regionů, zajímavá historie a velké možnosti provozování dané formy turismu. Také odhodlání podnikatelů i místních obyvatel zde rozvíjí tyto formy cestování. Venkovská turistika a agroturistika v obou regionech přináší potenciál rozvoje nových pracovních příležitostí, ochrany přírody, nových směrů zážitkové agroturistiky a finančního výnosu.

Z výsledků, které vzešly z praktické části této práce, vyplývá, že:

- Benátecký region má velký potenciál rozvoje venkovské turistiky a agroturistiky díky pěší turistice, meandrů řeky Jizery a jízdárnám s koňmi.
- Milovický region má velký potenciál rozvoje venkovské turistiky a agroturistiky díky cykloturismu, military turismu, rodinnému Parku Mirakulum, Přírodní rezervaci s pratury a divokými koňmi.
- Nevyužitý potenciál milovického regionu spočívá převážně ve vojenských brownfields a Božím Daru.
- Nevyužitý potenciál benáteckého regionu spočívá převážně v chabém počtu naučných stezek a nulové nabídce chat a chalup pro veřejnost.
- V obou regionech chybí dostatečný počet ubytovacích zařízení, farem nabízejících agroturistiku a infrastruktura v cykloturistice.
- Oba regiony silně zaostávají v propagaci uvedeného směru cestovního ruchu, přidružené obce nemají informační centra a nabídka služeb je tak na velmi slabé úrovni, díky čemuž je venkovská turistika a agroturistika v této oblasti mnohem méně využívána.
- Poskytovatelé služeb venkovské turistiky a agroturistiky si nejvíce stěžují na nedostatečnou podporu od vyšších institucí.

Z výsledků lze potvrdit první vytyčenou hypotézu, a to, že oba regiony mají z pohledu geografického umístění a přírodních podmínek dobré předpoklady pro rozvoj venkovské turistiky a agroturistiky. Z pohledu geografického umístění jsou oba regiony situovány v blízkosti hlavního města Prahy, které je jedno z největších turistických cílů České republiky. Rovněž se oba regiony nacházejí poblíž několika CHKO, NPP a PP (CHKO Český ráj, NPP Rečkov nebo PP Písečný přesyp Písty). Z důvodu převážně rovinatého terénu se v obou regionech preferuje a bude nadále rozvíjet pěší turistika a cykloturistika. Přírodní podmínky v hodnocení potenciálu cestovního ruchu u obou regionů vyšly velmi pozitivně. Podle Bíny (2002) benátecký i milovický region spadají z pohledu hodnocení celkového potenciálu cestovního ruchu do zóny velmi vysokého potenciálu.

Venkovská turistika a agroturistika se v daných regionech rozvíjí a je o ně zájem. Tato druhá vytyčená hypotéza byla také potvrzena. V dotazníkovém šetření turisté uvedli, že mají zájem o rozšíření cyklostezek a celkově vyšší nabídku všech služeb venkovské turistiky a

agroturistiky. Převážná většina respondentů uvedla, že tento druh cestování je přínosem pro oba regiony a měl by se více rozvíjet. Jak bylo zjištěno v řízeném rozhovoru, o rozšíření tohoto druhu turismu mají zájem podle místostarosty obce Jiřice i oba starostové měst Milovice a Benátky nad Jizerou. Vysokou návštěvnost turistů lze zjistit taktéž z tabulek poskytnutých od informačních center obou měst. Rozvoj i zájem turistů potvrdila i zaměstnankyně MAS Dolní Pojizeří z.ú. V poslední době se rozšíření služeb venkovské turistiky a agroturistiky zaznamenal např. vytvořením nové cyklostezky Krajinou Rudolfa II., vyšší poptávkou po agroturistice a hipoturistice či zvýšenou pěší a military turistikou. Rozvoj venkovské turistiky a agroturistiky je zanesen i do rozvojových dokumentů cestovního ruchu.

I poslední vytyčená hypotéza byla potvrzena. Venkovská turistika a agroturistika v daných regionech má pozitivní vliv na ekonomickou stabilitu subjektů, které ji poskytují. Největším zdrojem finančních příjmů jsou samotní turisté, kteří převážně v milovickém regionu navštěvují Park Mirakulum, ve kterém činí návštěvnost (jak již bylo uvedeno) přibližně 350 000 turistů za rok a v benátském regionu nejvíce pozitivně ovlivňuje ekonomickou stabilitu pěší turistika. Dále se v obou regionech jedná o greenways, ekoturistiku, hipoturistiku a cykloturistiku (např. zapůjčením kol turisty, využíváním přidružených služeb nebo ubytováním či návštěvou stravovacích provozoven).

Z dotazníkového šetření bylo dále zjištěno, že informace o cestování si turisté hledají nejčastěji prostřednictvím internetových stránek, přičemž stěžejním faktorem pro výběr dovolené je pro ně cena a lokalita oblasti. Turisté preferují převážně pobyt sedmidenní při maximální ceně 1500,- Kč za jeden den. Venkovskou turistiku a agroturistiku podle zjištění v obou regionech nevyužila dosud skoro polovina dotazovaných respondentů, jelikož jak uvedli, netušili, že jsou v těchto regionech nabízeny. Dotazovaní se shodují na pozitivním vlivu těchto směrů turismu na oba regiony a jsou názoru, že by se měly nadále více rozvíjet. Podle nich, by měla být hlavně řešena propagace těchto služeb. Na závěr turisté přislíbili podporu těchto služeb jejich větším využíváním. V konečné fázi dotazníkového šetření si turisté přáli rozšíření a zkvalitnění cyklotras.

U poskytovatelů venkovské turistiky a agroturistiky z dotazníkového šetření vyplynulo, že převážná délka podnikání v těchto regionech činí 4 – 7 let při 11 a více zaměstnancích, kdy hlavní forma podnikání je oblast cykloturismu, pěší turistiky, zelených stezek a ekoturismu. Hlavním důvodem k této formě podnikání byl vztah k přírodě. Poskytovatelé dále uvedli, že ve většině nečerpají žádné dotace a domnívají se, že podpora ze strany státu a kraje je nedostatečná. Podle jejich názorů konkurence v této oblasti stoupá a zájem turistů taktéž. Na závěr uvedli, že rozhodnutí k tomuto druhu podnikání nelitují, uvítali by větší spolupráci s regiony a přáli by se, aby se toto odvětví turismu rozmohlo.

Další formou průzkumu této práce byly řízené rozhovory se starostkou a místostarostou obce Jiřice a zaměstnankyní MAS Dolní Pojizeří z.ú. Ti uvedli nezbytnost v rozšíření ubytovacích kapacit v obou regionech, vylepšení kooperace mezi kraji a obcemi a vyšší informovanosti a podpoře poskytovatelů.

Hodnocením potenciálu cestovního ruchu v obcích České republiky podle metodiky od Bíny (2002) bylo zjištěno, že oba regiony spadají do zóny velmi vysokého potenciálu, při kterém byly zjištěny i velmi dobré přírodní a kulturní podmínky, což zvyšuje potenciál rozvoje venkovské turistiky a agroturistiky obou oblastí.

Zpracováním této diplomové práce se přispělo nejenom ke zjištění potenciálu venkovské turistiky a agroturistiky v benáteckém a milovickém regionu, ale i k možnosti plánování cestovního ruchu pro management obou regionů. Dále budou výsledky práce po vzájemné domluvě poskytnuty MAS Dolní Pojizeří z.ú. a obci Jiřice pro jejich informovanost o dané problematice, efektivnější spolupráci se zainteresovanými subjekty a pro podporu poskytovatelů venkovské turistiky a agroturistiky. Také byla vzata do úvahy možnost řízeného rozhovoru autorky této práce s redaktory místních novin s cílem seznámení čtenářů s danou problematikou.

8 Literatura

Tištěné zdroje:

- ALKER S, STONE Ch. 2005. Tourism and leisure development on brownfield sites: an opportunity to enhance urban sustainability. *Tourism and Hospitality Planning & Development* **2**: 27-38
- AMMIRATO S, FELICETTI AM, RASO C, PANSERA BA, VIOLI A. 2020. Agritourism and Sustainability: What We Can Learn from a Systematic Literature Review. *Sustainability*. **12**: 22-91
- AUBERT F, GAIGNE C. 2003. Les espaces ruraux et la politique d'aménagement du territoire, INRAE Sciences Sociales, Institut national de recherche pour l'agriculture, l'alimentation et l'environnement (INRAE), Département Sciences Sociales, Agriculture et Alimentation, Espace et Environnement (SAE2), vol. 2003, pages 1-4
- BARKAUSKAS V, BARKAUSKIENĖ K, JASINSKAS E. 2015. Analysis of Macro Environmental Factors Influencing the Development of Rural Tourism: Lithuanian Case. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* **213**:167-172
- BAYNES ST. 2015. Encyclopaedia Britannica. A Dictionary of Arts, Sciences, and General Literature, Volume 9. ISBN: 9781343714953
- BELIAS D, VELISSARIOU E, KYRIAKOU D, VARSANIS K, VASILIADIS L, MANTAS Ch, SDROLIAS Ch, KOUSTELIOS A. 2018. Tourism Consumer Behavior and Alternative Tourism: The Case of Agrotourism in Greece. In: KATSONI, Vicky a Kathy VELANDER, ed. *Innovative Approaches to Tourism and Leisure*. Cham: Springer International Publishing. Springer Proceedings in Business and Economics. ISBN: 978-3-319-67602-9.
- BINEK J. 2007. Venkovský prostor a jeho oživení. Brno: Georgetown. ISBN: 978-80-86251-22-6
- BÍNA J. 2002. Hodnocení potenciálu cestovního ruchu v obcích České republiky. *Urbanismus a územní rozvoj* – ročník V – číslo 1/2002
- BÍNA J. 2010. Aktualizace potenciálu cestovního ruchu v České republice. Závěrečná zpráva úkolu B.10/CR. Brno: Ústav územního rozvoje. 67 s.
- BLAŽEK J, UHLÍŘ D. 2020. Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace. Vydání třetí, přepracované a doplněné. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum. ISBN: 978-80-246-4566-7.

- BOSMANN M, HOSPERS GJ, REISER D. 2021. Searching for Success Factors of Agritourism: The Case of Kleve County (Germany). *European Countryside* **13**: 644-661
- CAVES RW. 2004. *Encyclopedia of the City*. Routledge. ISBN: 9781134528479.
- CERUTTI AK, BECCARO G, BRUNN S, DONNO D, BONVEGNA L, BOUNOUS G, 2014. Assessment methods for sustainable tourism declarations: the case of holiday farms. *Journal of Cleaner Productin. Part B* **111**:511-519
- CIOLAC R. 2011. Tourism in European rural area – Case study Austria. *Agricultural Management*. **4**:109-112
- COPUS A, DAX T. 2010. Conceptual Background and Priorities of European Rural Development Policy. Deliverable 1.2 of the EU FP7 project RuDI (Assessing the Impact of Rural Development Policies, including LEADER) **2**:13-034
- ČERTÍK M. 2000. *Cestovní ruch: vývoj organizace a řízení*. Praha: Off, c2000. ISBN: 80-238-6275-8
- ČUKA P, OSUCH W. 2018. Ecoturism potential and his sustainable development oportunities the border region between Slovakia and Poland. *European Journal of Sustainable Development* **4**:236-242.
- DAX T, OEDL-WIESER T. 2016. Rural innovation activities as a means for changing development perspectives - An assessment of more than two decades of promoting LEADER initiatives across the European Union. *Studies in Agricultural Economics* **118**:30-37.
- DOMAŃSKI R. 2019. *Geografia ekonomiczna: Ujęcie dynamiczne*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe, PWN. ISBN: 8301141905
- DÖMEOVÁ L, JINDROVÁ A, PLZÁKOVÁ L, ZEIPALT R. 2012. *Venkovský cestovní ruch v České republice*. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze. ISBN: 978-80-213-2264-6
- DRÁBEK K. 2005. *Naučné stezky a trasy*. Praha: Dokořán. ISBN: 80-7363-044-3
- DUMITRESCU GC, POLADIAN SM, ALUCULESEI AC. 2021. Repositioning of Romanian Seaside Tourism as an Effect of Climate Change. *MDPI. Information* **12**:13-108
- EVGRAFOVA L, ISMAILOVA A, KALINICHEV V. 2020. Agrotourism as a factor of sustainable rural development. In: *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science*. IOP Publishing **21**:22-58

- FARRELL K. 2017. The Rapid Urban Growth Triad: A New Conceptual Framework for Examining the Urban Transition in Developing Countries. *Sustainability* **9**:7-14
- FENNELL DA. 2009. Ecotourism. *International Encyclopedia of Human Geography*. Elsevier. ISBN: 978-00-804-4910-4
- FORET M. 2013. Cestovní ruch v regionálním rozvoji. 1. vyd. Brno: Mendelova univerzita v Brně. 137 s. ISBN: 978-80-7375-739-7
- FOURNIER LS. 2010. Mise en tourisme des produits du terroir, événements festifs et mutations du patrimoine ethnologique en Provence (France). *Ethnologies* **32**:103-144
- GALVASOVÁ I, BINEK J, HOLEČEK J, CHABIČOVSKÁ K, SZCZYRBA Z. 2008. Průmysl cestovního ruchu. 1. vyd. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Praha. 262 s. ISBN: 978-80-87147-06-1
- GAZZOLA P, PAVIONE E, GRECHI D, OSSOLA P. 2018. Cycle Tourism as a Driver for the Sustainable Development of Little-Known or Remote Territories: The Experience of the Apennine Regions of Northern Italy. *Sustainability* **10** (6): 18-63
- GIACCI V, MASTRONARDI L, MARINO D, GIANNELLI A, SCARDERA A. 2018. Do Rural Policies Impact on Tourism Development in Italy? A Case Study of Agritourism. *Sustainability* **10**:082-938
- GONZÁLEZ RELAÑO R, VENTURA FERNÁNDEZ J, CONTRERAS CABRERA G. 2021. Cicloturismo en el medio rural: potenciando una red de vías ferroviarias en Andalucía, España. *Cuadernos de Turismo* **48**: 209-241
- GRANDI S, MACDONALD S, TANKIBAYEV A. 2022. The Role of Knowledge Structures in Reconfiguring Rural Tourism in Response to the COVID-19 Pandemic: An Exploratory Study of Rural Tourism in Italy and Kazakhstan. *GeoJournal Tour. Geosites* **41**: 555-563.
- GREGORY D. 2009. The dictionary of human geography. 5. Edition. Malden: WileyBlackwell. ISBN: 978-1-405-13288-6
- GRGIĆ I, HADELAN L, KRZANAR S, ZRAKIĆ M. 2017. Could rural tourism revitalize rural areas in Croatia? *Agroeconomia Croatica* **1**:98-108
- HACHTMANN R. 2007. *Tourismus-Geschichte*. Göttingen, Vandenhoeck & Ruprecht. ISBN: 978-3-8252-2866-8
- Historisches Lexikon der Schweiz. 2002. Gesamtwerk. Deutsche Ausgabe. Autorenteam. Schwabe AG, Basel. ISBN 3-7965-1900-8

- HOLDEN A. 2004. *Tourism Studies and the Social Sciences*. Routledge. ISBN: 9781134444403.
- CHALIP L, COSTA CA. 2005. Sport Event Tourism and the Destination Brand: Towards a General Theory. *Sport in Society* **8**:218-237
- CHUNG JY. 2009. Seasonality in tourism: A review. *E-review of Tourism Research*, vol. 7. No 5.
- INDROVÁ J, MALÁ V, MLEJNKOVÁ L, NETKOVÁ J, VAŠKO M. 2004. *Cestovní ruch I.*, 1.vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, nakladatelství Oeconomica. ISBN: 80-245-0799-4
- JETOO S, LAHTINEN V. 2001. The Good, the Bad and the Future: A SWOT Analysis of the Ecosystem Approach to Governance in the Baltic Sea Region. *Sustainability* **13**:10-539
- JOHNSTON RJ, GREGORY D, PRATT G, WATTS M. 2000. *The Dictionary of Human Geography* (fourth edition). PublisherBlackwell Publishers. ISBN: 0631205608
- KAARISTO M. 2014. Value of silence: Mediating aural environments in Estonian rural tourism. *Journal of Tourism and Cultural Change*. **12**:267-279,
- KANE E, O'REILLY-DE BRÚN M. 2001. *Doing your own research*. Marion Boyars Publishers Ltd. London, United Kingdom. ISBN: 10- 0714530433
- KAPTAN AÇ, CENGİZ TT, ÖZKÖK F, TATLI H. 2020. Land use suitability analysis of rural tourism activities: Yenice, Turkey. *Tourism Management* **76**:103-149
- KARABATI S, DOGAN E, PINAR M, CELIK LM. 2009. Socio-Economic Effects of Agri-Tourism on Local Communities in Turkey: The Case of Aglasun. *International Journal of Hospitality & Tourism Administration* **10**:129-142
- KIZOS T, IOSIFIDES T. 2007. Controversies over the development of agritourism in Greece: Evidence from case studies. Διαμάχες για την ανάπτυξη του αγροτουρισμού στην Ελλάδα: Στοιχεία από μελέτες περιπτώσεων. *Νότος South European Society & Politics* **12**:59-77
- KNEBEL HJ. 1960. *Soziologische Strukturwandlungen im modernen Tourismus*. Mit 3 Abbildungen und 25 Tabellen. *Soziologische Gegenwartsfragen*, Neue Folge Heft 8. Stuttgart, F. Enke Verlag, 1960, VIII p. 178 pp., DM 20.00. *Bulletin De L'Institut De Recherches économiques Et Sociales* **26**:739-739
- KOREC P. 2005. *Regionálny rozvoj Slovenska v rokoch 1989-2004: identifikácia menej rozvinutých regiónov Slovenska*. Bratislava: Geografika. ISBN: 80-969338-0-9

- KORFF VJ, GLATZEL H, THIEME M, WINTERMANN K. 2008. Touristische Dorfvermarktungsstrategien: Inhalte, Erfolgsfaktoren, ökonomische Konzepte; innovative Dorfvermarktungsstrategien in Deutschland und Europa und deren Übertragbarkeit auf Sachsen **18**:672-868
- KULL M. 2016. European Integration and Rural Development. Routledge. ISBN: 9781317139546
- LANE B. 2000. What is rural tourism? Journal of Sustainable Tourism. Volume 2, 1994 - Issue 1-2: Rural Tourism and Sustainable Rural Development; Guest Editor: Bill Bramwell **2**:7-21
- LASANSKY DM. 2004. The Renaissance Perfected: Architecture, Spectacle, and Tourism in Fascist Italy. University Park: The Pennsylvania State University Press. ISBN 13:978-0271025070
- LAUKO V, TOLMÁČI L, KRIŽAN F, GURŇÁK D, CÁKOCI R. 2013. Geografia Slovenskej republiky. Humánna geografia. Bratislava. Geografika. ISBN: 978-80-89317-23-3, s. 289.
- LI B, HONGMEI G, MANPING H. 2020. Study on the Rural Tourism Development in China. In: Proceedings of the Second International Symposium on Management and Social Sciences. ISBN: 978-94-6239-286-1
- LITTLE CHE. 1995. Greenways for America. The John Hopkins University Press, Baltimore. ISBN: 13-9780801851407
- LIU A. 2006. Tourism in rural areas: Kedah, Malaysia. Tourism Management **27**:878–889
- LIU Y, WESTLUND H, LI Y. 2019. Why some rural areas decline while some others not: An overview of rural evolution in the world. Journal of Rural Studies **68**:135-143
- LONG H, ZHANG Y, TU S. 2019. Rural vitalization in China: A perspective of land consolidation. Journal of Geographical Sciences, **29**(4): 517-530
- LOUDILOVÁ M. 1996. Milovice 600 let: pohled do jejich vývoje v průběhu dějin 1396–1996, Milovice 59 s.
- MACHÁČEK J, TOTH P, WOKOUN R. 2011. Regionální a municipální ekonomie. Praha: Oeconomica. ISBN: 978-80-245-1836-7

- MARQUES J, PINHO M. 2021. Collaborative research to enhance a business tourism destination: a case study from Porto. *Journal of Policy Research in Tourism, Leisure and Events* **13**(2): 172-187
- MARSAT J, MENEGAZZI P, MONIN C, BONNIOT A, BOUCHAUD M. 2013. Designing a Regional Policy of Agrotourism - The Case of Auvergne Region (France). *European Countryside* **5**:308-321
- MATHUR A. 2011. Social Change and the Impacts of Tourism on the Modern Society *International Journal of Research in Management, Economics and Commerce*. Vol. 1, No. 2, p. 285
- MENCONI M, ARTEMI S, BORGHI P, GROHMANN D. 2018. Role of Local Action Groups in Improving the Sense of Belonging of Local Communities with Their Territories. Department of Agricultural, Food and Environmental Sciences DSA3. University of Perugia, 06100 Perugia, Italy. *Sustainability* **10**:124-681
- MOHD S. 2012. Cottage Tourism for Rural Development. School of Social Sciences, Universiti Sains Malaysia, 11800 Penang, Malaysia. V50. 2
- MORAVEC I. 2006. *Venkovská turistika: teoretická východiska a možnosti*. Praha: Centrum pro komunitní práci, c2006. ISBN: 80-86902-31-5.
- MOWFORTH M, MUNT I. 2015. *Tourism and Sustainability*. 4th Edition. Routledge. ISBN: 9781317747239
- MTAPURI O, GIAMPICCOLI A. 2018. Tourism, community-based tourism and ecotourism: a definitional problematic. *South African Geographical Journal* **101**:22-35
- MURA L, KLJUČNIKOV A. 2018. Small businesses in rural tourism and agro tourism: Study from Slovakia. *Economics & Sociology* **11**:286-300.
- MURDOCK EC. 2007. Tourist Landscapes and Regional Identities in Saxony, 1878-1938", *Central European History* **40**:589-621.
- NOGUEIRA S, PINHO JS. 2015. Stakeholder Network Integrated Analysis: The Specific Case of Rural Tourism in the Portuguese Peneda-Gerês National Park. *International Journal of Tourism Research*. **17**:325-336
- NOTZKE C. 2017. Equestrian tourism: animal agency observed. *Current Issues in Tourism* **22**:948-966
- OZBERK IA, SEMA A, FAHRI C, EVREN O, HAKAN A, AYHAN K. 2016. Türkiye'nin Buğday Atlası. WWF Türkiye. Sedat Kalem; Berivan Dural ISBN: 978-605-9903-07-3

- PERLÍN R, KUČEROVÁ S, KUČERA Z. 2010: Typologie venkovského prostoru v Česku podle jeho potenciálu rozvoje. *Geografie* **2**:161–187
- PĚLUCHA M. 2012. Venkov na prahu 21. století: venkov a jeho rozvoj na přelomu milénia, územní dopady znalostní ekonomiky na venkov, souvislosti vztahů města a venkova v globalizované ekonomice. Praha: Alfa Nakladatelství. *Ekonomie studium*. ISBN: 978-80-87197-49-3.
- PHILLIP S, HUNTER C, BLACKSTOCK K. 2010. A typology for defining agritourism. *Tourism Management* **31**:754–758.
- POUROVÁ M. 2002. *Agroturistika*. Praha: Credit. ISBN: 80-213-0965-2
- PRYLUTSKYI A. 2020. Problems and current trends of rural tourism development. *Sciences of Europe* **3**:51-57
- ROMAN M, ROMAN M, PRUS P. 2020 Innovations in agritourism: Evidence from a region in Poland. *Sustainability* **2**:1-21
- ŘEHOUNEK J. 2006. Osudové okamžiky, 100 let výcvikového prostoru Milovice - Mladá. Nymburk: Kaplanka pro Svazek obcí Svatojiřský les. ISBN: 80-903783-1-5
- SAXUNOVA D, LIESL LE ROUX C. 2019. Tourism Industry in Rural and Urban Areas: Slovakia and United Arab Emirates Examples. In: *Managing Geostrategic Issues*. University of Primorska Press. ISBN: 9789616832687
- SEETANAH B, SANNASSEE R. V, TEEROOVENGADUM V, NUNKOO R. 2019. Air access liberalization, marketing promotion and tourism development. *International Journal of Tourism Research* **21**:76-86
- SEN A. 2000. *Un nouveau modèle économique*. Paris, Editions Odile Jacob. ISBN: 9782738108647
- SGROI F, DONIA E, MINEO A. M. 2018. Agritourism and local development: A methodology for assessing the role of public contributions in the creation of competitive advantage. *Land Use Policy* **77**:676-682
- SHAPS J. 2020. Agrartourismus in Deutschland und der EU. Andreas hermes akademie. Ekosem Agrarprojekte GmbH. *Wissenschaftliche Studie* **28**: 6-9
- SHAUGHNESSY J, ZECHMEISTER E, JEANNE Z. 2011. *Research methods in psychology* (9th ed.). New York, NY: McGraw Hill. ISBN: 9780078035180.

- SCHÖPPNER A. 1988. Urlaub auf dem Bauernhof: eine fremdenverkehrsgeographische Untersuchung der Angebots- und Nutzerstrukturen in der Bundesrepublik Deutschland. Bochum: Geographisches Institut Ruhr-Universität Bochum. ISBN: 9783925143083
- SLEE B, DAVIDOVA SM, THOMSON JK, MISHRA AK. 2019. Rural Tourism and Recreation in the EU. *Rural Policies and Employment* **21**:333-350
- STAMBAUGH T, STAMBAUGH S, WOOD M. 2021. *Serving Gifted Students in Rural Settings*. New York: Routledge. ISBN: 9781003237938
- STEWART J. 2006. Croatia. (Country & Regional Guides - Cadogan). 1st edition. Cadogan Guides. ISBN-13: 978-1860113192
- STORMT HJ. 2003. Regionalism in history, 1890-1945: The cultural approach. *European History Quarterly*, Volume: 33 issue: 2, Issue published: April **33**:251-265
- STOTTEN R, MAURER M, HERRMANN H, SCHERMER M. 2021. Different Forms of Accommodation in Agritourism: The Role of Decoupled Farmer-Based Accommodation in the Ötztal Valley (Austria). *Sustainability* **11**:102-841
- STREIMIKIENE D, BILAN Y. 2015. Review of rural tourism development theories. *Transformations in Business & Economics* **14**:21-34.
- Středočeský kraj. Praha: Středočeský kraj, 2011. ISBN: 978-80-904864-0-9
- STRÍBRNÁ M. 2005. *Venkovská turistika a agroturistika*. Praha: Profi Press. ISBN: 80-86726-14-2
- ŠABIĆ D, VUJADINOVIĆ S. 2017. Regional development and regional policy. *Zbornik radova - Geografski fakultet Univerziteta u Beogradu* **65**: 463-477
- ŠARIĆ M. 2016. Značajke ruralne ponude turizma u Dalmaciji. *Obilježja sela turistička ponuda Dalmacije. Visoka poljoprivredna škola na križevački*. Stranica 43
- ŠIMKOVÁ E. 2008. Udržitelný rozvoj venkova a role venkovské turistiky. *Ekonomie a management*. Wolters Kluwer ČR, a. s. **1**:6 – 32
- ŠPIČÁKOVÁ H. 2009. Hipoturistika, včera a dnes, tady a tam. Ústav tvorby a ochrany krajiny, Lesnická a dřevařská fakulta, Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, Zemědělská 3, 1. vyd. Kostelec nad Černými Lesy: Česká lesnická společnost, str. 5 – 12. ISBN 978-80-02-02122-3
- TRUMMER M, DECKER A. 2020. Perspektiven einer Kulturanalyse des Ländlichen. Eine thematische Hinführung. 9-20. *Das Ländliche als kulturelle Kategorie: Aktuelle*

- kulturwissenschaftliche Perspektiven auf Stadt-Land-Beziehungen. Bielefeld: transcript Verlag. 330. ISBN: 978-3-8376-4990-1
- VIEGAS M, ANTUNES M. 2013. Convergence at the local level, exploratory spatial analysis applied to Portuguese municipalities. *Revista Portuguesa de Estudos Regionais* **34**: 1 – 10
- VODEB K. 2012. Competitiveness of Frontier Regions and Tourism Destination Management. *Managing Global Transitions: International Research Journal* **10**:51-68
- VYSTOUPIL J, HOLEŠINSKÁ A, KUNC J, ŠAUER M. 2007. Návrh nové rajonizace cestovního ruchu ČR. Brno: Masarykova univerzita. 108 s. ISBN: 978-80-210-4263-6.
- WALL G, MATHIESON A. 2006. Tourism, changes, impacts and opportunities. 1 st ed. Pearson Education, Harlow. ISBN: 978-0-130-99400-4
- WALTON JK. 2014. Tourism and maritime history. *International Journal of Maritime History* **26**:110–116
- WOKOUN R. 2008. Regionální rozvoj: (výchozí podmínky regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování). Praha: Linde, 475 s. ISBN: 978-80-7201-699-0
- ZHOU-GRUNDY Y, TURNER LW. 2014. The challenge of demand forecasting in regional tourism: the case of China. *Journal of Travel Research* **53**:747 – 759
- ZEIPELT R, JINDROVÁ A, PLZÁKOVÁ L. 2010. Venkovská turistika: (příručka pro provozovatele objektů venkovské turistiky). Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze. ISBN: 978-80-213-2163-2

Elektronické zdroje

- Asociace turistických informačních středisek České republiky. 2022. Available from: <http://www.aticcr.cz/o-nas/ds-1126/p1=2342> (accessed January 2022)
- Bundesverband der Deutschen Tourismuswirtschaft. 2022. Das Tourismusjahr 2020 - ein Überblick (BTW) e.V. Available from: <http://www.btw.de/tourismus-in-zahlen/das-tourismusjahr-2020-ein-ueberblick.html> (accessed February 2022)
- CAPT D. 1998. Le développement du tourisme rural en France. New York (USA). Center for french civilization and culture. Partenaires INRAE. Le cas de l'agrotourisme. Available from: https://institutagro.docressources.fr/index.php?lvl=notice_display&id=25708&lang_sel=en_UK&opac_view=-1 (accessed May 2022)

Czechoslovak Genealogical Society International. 2022. Central bohemia region. Available from: <https://cgsi.org/resources/intro-research/using-archives/archive-list/central-bohemia-region> (accessed April 2022)

CzechTourism. 2022. Ubytování na farmě. Kudy z nudy. Available from: <https://www.kudyznudy.cz/co-chcete-delat/ubytovani/ubytovani-na-farme/stredocesky-kraj>(accessed August 2022)

CzechTourism 2023. Příjmy z cestovního ruchu loni dosáhly už 118 miliard a dále rostou Available from: <https://www.czechtourism.cz/cs-CZ/cad0e3b7-2b0f-4676-bd44-5e425ccaac1e/article/prijmy-z-cestovniho-ruchu-loni-dosahly-uz-118-mili> (accessed April 2023)

Česká krajina. 2022. Přírodní rezervace Milovice. Available from: <https://www.ceska-krajina.cz/rezervace/prirodni-rezervace-milovice/>(accessed June 2022)

Český statistický úřad. 2021. Cestovní ruch 4. čtvrtletí 2021. Available from: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/cestovni-ruch-4-ctvrtleti-2021> (accessed February 2022)

Český statistický úřad. 2022. Charakteristika Středočeského kraje. Available from: https://www.czso.cz/csu/xs/charakteristika_kraje(accessed January 2022)

Český statistický úřad. 2021. Integrované šetření v zemědělství – 2020. Available from: <https://www.czso.cz/csu/czso/zemedelstvi-celkem-5baq977uio>(accessed September 2022)

Český statistický úřad. 2023. Hosté a přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních. Available from: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=4189&filtr=G%7EF_M%7EF_Z%7EF_R%7EF_P%7E_S%7E_U%7E301_null_&katalog=31743&pvo=CRUD011-R&pvo=CRUD011-R&c=v3~8__RP2022(accessed March 2023)

Český statistický úřad. 2022. Klasifikace územních statistických jednotek (CZ-NUTS). Available from: <https://www.czso.cz/csu/czso/klasifikace-uzemnich-statisticky-jednotek-cz-nuts> (accessed October 2022)

Český statistický úřad. 2021. Počet obyvatel v obcích k 1. 1. 2021. Available from: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-k-1-1-2021> (accessed January 2022)

Český statistický úřad. 2022. Počet obyvatel v regionech soudržnosti, krajích a okresech České republiky k 1. 1. 2022. Available from:

- <https://www.czso.cz/documents/10180/142756350/1300722101.pdf/5957c9a9-24b5-4b96-ba77-2fa7a5fbfb1b5?version=1.1> (accessed August 2022)
- Český statistický úřad. 2022. Satelitní účet cestovního ruchu. Available from:
https://www.czso.cz/csu/czso/satelitni_ucet_cestovniho_ruchu (accessed March 2023)
- Český statistický úřad. 2020. Vybrané turistické oblasti (DMO) v roce 2020. Available from:
<https://www.czso.cz/documents/10180/141845536/TURIST2020D.png/7d44bf8a-66ff-457f-9af2-dd09fc147c9a?version=1.1&t=1639742078151> (accessed January 2022)
- DĚDINOVÁ. 2022. Vývoj návštěvnosti turistů IC Benátky nad Jizerou – Tabulka.
Available from: elektronická komunikace (accessed January 2022)
- ECEAT. 2022. European Centre for Ecological and Agricultural Tourism. Available from:
<http://www.eceat.org/> (accessed May 2022)
- ENRD. 2021. LEADER/CLLD explained | The European Network for Rural Development (ENRD). ENRD home page | The European Network for Rural Development (ENRD).
Available from: https://enrd.ec.europa.eu/leader-clld/leadertoolkit/leaderclldexplained_en (accessed June 2022)
- Eurostat statistic explained. 2022. Tourism statistics - nights spent at tourist accommodation establishments. Available from: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Tourism_statistics_nights_spent_at_tourist_accommodation_establishments (accessed October 2022)
- Eurostat statistic explained. 2011. Urban-rural typology of NUTS3 regions including remoteness. Urban-rural typology of NUTS3 regions including remoteness.PNG. Available from: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File:Urban_rural_typology_of_NUTS3_regions_including_remoteness.PNG&oldid=68930 (accessed March 2022)
- European Federation of Rural Tourism. 2022. Available from:
https://www.tourismcareers.eu/team_type/eurogites/ (accessed October 2022)
- HLINKA P. 2021. Strategie rozvoje cestovního ruchu pro roky 2021-2031.
Available from: file:///C:/Users/zk/Desktop/Milovice_Strategie%20rozvoje%20cestovniho%20ruchu_2021_komplet.pdf (accessed April 2022)
- HOLAKOVSKÝ M. 2021. Titul Farma roku 2020 získalo rodinné hospodářství z Kutnohorska. VLTAVA LABE MEDIA a.s. Available from: <https://www.denik.cz/podnikani/titul-farma-roku-2020-ziskalo-rodinne-hospodarstvi-z-kutnohorska-20211207.html> (accessed December 2022)

- LAGs. 2018. LEADER approach and local action groups. Mreža za ruralni razvoj Srbije - Ruralna mreža. Naslovna | Mreža za ruralni razvoj Srbije - Ruralna mreža. Available from: <https://ruralsrbija.rs/en/page/leader-approach-and-local-action-groups-lags> (accessed September 2022)
- Lodgify Encyclopedia. 2022. What Is Agri-Ecotourism? Vacation Rental Software & Website Templates – Lodgify. Available from: <https://www.lodgify.com/encyclopedia/agri-ecotourism/> (accessed November 2022)
- Mapy Google. 2022. Available from: <https://www.google.com/maps/@50.276079,14.8205789,12z>(accessed October 2022)
- MAS Dolní Pojizeří z.ú. 2021. Strategie komunitně vedeného místního rozvoje (MAS Polabí a Dolní Pojizeří) na období 2021-2027. Available from: https://www.dolni-pojizeri.cz/modules/file_storage/download.php?file=61bacb5a%7C570&inline=1 (accessed May 2022)
- MAS Polabí o.p.s. 2022 Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Polabí 2014–2020. Available from: <https://maspolabi.cz/leader-2014-2020> (accessed November 2022)
- Město Benátky nad Jizerou. 2022. Historie města Benátky nad Jizerou. Available from: <https://www.benatky.cz/mesto/historie-mesta/>(accessed November 2022)
- Město Benátky nad Jizerou. 2021. Strategický plán rozvoje města Benátky nad Jizerou 2016 – 2020. Available from: [file:///C:/Users/zk/Desktop/BnJ-novy-strategicky-plan-verze-pro-zm-bnj-final%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/zk/Desktop/BnJ-novy-strategicky-plan-verze-pro-zm-bnj-final%20(1).pdf) (accessed November 2022)
- Město Milovice. 2013. Územně registrační katastr ČR.: podrobné informace. Aplikace pro vyhledávání objektů na území České republiky. SEAL, s.r.o. Verze 0.08 – Available from: <http://www.uir.cz/obec/537501/Milovice>(accessed February 2022)
- Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. 2019. Analýzy cestovního ruchu ve světě a ČR. Available from: <https://www.mmr.cz/getattachment/38dcf411-4e5b-47e7-b1d7-c283654ab7b3/Analyza-cestovniho-ruchu-CR-v-ramci-Evropy-a-sveta.pdf.aspx?lang=cs-CZ&ext=.pdf> (accessed January 2022)
- Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. 2022. Rok 2022 - Rozvoj základní a doprovodné infrastruktury cestovního ruchu. Available from: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi2014/aktuality/spolecna-zemedelska-politika-po-reforme.html>(accessed January 2022)

- Ministerstvo zemědělství ČR. 2014. Společná zemědělská politika po reformě – I. a II. pilíř. Available from:<http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi2014/aktuality/spolecna-zemedelska-politika-po-reforme.html>(accessed May 2022)
- Ministerstvo zemědělství ČR. 2014. Výroční zpráva o implementaci Programu rozvoje venkova ČR 2007 - 2013 za rok 2013. Available from:http://eagri.cz/public/web/file/333312/VZ_2013.pdf (accessed May 2022)
- Místopisný průvodce po České republice. 2022. Jezero Konětopy - přírodní koupaliště. Místopisy.cz. Available from: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/body-zajmu/1265/jezero-konetopy-prirodni-koupaliste/> (accessed December 2022)
- MOHR M. 2022. Statistiken zum Thema Tourismus in der Schweiz. Tourismus & Gastronomie. Available from: <https://de.statista.com/themen/2643/tourismus-in-der-schweiz/#topicOverview>(accessed January 2023)
- OCED Library. 2022. Tourism in the economy. Available from: <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/50e854cd-en/index.html?itemId=/content/component/50e854cd-en>(accessed July 2022)
- Polski Instytut Ekonomiczny. 2020. Polska turystyka generuje 1,3 proc. PKB. Na ile ucierpi przez pandemię?. Available from: <https://pie.net.pl/polska-turystyka-generuje-13-proc-pkb-na-ile-ucierpi-przez-pandemie/> (accessed May 2022)
- Statista. 2023. Consommation touristique intérieure en France 2010-2021. Available from: <https://fr.statista.com/statistiques/472601/consommation-touristique-france/> (accessed January 2023)
- Státní zemědělský intervenční fond. 2013. Programové dokumenty. Program rozvoje venkova na období 2014-2020. Available from: <https://www.szif.cz/cs/prv2014> (accessed May 2022)
- Středočeský kraj. 2021 Fond obnovy venkova 2021-2024. Available from:<https://www.kr-stredocesky.cz/web/urad/home/-/blogs/fond-obnovy-venkova-2021-2024-578-milionu-korun> (accessed October 2022)
- Subhashini. 2016. The world of agrotourism. Available from: <https://subhashini05.wordpress.com/2016/09/23/the-world-of-agritourism/>(accessed April 2023)
- Suisse Tourisme. 2022 Autour de la randonnée. Available from: <https://www.myswitzerland.com/fr-ch/decouvrir/ete-automne/randonnees/> (accessed September 2022)

Survio. Report dotazníku. 2022.

Available from: <https://my.survio.com>(accessed May 2022)

SYROVÁ A. 2022. Vývoj návštěvnosti turistů TIC Milovice – Tabulka.

Available from: elektronická komunikace (accessed January 2022)

Štatistický úrad Slovenskej republiky. 2021. Satelitný účet cestovného ruchu 2020.

from:https://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/products/informationmessages/inf_sprava_detail(accessed December 2022)

UNWTO. 2022. Global Code of Ethics for Tourism Home | UNWTO. Available from:

<https://www.unwto.org/global-code-of-ethics-for-tourism> (accessed June 2022)

UNWTO 2016. Tourism Highlights. World Tourism Organization (UNWTO). Available from:

http://www.dadosefatos.turismo.gov.br/images/pdf/estatisticas_indicadores/UNTWO_Tourism_Highlights_2016_Edition.pdf (accessed May 2022)

VESELSKÝ J, PROKOP M. 2020. Přehled realizovaných aktivit. Celostátní síť pro venkov v roce 2020 v NUTS 2 Střední Čechy. Available

from:https://www.szif.cz/cs/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fdokumenty_ke_stazeni%2FRO%2F100%2F1608539824659%2F1608539855978%2F1608539897151.pdf (accessed November 2022)

Všetko o agroturistike na Slovensku. 2020. EkoKrajina.com Available from:

<https://ekokrajina.com/vsetko-o-agroturistike-na-slovensku/> (accessed June 2022)

Westchester Country Archives. 2022. Bronx River Parway photos. Available from:

<https://archives.westchestergov.com/bronx-river> (accessed April 2022)

9 Samostatné přílohy

Příloha č. 1: Hodnocení potenciálu cestovního ruchu (strana č.6 - 9)

Zdroj: Bína 2002

z hlediska státu i regionů, ale na druhé straně je to zprůměrování krajinných i jiných charakteristik do plochy cca 12,5 km² – což je současná střední rozloha administrativního území jedné obce v ČR.

Kladné stupně lokalizačních podmínek složek cestovního ruchu

Lokalizační podmínky v rámci jednotlivých složek cestovního ruchu jsou přirozeně někde vyšší, někde nižší, někde neexistují vůbec. V posledním případě jde o jejich nulový stupeň. Pro ostatní (kladné) případy zavádíme tři stupně vhodnosti lokalizačních podmínek cestovního ruchu:

- stupeň 1 – podmínky jsou v základní úrovni, tj. potenciálově relevantní jev je v konkrétním prostoru registrovatelný,
- stupeň 2 – podmínky jsou ve zvýšené úrovni, tj. potenciálově relevantní jev vykazuje v konkrétním prostoru již zřetelný a výrazný stav,
- stupeň 3 – podmínky jsou ve vysoké úrovni, tj. potenciálově relevantní jev dosahuje v konkrétním prostoru dominantního stavu.

Pouze u některých složek (jmenovitě: vhodnost krajiny pro horolezectví, pro závěsné létání, pro sportovní myslivost, pro rybolov a pro pozorování vodních ptáků) je při splnění lokalizačních podmínek rozlišen pouze jediný stupeň. Území dané obce je buď pro tyto určité aktivity cestovního ruchu vhodné, nebo vhodné není.

Rámcový popis situací pro zařazování území do kladných stupňů lokalizačních podmínek jednotlivých aktivit cestovního ruchu

Přírodní pozoruhodnosti

V krajině zařazené do stupně 1 se vyskytují jednotlivé atraktivní přírodní výtvoři (zejména skalní formace). Ve stupni 2 jsou přírodní výtvoři větší a významnější, mají širší publicitu v průvodcích i turistických mapách. Nejméně do této kategorie jsou řazeny krasové povrchové i podzemní jevy. Stupeň 3 tvoří obce, na jejichž území se nacházejí celostátně a mezinárodně proslulé přírodní výtvoři, které často tvoří jediný důvod návštěvy celé oblasti (pískovcová skalní města, kaňony, jeskyně, propasti, rezervace s naučnými chodníky apod.).

Vhodnost krajiny pro pěší a horskou turistiku

Do stupně 1 zařazujeme mírně členitou pahorkatinnou až vrchovinnou krajinu protékanou vodotěči, se střídáním lesů se zemědělskými plochami, terén musí vykazovat určitou rozmanitost a jsou k dispozici vhodné mimosilniční trasy využitelné pěšími turisty. Krajina ve stupni 2 vykazuje větší reliéfovou členitost nebo vyšší nadmořskou výšku, přibývá podílů lesů, objevují se louky a pastviny. V některých oblastech (Třeboňsko) byla do tohoto stupně zařazena i rovinatá území díky své krajinné estetice. Stupeň 3 představuje převážně horská a podhorská krajina se souvislejšími lesy a extenzivnějším zemědělstvím s četnými turistickými stezkami, s možnostmi vyhlídek, někde s rozhlednami, a drobným (popř. rozptýleným) osídlením.

Vhodnost krajiny pro cykloturistiku

Ve stupni 1 je rovinatá až pahorkatinná krajina v zemědělských územích v oblastech bez výraznějšího ekologického po-

škození, s malým podílem lesů a kompaktními sídly, s vhodnými vedlejšími silnicemi a polními cestami. Stupeň 2 tvoří rovinatá až pahorkatinná krajina v oblastech, kde je více lesů a vodotěčí, popř. i vodních ploch. Začleňovány jsou rovněž výše položené krajiny odpovídající vrchovinám, které mají charakter rozvěvených údolí a širokých hřbetů. Do stupně 3 řadíme území s větším podílem lesů, nízkou hustotou osídlení a vysokou krajinnou estetikou, často i náhorní plošiny hor. Tyto atributy mohou převážet v některých krajích poměrně značnou členitost reliéfu.

Vhodnost krajiny pro sjezdové zimní sporty

Terén ve stupni 1 je částečně vhodný pro provozování sjezdových zimních sportů. Nadmořské výšky se pohybují nad 500 m. Do tohoto stupně jsou zařazeny i oblasti s nižšími nadmořskými výškami, mají-li dobré klimatické podmínky, dostatečnou sněhovou pokrývku a vhodné svažitostní poměry. Stupeň 2 představuje poměrně vhodný terén k provozování zimních sportů. Nadmořské výšky se pohybují průměrně okolo 800 m. Svažitostní i klimatické podmínky jsou vhodné pro provozování zimních sportů i pro náročnější lyžaře a snowboardisty. Stupeň 3 je území s náročnými lyžařskými terény ve výrazně členitém terénu. Nadmořské výšky se pohybují okolo 1000 m i výše. Území patří do chladných klimatických oblastí s vhodnými teplotními i srážkovými poměry a dlouhou dobou trvání sněhové pokrývky.

Vhodnost krajiny pro lyžařskou turistiku

Ve stupni 1 je terén je částečně vhodný pro provozování lyžařské turistiky. Nadmořské výšky se pohybují okolo 500 m. Do této kategorie jsou zařazeny i oblasti s nižšími nadmořskými výškami v případě dobrých klimatických podmínek, dostatečné sněhové pokrývky a dostatečné přírodní atraktivní oblasti. Do stupně 2 byl zařazen poměrně vhodný terén k provozování lyžařské turistiky, přírodně atraktivní prostředí, vhodné klimatické podmínky s dostatečnou a dlouhou trvajícím sněhovou pokrývkou. Území stupně 3 má vysoké přírodní hodnoty a atraktivitu. Patří většinou do chladné klimatické oblasti s vhodnými teplotními i srážkovými poměry, s dostatečnou dobou trvání sněhové pokrývky. Jsou sem zařazovány oblasti s méně členitým povrchem, které splňují výše uvedené podmínky. Takovéto oblasti jsou využívány k lyžařské turistice plošně a jsou protkány sítí cest. Na druhé straně jsou do této skupiny zařazovány i oblasti s vysokou členitostí povrchu, které však vytvářejí možnosti souvislých hřebenevých nebo údolních cest s odpovídajícím vhodným převýšením.

Vhodnost krajiny pro rekreaci u vody

V obcích zařazených do stupně 1 jsou přírodní vodní plochy nadmístního významu. Většinou se jedná o menší plochy, nebo o větší vodní plochy, kde je k rekreaci z objektivních důvodů využitelná pouze malá část. Do stupně 2 jsou zařazeny lokality regionálního, ale částečně i nadregionálního významu. Jedná se zejména o větší vodní plochy rybníků a přehradní nádrže střední velikosti. Vesměs jsou k dispozici ubytovací kapacity a další obslužné zázemí. Stupeň 3 byl použit pro vodní plochy velkého rozsahu, zejména se jedná o velké přehradní nádrže. Jejich využití k rekreaci je celorepublikového významu a často přitahuje i zahraniční klientelu.

Vhodnost krajiny pro rekreaci typu lesy/hory

Ve stupni 1 je pahorkatinná, výjimečně i nížinná rovinatá krajina se zvýšeným podílem lesů a nejvýše průměrnou hustotou

obyvatelstva a osídlení. Do tohoto stupně jsou řazeny i některé výše položené a členitější oblasti, ale v poloze blízké velkým městským střediskům osídlení. Do stupně 2 byly zařazeny převážně oblasti v nadmořských výškách 500 – 800 m, rázem reliéfu odpovídající vrchovinám, s celostátně výrazně nadprůměrným podílem lesů, s drobným, částečně i rozptýleným osídlením a malou hustotou zaškolnění. Připojeny byly i oblasti horského rázu s určitou ekologickou zátěží (Krušné hory). Stupněm 3 je typický areál horských krajín se souvislými lesy a nejlepšími možnostmi rekreačního využití, vesměs území s nadmořskou výškou nad 900 m.

Vhodnost krajiny pro venkovskou turistiku

Stupeň 1 tvoří obce se sídly vesnického charakteru v rovinatě, či mírně zvlněné zemědělské krajině, průměrné nebo podprůměrně osídlené s menším podílem lesů, vodních ploch a turisticky značených cest (většina našich rovin a pahorkatin). Do stupně 2 řadíme obce s venkovskými sídly v členitější krajině charakteru vrchovin s vyšším podílem lesů, vodních ploch a turisticky značených cest. Stupeň 3 představují venkovská sídla často rozptýleného charakteru v členité podhorské a horské krajině s vysokým podílem lesů a travních porostů, dostatek možností pro turistiku. Výjimečně i mimořádně atraktivní krajina nižších poloh (pískovcová skalní města, Lednicko-valčický areál, některé lokality jihočeských rybníčních pánví apod.).

Vhodnost krajiny pro vodní turistiku

Stupněm 1 je území obcí, které jsou situovány při vodních tocích, klasifikovaných v pramenu (4) jako vhodné pro vodní turistiku, méně využívané. Do stupně 2 byly zahrnuty obce, které jsou situovány při části řek klasifikovaných v pramenu (4) jako vhodné pro vodní turistiku, využívané. Do této skupiny byly zařazeny i obce podél souvislejších tras výletní lodní dopravy. Stupeň 3 je vyhrazen pro území ležící při březích vodácky nejpobulárnějších řek v ČR (Lužnice, Sázava, Berounka, horní Vltava).

Vhodnost krajiny pro horolezectví

Lokalizační podmínky splňuje výskyt skal umožňujících horolezecké výstupy nebo alespoň výčvik, zejména pískovcová skalní města Českého ráje, Kokořínska, Labských pískovců apod.

Vhodnost krajiny pro závěsné létání

Lokalizační podmínkám odpovídá konfigurace terénu vhodná pro starty rogalových křidel a pro paragliding. Jedná se zejména o poměrně prudké, málo zalesněné osamělé vrchy či jiné prudké svahy spadající nikoliv do údolí, ale roviny nebo širší kotliny. V potenciálním letovém a přistávacím prostoru by neměly být větší vodní plochy, větší sídla, lesy, dálnice a silnice I. třídy, dálkové vedení VVN.

Vhodnost krajiny pro sportovní myslivost

Jde o výskyt mysliveckých revírů vydávajících turistická lovecká povolení. Na základě informace z příslušného odboru Ministerstva zemědělství vydává dnes tato povolení velké množství mysliveckých sdružení, takže je není možno evidovat. Proto byly příslušné lokalizační podmínky vyhodnoceny kladně v každé obci s výjimkou silně urbanizované a intenzivně zemědělské krajiny s minimem rozptýlené zeleně.

Vhodnost krajiny pro sportovní rybolov

Lokalizačním podmínkám odpovídá výskyt rybníků revírů se zájmem o turistické rybníkové listky. Vzhledem k tomu, že vášniví rybáři navštěvují pro úlovek i kraje jinak zcela neturistické, byly na základě dostupných rybníkových map do této kategorie řazeny všechny pstruhové a mimopstruhové revíry Českého a Moravského rybníkářského svazu i dalších organizací a soukromých vlastníků. U krajů, kde tyto mapy nebyly k dispozici, byla vhodnost pro sportovní rybníkářství usuzována dle průměrného průtoku (šířky) příslušného vodního toku dle mapy.

Vhodnost krajiny pro pozorování vodních ptáků

Jde o lokality s možností sezónního pozorování ptáků při páření či hnízdění zajímavé z hlediska vzácnosti druhu či většího množství. Jedná se ve většině případů o břehové prostory velkých rybníků či vodních toků, výjimečně též některé jiné ornitologické lokality ve stepních lesích, horských i jiných oblastech.

Kulturně historické památky a soubory

Do stupně 1 jsou zařazeny obce, v nichž byly vyhlášeny vesnické památkové zóny a dále obce, jejichž solitérní kulturně památkové objekty klasifikuje pramen (6) jako 3. třídy významnosti. Ve stupni 2 se nacházejí obce s městskými památkovými zónami a obce, v nichž existují vesnické památkové rezervace. U solitérních objektů se vycházelo ze zařazení do 2. třídy významnosti v pramenu (6). Stupeň 3 tvoří městské památkové rezervace a obce, na jejichž území se nachází památka UNESCO nebo národní kulturní památka. U solitérních objektů se vycházelo ze zařazení do 1. třídy významnosti v pramenu (6).

Skanzeny a muzea

Stupeň 1 tvoří obce, v nichž existují skanzeny a muzea s regionálním a místním významem.

Do stupně 2 jsou zařazeny obce se skanzeny a muzei s nadregionálním významem. Ve stupni 3 jsou obce se skanzeny a muzei s celostátním a mezinárodním významem.

Lázeňská funkce

Stupeň 1 představují minimálně všechny obce, které jsou oficiálně klasifikovány jako lázeňské. Ve stupni 2 jsou lázeňské obce se střední kapacitou specializovaných zdravotnických zařízení a se zřetelným fyziognomickým utvářením lázeňské čtvrti. Do stupně 3 byla zařazena lázeňská města s významným postavením v léčebném procesu (více než 30 tis. pacientů za rok) a s velmi výraznou fyzignomií; jsou zároveň vysoce atraktivními cíli kulturní a společenské turistiky.

Kongresy a konference

V obcích stupně 1 se relativně často konají valné hromady a konference regionálního a místního významu. Stupeň 2 byl použit v případě, že v obcích se relativně často konají konference a kongresy celostátního a nadregionálního významu. Stupeň 3 spojuje obce s častým pořádáním nejvýznamnějších kongresů, konferencí a sympozií (celostátního i mezinárodního významu).

Kulturní akce

Do stupně 1 byly zařazeny obce s meziročně pravidelným konáním kulturních akcí, slavností apod. regionálního a místního významu. Stupeň 2 tvoří obce s meziročně pravidelným konáním festivalů, slavností a jiných akcí převážně s nadregionálním a ce-

lostátním významem. Ve stupni 3 jsou obce, v nichž se konají nejvýznamnější festivaly, přehlídky, slavnosti apod. s celostátním a mezinárodním významem. Zahřnuta jsou i místa nejnavštěvanějších letních divadelních představení.

Sportovní akce

Stupeň 1 tvoří obce, v nichž se nejméně v roční periodicitě konají sportovní závody a jiné akce regionálního a místního významu. Nebyly uvažovány (ani v následujících stupních) cesty fanoušků na pravidelné ligové zápasy fotbalových, hokejových a jiných týmů. Do stupně 2 byly zařazeny obce, v nichž sportovní akce mají větší význam a delší tradici. Ve stupni 3 se seskupily obce se sportovními závody a akcemi s celostátní a mezinárodní publicitou a s nejdélsí tradicí.

Církevní akce

Do stupně 1 byla začleněna minimálně všechna církevní poutní místa, která jsou takto speciálně vymezena v pramenech (3) a (7). Ve stupni 2 jsou církevní poutní místa vyššího významu (více pouť do roka, více poutníků). Stupeň 3 tvoří církevní poutní místa nejvyššího významu.

Veletrhy a tematické trhy

Ve stupni 1 jsou obce, v nichž se s nejméně roční periodicitou konají trhy, jarmarky a podobné akce regionálního a místního významu. Do stupně 2 jsme zařadili obce, kde trhy a jiné akce jsou více zaměřené na výstavnictví a obvykle bývají spojeny s kulturními akcemi. Stupeň 3 představují obce s nejvýznamnějšími veletrhy a výstavami, důležitými i v mezinárodním kontextu.

Místní produkty

Do stupně 1 byly zařazeny obce s nadmírně známou výrobou a prodejem řemeslných a tradičních potravinářských produktů. Stupeň 2 znamená, že v obci vyráběné produkty (keramika, víno, proutěné zboží, tradiční pečivo aj.) jsou šite známé a jejich prodej vytváří turistickou atraktivitu v regionálním měřítku. Stupeň 3 sousedí obce s celostátně nejznámějšími a turisticky atraktivními produkty a příslušnou infrastrukturou (např. rázovité vinné sklepy).

Přihraniční specifika

Gradient kupní síly německé a rakouské měny oproti české měně vede k častým cestám občanů SRN a Rakouska do českého přhraničí za zábavou a za běžnými nákupy a službami. Potenciální ekonomický (daňově zprostředkovaný) přínos této turistiky se týká všech obcí v pásu do cca 10 – 15 km od státní hranice, v případě měst i dále; tyto obce představují 1. stupeň. Do stupně 2 byly zařazeny obce ležící na silnicích I. a II. třídy vedoucích k hraničním přechodům, vzdáleným cca 7 – 15 km. Podmínky pro nákupní a zábavné cesty Němců a Rakušanů jsou tu zvýšeny. Stupeň 3 zahrnuje obce přímo při silničních hraničních přechodech nebo města v těsné blízkosti přechodů.

Vyjádření diferencované významnosti dílčích složek potenciálu cestovního ruchu a stupňů jejich lokalizačních podmínek

Různé dílčí složky potenciálu cestovního ruchu nemají ve skladbě celkového potenciálu stejný význam. Některý aspekt je pro většinu turistů důležitější (např. vhodnost krajiny pro sjezdov-

vé zimní sporty, existence kulturně historických památek a souborů aj.), jiný méně důležitý (např. vhodnost krajiny pro horolezectví). Tuto skutečnost respektuje a zohledňuje váhové hodnocení pomocí bodové metody. Určitý stanovený počet bodů je přidělen každému vykázanému kladnému stupni lokalizačních podmínek aktivity cestovního ruchu.

Váhové počty bodů byly získány metodou expertního odhadu, který individuálně provedli všichni řešitelé úkolu ÚÚR. Expertní odhad se snažil přihlídnout k obecnému významovému postavení příslušné aktivity v systému cestovního ruchu, dále k současným trendům preferujícím určité aktivity, a rámcově i k předpokládaným počtům osob zapojujícím se do cestovního ruchu s cílem provozovat příslušnou aktivitu. Výsledné bodové číslo je aritmetickým a částečně zaokrouhleným průměrem výsledků od všech řešitelů úkolu, když byla předtím vykoučena vždy nejvyšší a nejnižší hodnota vzniklého rozpětí.

Váhové počty bodů jsou uvedeny v následující tabulce:

Rozložení hodnot potenciálu cestovního ruchu

Důležitým výsledkem je zjištění, že 6237 obcí ČR z celkem 6244 (tj. 99,9 %) vykazalo minimálně v jedné aktivitě cestovního ruchu alespoň základní kladný stupeň lokalizačních podmínek. Jestliže ze zbývajících 7 obcí patří pět mezi vojenské újezdy (Brdy, Boletice, Hradiště, Březina a Město Libavá), u nichž jde o vnějšíměstské vymezení z cestovního ruchu, lze pouhé dvě obce v ČR (Otvice a Strupčice, obě u Chomutova) hodnotit jako skutečně bez potenciálu cestovního ruchu.

Do zóny základního potenciálu (1 – 25 bodů), v níž zpravidla bodují jen složky přírodního subsystému cestovního ruchu, se zařadilo 1198 obcí, většinou malé vesnice v zemědělských oblastech. Zóna zvýšeného potenciálu (26 – 50 bodů) je s 2848 obcemi nepoččetnější; jejími typickými areály jsou jihozápadní Čechy, Českomoravská vrchovina a střední Morava. V zóně vysokého potenciálu (51 – 100 bodů) je celková bodová hodnota tvořena buď jedním subsystémem ve vysoké úrovni, nebo oběma ve zvýšené úrovni; patří sem 1869 obcí různého typu: menší vesnice bývají často v podhorských a vrchovinných oblastech s dominantní složkou přírodního subsystému, zatímco větší střediskové obce a města jsou rozložena prostorově kontinuálně – v nich obvykle převládá kulturní subsystém. Zóna velmi vysokého potenciálu (101 – 200 bodů) dále vyvýrazňuje výše uvedené; patří k ní 300 obcí. Konečně v zóně výjimečného potenciálu (201 bodů a více) jde většinou o města s mimořádnou úrovní kulturního subsystému cestovního ruchu, doplňovanou částečně i přírodním subsystémem; zahrnuje 22 obcí (mj. Praha, Brno, Karlovy Vary, Český Krumlov, Hradec Králové, Míkulov, Lednice aj.).

Obdobně mohou být analyzovány i oba subsystémy cestovního ruchu. Rozložení hodnot potenciálu přírodního subsystému ukazuje, že vysoká rovnoměrnost celkového potenciálu je především jeho zásluhou; v 6232 obcích (99,8 %) vykazuje nemulový stav. Geografické rozložení intenzitních zón vykazuje značnou míru souladu s přírodním členěním státu. V zóně základního potenciálu (1 – 25 bodů) je 1530 obcí převážně ležících v nížinách širšího Polabí a Pooohří a v moravských úvalech. V zóně zvýšeného potenciálu (26 – 50 bodů) je 2998 obcí, vázaných ponejvíce na typický český (méně moravský) zvlněný pahorkatinný typ krajiny. Zóna vysokého potenciálu (51 – 80 bodů) zahrnuje 1468 obcí, převážně ve vrchovinných a podhorských krajínách a zóna vel-

Subsystém	Složka cestovního ruchu	Složka potenciálu cestovního ruchu
Přírodní	cesty za přírodními pozoruhodnostmi	přírodní pozoruhodnosti
	cesty s účelem provádět pěší a horskou turistiku	vhodnost krajiny pro pěší a horskou turistiku
	cesty s účelem provádět cykloturistiku	vhodnost krajiny pro cykloturistiku
	cesty s účelem provádět sjezdové zimní sporty (lyžování, snowboarding aj.)	vhodnost krajiny pro sjezdové zimní sporty
	cesty s účelem provádět lyžařskou turistiku	vhodnost krajiny pro lyžařskou turistiku
	cesty za rekreaci u vody	vhodnost krajiny pro rekreaci u vody
	cesty za rekreaci typu lesy/hory	vhodnost krajiny pro rekreaci typu lesy/hory
	cesty s účelem rekreace na farmách a pronajatých chalupách (venkovská turistika)	vhodnost krajiny pro venkovskou turistiku
	cesty s účelem provádět vodní turistiku	vhodnost krajiny pro vodní turistiku,
	cesty s účelem provádět horolezectví	vhodnost krajiny pro horolezectví
	cesty s účelem provádět závěsné létání	vhodnost krajiny pro závěsné létání
	cesty s účelem provádět sportovní myslivost	vhodnost krajiny pro sportovní myslivost
	cesty s účelem provádět sportovní rybolov	vhodnost krajiny pro sportovní rybolov
	cesty za pozorováním vodních ptáků ²	vhodnost krajiny pro pozorování vodních ptáků
Kulturní	cesty za poznáváním kulturně historických památek a souborů ³	kulturně historické památky a soubory
	cesty do skanzenů a muzeí	skanzeny a muzea
	cesty do lázeňských míst (jak se zdravotním aspektem, tak bez něho)	lázeňská funkce
	cesty na kongresy a konference	kongresy a konference
	cesty na kulturní akce	kulturní akce
	cesty na sportovní akce	sportovní akce
	cesty na církevní akce	církevní akce
	cesty na veletrhy a tematické trhy	veletrhy a tematické trhy
	cesty za nákupem místních produktů	místní produkty
	cesty občanů SRN a Rakouska za příhraničními nákupními a zábavními zařízeními v České republice ⁴	možnost příhraničních nákupních a zábavních činností (příhraniční specifika) ⁵

² Tato speciální aktivita nejlépe zastupuje v podmínkách Česka pozorování zvířat v přírodě jako složku cestovního ruchu.

³ Mezi kulturní památky zařazujeme i technické, vojenské aj. památky, stavby lidové architektury apod.

⁴ V příhraničním pásmu s Polskem a Slovenskem se tento jev nevyskytuje, protože chybí zásadní podmínka – rozdíl kupní síly příslušné zahraniční měny oproti české měně.

⁵ V současnosti je existence příhraničních nákupních a zábavních zařízení vnímána většinou místními občany negativně (přemíra nočních podniků, hluk, silná dopravní frekvence). Přínosovou složku této aktivity cestovního ruchu pro příslušné obce však nelze opomenout (zdroj daní a poplatků do rozpočtu obcí) s tím, že v budoucnu by mělo jít o kultivaci příslušných obchodních a zábavních nabídek.

mi vysokého potenciálu (81 bodů a více) má 236 obcí, převážně v horských oblastech.

Odlíšná je situace, pokud jde o potenciál kulturního subsystému cestovního ruchu. Ten je prostorově mnohem selektivnější a je vázán hlavně na města a lidnatější obce. Kladný stupeň lokalizačních podmínek alespoň v jedné příslušející aktivitě cestovního ruchu zaznamenalo jen 2098 obcí (33,6 %). Druhým rozdílem je snižování četnosti obcí směrem do vyšších intenzitních zón – u přírodního subsystému (a jeho vlivem i u celkového potenciálu) je naopak typická sinusoida Gaussova rozložení s maximem četností ve středních úrovních. V zóně základního potenciálu (1 – 10 bodů) je zařazeno 1154 obcí, v zóně zvýšeného potenciálu (11 – 40 bodů) 667 obcí, v zóně vysokého potenciálu (41 – 100 bodů) 222 obcí a konečně v zóně velmi vysokého potenciálu (101 bodů a více) 55 obcí.

Typy potenciálu cestovního ruchu

V potenciálovém přístupu má strukturální typologizace menší význam než při hodnocení současného stavu cestovního ruchu v regionech. Např. důležitým poznatkem Analýzy a zhodnocení úrovně řízení cestovního ruchu (zpracované Samostatným oddělením ekologie urbanizovaných prostorů a cestovního ruchu MŽP v srpnu 2001) je to, do kterého typu cestovního ruchu se zkoumané obce samy začleňují. [JB 1]⁶ Potenciálový pohled musí být nutně širší – i v obcích, které by se samy zařadily jen do určitého typu (současného) cestovního ruchu, existují většinou, byť ne tak viditelně, též možnosti v jiných aktivitách cestovního ruchu, pro které má území v zásadě podmínky a předpoklady a které za tím čekají na možné uplatnění.

Nicméně i ve struktuře podílů příspěvku obou subsystémů a jednotlivých aktivit na výstavbě potenciálu cestovního ruchu lze

Příloha č. 2: Tabulky použité k hodnocení potenciálu cestovního ruchu
Zdroj: Bína 2002 + vlastní

Struktura potenciálu cestovního ruchu – Bína 2002

Složka potenciálu cestovního ruchu	Počet bodů pro kladný stupeň lokalizačních podmínek		
	1	2	3
Přírodní pozoruhodnosti	10	20	45
Vhodnost krajiny pro pěší a horskou turistiku	5	10	15
Vhodnost krajiny pro cykloturistiku	10	15	20
Vhodnost krajiny pro sjezdové zimní sporty	7	15	30
Vhodnost krajiny pro lyžařskou turistiku	3	7	10
Vhodnost krajiny pro rekreaci u vody	10	20	40
Vhodnost krajiny pro rekreaci typu lesy / hory	7	13	20
Vhodnost krajiny pro venkovskou turistiku	3	7	10
Vhodnost krajiny pro vodní turistiku	3	7	15
Vhodnost krajiny pro horolezectví			2
Vhodnost krajiny pro závěsné létání			2
Vhodnost krajiny pro sportovní myslivost			2
Vhodnost krajiny pro sportovní rybolov			2
Vhodnost krajiny pro pozorování vodních ptáků			1
Kulturně historické památky a soubory	10	25	50
Skanzeny a muzea	5	15	35
Lázeňská funkce	5	15	35
Kongresy a konference	2	10	20
Kulturní akce	10	20	40
Sportovní akce	2	7	20
Církevní akce	2	4	10
Veletrhy a tematické trhy	5	20	40
Místní produkty	5	10	25
Přihraniční specifika	2	5	10

Rozložení hodnot potenciálu cestovního ruchu – vlastní zpracování

	celkový potenciál	přírodní potenciál	kulturní potenciál
zóny potenciálu	bodové hodnocení		
základní potenciál	1-25	1-25	1-10
zvýšený potenciál	26-50	26-50	11-40
vysoký potenciál	51-100	51-80	41-100
velmi vysoký potenciál	101-200	81 a více	101 a více
výjimečný potenciál	201 a více	-	-

Tabulka s bodovým hodnocením daných regionů – vlastní zpracování

Složka potenciálu cestovního ruchu	Benátecký region	Milovický region
Přírodní pozoruhodnosti	0	45
Vhodnost krajiny pro pěší a horskou turistiku	5	5
Vhodnost krajiny pro cykloturistiku	10	10
Vhodnost krajiny pro sjezdové zimní sporty	0	0
Vhodnost krajiny pro lyžařskou turistiku	0	0
Vhodnost krajiny pro rekreaci u vody	10	10
Vhodnost krajiny pro rekreaci typu lesy/hory	0	0
Vhodnost krajiny pro venkovskou turistiku	3	3
Vhodnost krajiny pro vodní turistiku	7	15
Vhodnost krajiny pro horolezectví	0	0
Vhodnost krajiny pro závěsné létání	2	2
Vhodnost krajiny pro sportovní myslivost	2	2
Vhodnost krajiny pro sportovní rybolov	2	2
Vhodnost krajiny pro pozorování vodních ptáků	1	1
Kulturně historické památky a soubory	25	10
Skanzeny a muzea	15	5
Lázeňská funkce	0	0
Kongresy a konference	2	2
Kulturní akce	10	40
Sportovní akce	7	2
Církevní akce	2	2
Veletrhy a tematické trhy	5	5
Místní produkty	0	0
Příhraniční specifika	0	0